

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı

2 Haziran 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Askeri Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3636)

ADALET KOMİSYONU

6'ncı Toplantı

2 Haziran 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 14.04'te açılarak dört oturum yaptı.

Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ve 99 milletvekilinin; Askeri Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3636), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından toplantıya saat 20.41'de son verildi.

2 Haziran 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.04

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar, Bakan Yardımcımız, yürütmeden ve diğer kuruluşlardan, kurumlardan, akademiden davet ettiğimiz değerli katılımcılarımız; toplantımızı açıyorum, hepiniz hoş geldiniz. (*)

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Askeri Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3636) (**)

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bugünkü gündemimizde, Samsun Milletvekilimiz Sayın Orhan Kırçalı ile 98 Milletvekilinin; Askeri Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ni görüşeceğiz.

Gündem sizlere gönderilmişti, ayrıca kolaylık olsun diye karşılaştırmalı metinleri de gündemin ekinde gönderiyoruz. İnşallah, istifade etmişsinizdir.

Önce geneli üzerinde görüşmeleri gerçekleştireceğiz, ardından da maddelerine geçerek teklifin görüşmelerini inşallah tamamlayacağız.

Öncelikle, teklifin geneli üzerinde görüşmelere başlamadan önce, teklif sahibi, ilk imza sahibi Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı’ya teklifin geneli üzerinde açıklamalarını yapmak üzere söz veriyorum.

Buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Adalet Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, kıymetli basın mensuplarımız; bugün Askeri Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’mizin görüşülmesi için bir araya gelmiş bulunuyoruz. Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Milletimizin Peygamber ocağı mesabesinde gördüğü Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, hukukun üstünlüğünü esas alarak, sürekli değişen risk ve tehditler karşısında ülkemizin bağımsızlığını korumak, kutsal vatan topraklarımızın, mavi vatanımızın, semalarımızın ve vatandaşlarımızın da güvenliğini sağlamak, karada, denizde ve havada ülkemizin hak, menfaat, alakalarını korumak ve aynı zamanda bölge ve dünya barışına katkıda bulunmak için her türlü gayreti göstermektedir. Ordumuz, bugün sahip

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

** (2/3636) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

olduğu teknolojisi, bilgi ve eğitim üstünlüğü, azami ölçüde millî harp sanayisine dayanan silah gücü ve olağanüstü disiplini sayesinde dünyanın en güçlü orduları arasında yer almış ve bu haklı ve mümtaz yerini daha da pekiştirerek devam etmektedir.

Millî savunma hizmetini yerine getirecek güçlü ordular için askerî disiplin olmazsa olmaz unsurlardan birisidir. Askerî disiplini sağlama zorunluluğu, genel ceza hukuku ve usul kurallarının yanı sıra, ordulara özgü kurallara da ihtiyaç duyulmasına sebep olmuştur. Özellikle Askerî Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçlar, muharebe alanlarında elde edilen tecrübeler dikkate alınarak kanun hükmü hâline getirilmiştir. Ordunun düzeni işlenen bir suç nedeniyle ihlal edildiğinde, düzen ve disiplin süratle ve adaletli bir şekilde yeniden tesis edilmelidir. Bu süreçte, askerlik müessesesinin kendisine has yapısı ve özelliğiyle birlikte askerlik hizmetinin gerekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, 21/1/2017 tarih ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 13'üncü maddesiyle Anayasa'nın 142'nci maddesinde yapılan düzenleme kapsamında, barış zamanında disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkeme kurulamayacağı hükmüne bağlanmıştır. Buna göre askerî mahkemeler kaldırılmış ve sadece savaş dönemlerinde asker kişilerin görevleriyle ilgili işledikleri suçlara ilişkin davalarla sınırlı olmak üzere kurulabilmeleri öngörülmüştür. Olağan dönemlerde askerî suçlara ilişkin yargılama yapma görevi adli yargı mercilerine bırakılmıştır. Mukayeseli hukuk örnekleri incelendiğinde, asker kişilerin bakımından farklı cezai düzenlemelere duyulan ihtiyaca rağmen bu kişiler bakımından ayrı bir yargı kolu oluşturulmasında da zorunluluk bulunmadığı görülmektedir. Günümüzde, askerî suçların yargılanmasında uzmanlaşmanın sağlanması için askerî suçlara ilişkin davalara bakacak mahkemelerin belirlenmesi ve uygulanacak usule ilişkin yeni hükümler getirilmesi de gerekmektedir. Böylece askerî hizmetin ilerleyişine ve askerî disiplinin tesisine katkı sağlanacaktır.

Belirtilen gerekçeler çerçevesinde hazırlamış olduğumuz Askerî Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizle 4 kanunda değişiklik ve düzenleme yapılmakta, ayrıca 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu da yürürlükten kaldırılmaktadır. Kanun teklifimiz toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Anayasa değişikliğiyle askerî mahkemelerin kaldırılması sonrası askerî mahkemeler kuruluşuna işlenen askerî suçlara ilişkin usul hükümlerini içeren 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun yapılan düzenlemelerle yürürlükten kaldırılacağı hususu da göz önüne alındığında, mezkûr kanunda yer alan usul hükümlerinin hukukun dinamik yapısı da dikkate alınarak askerliğin temeli olan disiplinin muhafazası ile idamesini sağlayan ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre özel kanun niteliğini haiz 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'na dâhil edilmesine de ihtiyaç duyulmuştur.

Ayrıca, Anayasa'nın mülga 145'inci maddesi ve 353 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde “askerî suç” kavramı kullanılmakla birlikte, bu kavramın tanımına yürürlükte olan mevzuat kapsamında yer verilmemiştir ancak Askerî Ceza Kanunu bağlamında askerî suçlara erteleme, seçenek yaptırımlara çevirme ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumları yönünden ayrı sonuçlar bağlanmaktadır. Bu nedenle, suç ve cezaların kanuniliği ilkesi uyarınca kapatılan Askerî Yargıtayın yerleşik kararları da göz önünde bulundurularak “askerî suç” kavramı tanımlanmaktadır.

Bunun dışında, uygulamada asker kişilerin işledikleri askerî suçlara soruşturma izni verilmesi hususunda uygulanacak mevzuata yönelik yaşanan tereddütleri gidermek amacıyla öncelikle “askerî suç” tanımı yapılmakta ve “askerî suç” tanımına bağlı olarak asker kişilerin işledikleri askerî suçların soruşturulmasının izne tabi kılınması ve soruşturma izni verecek makamların belirlenmesi yoluna gidilmiştir. Diğer taraftan, asker kişilerin tarafından işlenen askerî suçlara bakacak mahkemeleri

belirlenirken 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun genel yetki kuralına gidilmesi hâlinde faaliyette bulunan 593 yerdeki asliye ceza mahkemelerinin askerî suçlarda yetkili olacağı hususu göz önünde bulundurulduğunda, askerî birlik ve personel yoğunluğunun gereklerine uygun olarak da askerî suçlara bakacak mahkemelerin belirlenmesi yoluna gidilmesinin; askerî suçlara bakan hâkim ve savcılarının ihtisaslaşması, iş yükünün azaltılması neticesinde askerî suçların yargılanmasında sürecin hızlı ilerlemesine müteakip etkinliğinin artırılarak askerî disiplinin derhâl iadesi ve uygulama birliğinin sağlanması açısından da önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, askerî suçların soruşturma ve kovuşturmaları yalnızca il merkezleri ile askerî birliklerin yoğunluğu dikkate alınarak belirlenecek ilçelerde yapılacaktır. İl merkezi ve ihtiyaç duyulan ilçe merkezlerinde askerî suçların soruşturma ve kovuşturmasında görev yapacak hâkim ve savcılarının tüm ilçelerdeki askerî birliklerden gelen askerî suç dosyalarına bakacak olmaları bir süre sonra askerî suçlar konusunda ihtisaslaşmalarına katkı sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, çok değerli sayın üyeler; 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'na eklenen ek 11'inci maddeyle, kanunilik ilkesine uygun olarak askerî suçların tanımı yapılmış ve "sırf askerî suçlar" belirlenmiştir. Bu kapsamda, askerî suçlar, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu'nda yer alan suçlar ile asker kişilerin askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili işledikleri suçlar tanımlanmaktadır.

1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'na eklenen ek 12'nci maddeyle suç bakımından amir-maiyet veya üst-ast ilişkisinin hangi durumlarda dikkate alınamayacağı hususuna yer verilmiştir.

Eklenen ek 13'üncü maddeyle de asker kişilerin yakalanması ve tutuklanmasında uygulanacak ilave hükümler ile istisnai hükümlere yer verilmektedir.

1632 sayılı Kanun'a eklenen ek 14'üncü maddeyle, askerî suçların soruşturulması veya kovuşturulmasında uygulanacak usul hükümlerine ilişkin düzenleme yapılmış, bu kapsamda subay ve astsubayların şüpheli sıfatıyla ifadesinin bizzat cumhuriyet savcısı tarafından alınması hükme bağlanmış, askerî amirlerin suçun işlendiğini öğrendiklerinde cumhuriyet savcısının olaya el koymasına kadar delillerin kaybolmasını önleyecek tedbirler alması, ülke sınırları dışında görev yapan birliklerde ya da sınır ötesi harekât gerçekleştiren birliklerde işlenen suçlarda cumhuriyet savcısının, adli kolluk görevlileri tarafından yapılması gereken soruşturma işlemlerinin Millî Savunma Bakanlığına yurtdışında görevlendirilen hukuk sınıfı subaylar tarafından yapılmasını isteyebileceği, sırf askerî suç niteliğiyle askerî disiplinin ağır şekilde ihlal edilmesi ve kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması hâlinde asker kişi hakkında tutuklama kararı verilebileceği, sırf askerî suçların işlenmesi durumunda askerî disiplinin temin edilmesi amacıyla tutuklama yasağına ilişkin hükümlerin bu suçlar bakımından uygulanmayacağı; mahkemenin, asker kişilerin işlediği askerî suçlarla ilgili olarak kabul edilen iddianamenin savcılıkça kovuşturmaya yer olmadığı kararının bir örneğinin soruşturma iznini veren komutanlığa veya askerî kurum amirliğine göndereceği düzenlenmektedir.

Aynı yasanın ek 15'inci maddesiyle, asker kişilerin işledikleri askerî suçların soruşturulmasının kural olarak izne tabi olduğu belirtilmiş, bu kapsamda soruşturma izninin asgari tugay komutanı veya eşiti rütbede askerî kurum amiri, bu kişilerin yokluklarında ise vekilleri tarafından olmak üzere asker kişinin fiilen görev yaptığı sıralı amiri tarafından verilmesi, ayrıca Genelkurmay Başkanlığı, kuvvet komutanlıkları ve Millî Savunma Üniversitesi hariç Millî Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kurum ve kuruluşlarında görev yapan asker kişiler bakımından soruşturma izninin Millî Savunma Bakanı tarafından verilmesi, general ve amiraller hakkında soruşturma izninin ise görev yeri dikkate alınarak ilgisine göre Genelkurmay Başkanının veya ilgili kuvvet komutanının teklifi üzerine veya resen Millî Savunma Bakanı tarafından verilmesi düzenlenmektedir.

1632 sayılı Kanun'a eklenen ek 16'ncı maddeyle, Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvet Komutanlarının işledikleri askerî suçların soruşturulmasının Cumhurbaşkanının iznine bağlı olacağı, anılan kişilerin işledikleri şahsi suçlar bakımından genel hükümlere tabi olacakları da düzenlenmektedir.

1632 sayılı Kanun'a eklenen ek 17'nci maddeyle, hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi askerî suçlar bakımından düzenlenmektedir.

Aynı yasaya eklenen ek 18'inci maddeyle askerî suçların soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik 1632 sayılı Kanun'da hükmü bulunmayan hâllerde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmekte.

1632 sayılı Kanun'a eklenen ek 19'uncu maddeyle de askerî suçlara bakacak mahkemelerin yargı yetki çevresi 81 ille sınırlandırılmakta, her ilde askerî suçlara bakacak asliye ceza ve ağır ceza mahkemelerinin Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Bunun yanında, askerî birlik ve personel yoğunluğu dikkate alınarak tespit edilecek ilçelerde de Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından askerî suçlara bakacak mahkemelerin belirleneceği, bunun yanında cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde de sadece askerî suçların soruşturulmasını yürütecek olan askerî suçlar soruşturma bürolarının kurulması düzenlenmektedir.

Aynı yasaya eklenen ek 20'nci maddeyle askerî yargıda yer alan kavramlara ilişkin atıflar düzenlenmekte.

Geçici 3'üncü maddeyle dava dosyalarının teklif yürürlüğe girdiği tarihten sonra il ve ilçe bazında belirlenecek mahkemelere devri düzenlenmektedir.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 50'nci maddesinin birinci fıkrası (d) bendi ile 94'ncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine eklenen cümlelerle, devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, resmî ihale ve alım satımları fesat karıştırma gibi söz konusu bentlerde sayılan suçlardan bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde mahkûmiyet kararıyla birlikte subay ve astsubayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılması düzenlenmektedir.

926 sayılı Kanun'a eklenen ek 39'uncu maddeyle askerî kaynaktan müfettiş alımına yönelik usul ve esaslar belirlenerek Millî Savunma Bakanlığının müfettiş kadrolarına üst subayların da müfettiş olarak atanabilmesi düzenlenmektedir.

926 sayılı Kanun'a eklenen geçici 48'inci maddeyle Millî Savunma Bakanlığı hukuk hizmetleri kadrolarında görevli askerî hâkimlerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içerisinde istekli bulunmaları hâlinde müktesepeleri dikkate alınarak Hâkimler ve Savcılar Kurulunca bölge adliye ve bölge idare mahkemeleriyle diğer adli ve idari yargı mercilerine hâkim veya hâkimlik olarak atanabilmeleri düzenlenmektedir.

2570 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na eklenen 20 (c) maddesiyle 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la Anayasa'nın 157'nci maddesinde düzenlenen askerî olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklarına ilişkin davalara bakmakla görevli idari yargı mercilerinin uygulayacakları usul hükümleri düzenlenmektedir.

1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun yürürlükten kaldırılması sebebiyle 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nda iptal davası açılmayan disiplin cezalarına yönelik uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun yürürlükten kaldırılması düzenlenmekte, çerçeve 19 ve 20'nci maddeler de değerli üyeler, yürürlük ve yürütme maddeleridir.

Bu vesileyle, değerli milletvekillerimiz, değerli üyelerimiz; Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'mizin milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Teklifin müzakerelerine vereceğiniz katkılardan dolayı da şimdiden hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, çalışmalarımızda kolaylıklar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Kırçalı.

Şimdi, söz talepleri var.

Sayın Zeynel Emre...

Buyurun Sayın Emre.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, kanun teklifine, içeriğine geçmeden önce usulü birkaç noktaya yine dikkat çekmek istiyorum. Bu gelen kanun teklifi yine bir torba kanun teklifi ve bununla birlikte yaptığımız değerlendirmede şöyle bir şey görüyoruz: Toplamda, bakın, 27'nci Dönem içerisindeyiz, 27'nci Dönem 43 torba kanunda toplam 1.427 madde görüşülmüş. Türkiye Büyük Millet Meclisi de yani 600 kişi, seçilen, halkın oyuyla seçilip gelen 600 kişi de... 181 kanun teklifiyle toplam 2.235 madde bu çalışmayla yürürlüğe girmiş. Burada da öte yandan bakıyorsunuz, tek bir kişi 73 Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle 2.370 maddeyi gerekçesiz yürürlüğe koymuş. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinden daha fazla bir oranda Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle uygulamaya -yani yasa hükmünde Cumhurbaşkanlığı kararnameside açıkçası, içeriği, çerçevesi itibarıyla- yürürlüğe girmiş. Hani hep diyoruz ya fiilen öyle, fiili durumu böyle tarif edebiliriz yani yasada, Anayasa'da ve ilgili hükümlerde yazdığı şekliyle baktığımızda Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yürütmeye ilintili konularda çıkması lazım ama çok sayıda örnek var ki yasa niteliğini haiz Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkıyor.

Yine, 27'nci Dönemde komisyondan Genel Kurul gündemine gelen tekliflere de şöyle bir baktığımızda, bakın 173 teklif var, bunların 2'si Anayasa, 14'ü Adalet, 28'i Plan ve Bütçe, Dışişlerinden 102, İçişlerinden 5, Sağlıkta 1, Çevreden 2, Sanayiden 8, Savunmadan 5 -hani sağlıktan da hele hele böyle bir dönemde böyle bir sayı da enteresan hakikaten- Eğitimden 5, İmardan 5 ve Tarımdan 2 kez toplanmış; buna bakıyorsunuz. Burada, bugün buna ilaveyle birlikte işte, 20 madde daha var, görüşülmüş olacak. Bugüne kadar görüşülüp de buradan Genel Kurula geçmeyen, vazgeçilen hüküm sayısını düşündüğümüzde çok daha az, bu da böyle geçecek görünüyor.

Bu torba madde alışkanlığından da vazgeçilmiş değil. Önümüzdeki teklife gelince de bakın, 5 kanunda 18 maddede değişiklik yapılıyor, bunun 11'i Askeri Ceza Kanunu, 4 madde Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda yapılan değişiklik, 1'i İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yapılan değişiklik, 1 madde Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nda yapılan değişiklik, 1 madde de Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nda yapılan değişiklik.

Şimdi, Meclisin kanun yapma tekniği açısından da baktığımızda Sayın Başkan, şöyle bir sorun var: Peş peşe plansız aynı alanlarda, aynı kanunlarda değişiklik yapıldığını ve bir kanun baştan itibaren yapıldığında o kanunun ruhuna da zarar verildiğini görüyoruz. Bakın, 4 kanunda daha önce birden fazla kez değişiklik yapılmış. Mesela, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda 5 kez, Askeri Ceza Kanunu'nda -daha evvel değişiklik yapılmış- 1 kez, İdari Yargılama Usul Kanunu'nda 4 kez, yine,

Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nda 1 kez. Yani biz bunu mütemadiyen görüyoruz, sürekli. Yani bir şekilde “Efendim, şöyle oldu, böyle oldu.” denilip aynı kanunun birçok maddesinde değişiklik yapıldığını görüyoruz.

Şimdi, teklifin içeriğine gelince, ihtiyaçtan kaynaklı bazı meseleler var ama öte yandan da özellikle 3'üncü maddeyi ve kanunun bütününe incelediğimizde endişe ve korkutan bir yasa yapım süreci olduğunu görüyoruz. Onu da şöyle ifade edeyim: Bakın, madde içeriklerini maddeye geçtiğimizde ifade edeceğim ancak şimdi 3'üncü maddenin içeriğinden bahsederek genele ilişkin değerlendirmemizi takdirinize sunacağız.

Şimdi, burada, 3'üncü maddede ne diyor? 1632 sayılı Kanun'a eklenen “Yakalama ve tutuklama” başlıklı ek 13'üncü maddenin birinci fıkrası uyarınca “kişiye suç işlerken rastlanması ve suçüstü bir fiilden dolayı kaçma olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması durumunda asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir.” Yani burada gerekçeye baktığımızda, CMK 90'ıncı maddeye atıf var, bunun dünyada benzer uygulamaları elbette var, kimse kendi ülkesinde elbette imtiyazlı bir kesim, grup, şahıs falan beklemiyor. Eşitlik, özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin ilkesel olarak tıpkı Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde yazdığı gibi, herkesin kanunlar önünde eşit şekilde, eşit pozisyonlarda, eşit haklarda olmasını savunan durumdayız. Ancak buna ve tamamına baktığımızda şöyle bir şey çıkıyor ortaya: Açıkçası darbe endişesi, korkusu, geçmişten bugüne kadar yaşanılanlara yönelik belli endişeler taşınması normal ama bunun tedbirinin bu şekilde olmayacağını belirtmek isterim.

Şimdi, biliyorsunuz, Türkiye 15 Temmuz 2016 yılında bir darbe girişimi yaşadı. Bu darbe girişimi sonrasında Türkiye Büyük Millet Meclisinde 15 Temmuz FETÖ darbesini Araştırma Komisyonu kuruldu ve ben de o Komisyonun bir üyesi olarak görev yaptım. O Komisyonunda yaptığımız çalışmalar neticesinde bazı temel ilkeleri her katıldığımız platformda dile getirdik, raporlarımızda da yazdık ve dedik ki: “Bu darbe girişimi Türk Silahlı Kuvvetleri içerisine yuvalanan, belli kurumlarda, özellikle belli branşlarda- diyeyim- büyük oranda hâkimiyet kurmuş, önemli yerleri, stratejik yerleri ele geçirmiş ve o ele geçirdiği imkânla da darbe yapacak güce erişmiş.” Buna da baktığımız zaman şöyle bir tablo ortaya çıkıyor, dedik ki: Bu darbe girişimi sonrasında kurulan Komisyon -Türkiye Büyük Millet Meclisinde pek olmadığı gibi ittifakla da kurulan, herkesin ortak önergesiyle birleştirilerek kurulan bir Komisyon- bir daha Türkiye'de böyle olayların yaşanmaması için alınacak tedbirler ve FETÖ örgütünün darbe yapacak güce nasıl eriştiğinin bütün yönleriyle tespit edilmesi, sorumluların ortaya çıkartılması ve daha evvel Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Darbeleri Araştırma Komisyonuna da baktığımız zaman -2012 yılında kurulan Komisyon, 1.200 sayfalık gerekçesi var, raporu var 1.200 sayfa, ben onu da satır satır inceledim- daha önce kurulan komisyonların sonuç vermemesinden de ders alarak... Mesela, 2012 yılında kurulan Komisyon “Efendim, Türkiye'de özellikle, işte, Ergenekon ve Balyoz davaları başta olmak üzere, o yürütülen yargı sonuçları sonrasında işte yaşanan referandumlar vesaire de yeterli şeffaflık vesaire sağlandı, artık Türkiye'de darbeler dönemi kapanmıştır.” diye sonuç raporu yazıyor. Hâlbuki, bunun üzerinden daha dört yıl geçtikten sonra Türkiye bir darbe girişimiyle karşı karşıya kalıyor.

Şimdi, aynı yöntemlerle farklı sonuçları beklememek lazım. O nedenle biz o gün dedik ki: 2016 yılında gerçekleşen bu olayda bu güce nasıl erişildiğine yönelik cumhuriyet savcılarının yazdığı iddianamelerde tespitler var. Mesela, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının ana iddianamesinde, Genelkurmay ana iddianamesinde -işte 2.700 sayfalık bir iddianamede- orada da uzun uzun anlatmış, nasıl bu güce eriştiğini de benzeri dosyalarda, hep şöyle aşama aşama tarif etmiş, demiş ki: İşte, yaşanan kumpas davalarıyla kendisine engel olarak görebileceği kişileri bertaraf etmiş, o kadroları

ele geçirmiş. Özellikle 2010 yılındaki referandumdan sonra, o ana kadar ki stratejik sızmazsa, o andan sonra tamamen kadrolaşma yönünde büyük bir cesaretle kavuşmuş ve ondan sonra da bugüne gelinceye kadar, altı yıllık sürede de -yani 2016'ya gelinceye kadarda da- darbe yapacak güce erişmiş. Yani bir yerde referanduma da bağlanmış orada.

Şimdi, bakın, tüm o süreçlerde dedik ki: İstisnasız herkesi bu Komisyon dinlesin, partizanca davranmayalım; görevde olan, geçmiş, bugün hayatta olan tüm Adalet Bakanlarını, İçişleri Bakanlarını, Genelkurmay Başkanlarını, MİT Müsteşarlarını, ondan sonra Başbakanları, Cumhurbaşkanlarını... Bu Komisyon dört dörtlük çalışsın ve kamuoyuna raporunu açıklasın. Bu süreçler yaşanmadı değerli arkadaşlar yani rapor bile Genel Kurulda dağıtılıp görüşülmedi. O esnada yaptığımız çalışmalarda bu kanunda, kanunun genel gerekçesinde tam olarak böyle yazmasa da içeriğini okuyan birinin siyasi ve hukuki analiziyle anlayacağı şekilde "Türkiye'de darbelerin bir daha yaşanmaması için neler yapılmalı?" dediğimizde... Şimdi, şöyle bir şey çıkıyor ortaya: Bir; kadrolaşmanın önüne geçmeniz lazım. Eşitlik: Türkiye'nin kurumları tarikatlara pay edilmeyecek, oy kaygısıyla insanlar kadrolaşamayacak. Şunu düşünün: Türkiye'deki kamuya alımlarda eşitlik ilkesi Anayasa'mızda yazdığı gibi şeffaf bir şekilde uygulansa hangi tarikat hangi kurumda kadrolaşabilir ve orada egemen bir güç hâline gelebilir, buna imkân var mıdır? Bütün kurumlar homojen bir şekilde, hâliyle her kesimden insanların bulunduğu, başarılı olduğu, süzgeçlerden geçtiği insanlardan oluşur ve devletine, milletine bağlı olarak, başka yerlerden emir ve talimat almaz, olması gereken budur.

Biz o çalışmalarımız esnasında şunu da tespit ettik, dünyada demokrasinin -yapılan çeşitli ölçümlerle- işte demokratik ülkeler olarak kabul edilen ülkelerde kriterlerden birinin de şu olduğunu gördük: Demokrasinin kesintiye uğramadığı, çok uzun süreler boyunca kesintiye uğramadığı ülkeler yani ara rejimlerin yaşanmadığı... Ve ortaya ne çıkıyor biliyor musunuz? Ağırlıklı olarak, işte bugün Avrupa'da başta olmak üzere, dünyada demokrasi endeksinde iyi yerde olan ülkeler. Buralardaki, bu ülkelerdeki demokrasinin kesintiye uğramamasında ortaklaştığı noktayı düşündüğümüzde "Nasıl yönetiliyorlar, ne gibi kriterler var?" dediğimizde, bakın, bütün bu ülkelerde kuvvetler ayrılığının çok net bir şekilde olduğunu, şeffaflığın bulunduğunu, etkin denetim mekanizmalarının var olduğunu, kamu görevine girişte eşitlik ilkesinin istisnasız uygulandığını, basın özgürlüğünün varlığını, yolsuzlukla etkin mücadeleyi, ekonomik istikrarın bulunduğunu -ki burada da sosyal devlet ilkesiyle birlikte ekonomik istikrarın bulunduğunu- ve yönetenlerin de etkin denetim içerisinde olduğunu yani her kuruluşun hesabının verilebildiği sistemler. Buralarda seçilen iradenin, belirli süreyle seçilen iradenin talimatıyla hareket etmesi gereken ve elinde silahlı kuvvet bulunduran gerek kolluk kuvvetleri bünyesinde düşündüğünüzde gerek askerî olsun gerek polis kuvveti olsun Türkiye'de düşündüğümüzde, bunun dışına çıkıldığına, çıkma ihtimalinin olduğuna hiç şahit olunmamış, böyle bir hazırlık içerisinde dahi olunup da tespit edilen olmamış, eğer ki bu ilkeler esaslı bir şekilde uygulandığı vakit.

Şimdi, biz o süreçlerden sonra şunu gördük; bakın, yanlış orada: 15 Temmuz darbe girişiminin engellenmesinde elbette sokağa çıkan vatandaşlarımızın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, buradaki ortak sesin karşı duruşunun, elbette bütün bunların etkisi var ama "Asıl ana unsur ne?" dediğimizde, Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde kendi ülkesine bağlı vatansever askerlerin karşı duruşuyla bu darbe girişimi önlendi. Bakın, özü budur. Yani çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerinin bünyesini düşündüğümüzde; rütbelileri, asker sayısını düşündüğümüzde, darbeye katılan sayıyla katılmayan arasındaki o geniş farkı görüyorsunuz ve önlemede de en büyük etkinin orada olduğunu görüyorsunuz. Dolayısıyla, bizim yapmamız gereken güvensizlik üzerine bir siyaset değil aksine, özgüvenle sorunu gerçek noktada tespit ederek önlemler almak, bu anlamda yasal düzenlemeleri yapmak gerekir.

Şimdi, ben maddelere ilişkin geçildiğinde arkadaşlarımızla birlikte tek tek de dile getireceğiz yani eksik gördüğümüz hususları ama baktığımız pencerenin böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Emre.

Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kolay gelsin diyorum bütün arkadaşlara.

Şimdi, tabii, bu kanunu bir yanıyla beraber ihtiyaç olarak görüp üzerinde konuşmak var, diğer yanıyla beraber de çeşitli açılardan bakıp askerlik ilişkisi içerisindeki eşitsizliği daha artıran bir kanun olduğunu iddia etmek de var; benim baktığım yerden biraz böyle çıkıyor. Bu kanunda özellikle ast ve üst arasındaki ilişkileri bir kast sistemine dayandırılır gibi, daha fazla dayandırılır gibi oluyor. Cezaların uygulanması, hak arama süreçleri vesaire açısından baktığımızda, böyle bir tablo ortaya çıkıyor. Anayasa'nın 125'inci maddesindeki herkesin yargı hakkından sınırsız olarak yargılanabileceği hükmüne de aykırılıklar söz konusu. Zaten askerî mevzuatta tahmin ediyorum bu aykırılıklar varken bu kanunla beraber daha fazla da devam ediyor.

Şimdi, Sayın Zeynel Emre 3'üncü maddeyle alakalı hassasiyetlerini dile getirdi, aynı şeyi ben de söyleyeceğim. Bu ülkede bir darbeyi hepimiz lanetliyoruz, darbeyi aklından geçirenleri de hepimiz söylüyoruz. Darbe iradesinin nereye filizlendiyse oradan sökülüp atılması gerektiğini de hepimiz söylüyoruz. Bir darbeye kalkışmak ya da bir darbe iradesinin bir yerlerde filizlenmesi sadece kahramanlık hikâyeleriyle anlatılacak bir şey değildir, ağır siyasal bir sorundur, asıl sivil hayatın sorunudur, askerlerin sorunu değildir. Askerler bu ülkede yapılan bütün darbelerin bana göre aleti olmuşlardır, aparatı olmuşlardır; hiçbir darbe kendiliğinden, herhangi bir koşulla şekillenmemiştir. Bunu nereden alırsanız alın, 1960'tan alın, 12 Martı alın, arkasından 12 Eylülü alın, 27 Nisanı alın; muhtıralara ve darbelere baktığınız zaman iş birlikçi, aşağılık bir kültürün ürünü olduklarını hepimizin söylemesi gerekir, iş birlikçi, aşağılık bir kültürün ürünüdür darbeler, millete karşıdır, askerin askere karşı olduğu, askerin sivil karşı olduğu falan meselesi değil. Millete karşı bir oligark, bir azınlık yapısının iş birlikçi kültürünün fıskırmasıdır. Nitekim, bu darbelerle alakalı, üzerinden otuz kırk yıl geçtikten sonra darbeyi yapanlar maharetli bir işten bahseder gibi kendi çocuklarının nasıl darbe yaptıklarından bahsedebiliyorlar. Darbelerin izini sürerek onların nereden kaynaklandığına ulaşmak da çok mümkündür. Türkiye 15 Temmuzdan arınamamıştır, maalesef arınamamıştır. Arınmadığımız her türlü olaya karşı reaksiyonel kanuni düzenlemeyle falan yürümümüzün de bana göre bir anlamı yoktur. Kanunlar, uygulayıcılar darbenin aparatı hâline geldiği zaman hiçbir anlam da taşımazlar, gösteriş ürünü olurlar, sadece gösteriş ürünü olurlar. Türkiye'nin siyasal ve sivil hayatı darbeden temizlenmediği sürece hangi kanunu yaparsanız yapın çok karşılığı olmayacak ama kanunları yaparken iradeyi doğru ortaya koymak lazım.

3'üncü maddeden Sayın Zeynel Emre bahsetti, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 90'ıncı maddesi var olduğu sürece 3'üncü maddeye niye ihtiyaç duyuyorsunuz, onu anlamadım. Eğer bu mesele bir suç işlemek, darbe marbe vesaire gibi bir meseleyse bunu zaten Türk Ceza Kanunu da düzenliyor, Ceza Muhakemeleri Kanunu da düzenliyor. Bu sadece askerî bir mesele değil, Türkiye'nin anayasal yapısına karşı bir kalkışma. Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 90'ıncı maddesi bunu çok net olarak düzenliyor, bu ihtiyacı niye getiriyorsunuz, anlamakta güçlük çekiyorum. Ama bunu getirdiğiniz zaman şu tehlikeyi nasıl bertaraf edeceksiniz, onu anlamaya çalışıyorum. Suç, tarifi zaten, somut bir yargılamaya oluşup sabitlenmedikten sonra herkese göre, baktığı yerden şekillenecek bir şeydir. Haydi, diyelim ki CMK 90'daki gibi burayı da düşünelim; peki, askerî tesisler içerisinde, tamamen askerî

anlamla sınırlı kalmak üzere suç işlemiş olan bir insanı ya da suç işlediği iddiası olunan, üzerine suç isnat edilebilecek bir insanı hasbelkader orada bulunan bir sivil mi durduracak bu maddeye göre? Ya da Türkiye’de yarın öbür gün –çok kurallı bir hayatımız yok, mafya, çete, onları konuşuyoruz- bazı milisler askere rağmen hayatımızın içerisine girecek, asker kişilere yönelik olarak ortada bir suç yokken bile hürriyeti tahdide varabilecek eylemler mi yapacaklar bu maddeye göre? Yorumlarsanız, böyle bir anlam da çıkabilir buradan. Böyle bir tuhaf madde, bu madde tehlikeli. CMK 90’a rağmen ekstradan bu maddenin konulmuş olmasını ben anlamadım, zaten izah da edemiyorsunuz. Gerekçeye de baktığım zaman “CMK 90’ın bir paralelini koyduk.” diyorsunuz. Niye koyuyorsunuz paralelini kardeşim? CMK 90 neye yetmiyor? Az önce söyledik, askerî suçun tanımını eğer mekânlarla ilgili koyacaksınız, görevlerle ilgili koyacaksanız sivil hayatın oradaki askerî suçlara dahletmesini nereden çıkarıyorsunuz kardeşim? Askerî tesiste suç işlendi, askerler engellesin, askerî bir suç işleyeni inzibat engellesin, kolluk engellesin, bilmem ne engellesin. Sokaktaki bir adamın askerin karşısına bu anlamda dikilmesini –bir askerî suçla alakalı söylüyorum- ben anlamış değilim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Onu 3’üncü maddede tartışacağız zaten.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır; geneli meneli, ruhunu anlatıyoruz, 3’te de tartışırız, olgunlaşsın. Eğer başka bir anlamla koyuyorsanız, CMK 90’a rağmen niye koyuyorsunuz?

4’üncü maddeye bakıyoruz. Uzman erbaşlar var, uzman çavuşlar; bunlar ordunun parçası değil mi? Bunları nereye yerleştiriyorsunuz arkadaşlar? Subay var, astsubay var, ordunun bir başka parçası var; mesela, biz onlara karşı suç işlesek askerî kişiye karşı suç işlemiş oluyor muyuz? Oluyoruz değil mi? Bunlar nerede ya? Bu kanun teklifinde bunlar yoklar, mesela, 4’üncü maddede yoklar.

Geliyoruz 5’inci maddeye -5’te, 6’da, devamında- asker kişilere karşı yürütülecek soruşturmaya ilgili “Soruşturma izni verilecek.” deniliyor değil mi? Verilmediğinde ne olacak? Devlet memuruyla ilgili bunu yaptığımız zaman İdari Yargılama Usulü Kanunu açık, verilmezse mülki amire başvurursunuz, Danıştay var, Yargıtay var, idari yargı yolu var, şu var, bu var. Burada yok. Üst düzeyde var, Yüce Divanla ilgili, şununla bununla ilgili olabilecek ya da bu tip yargılamalarla ilgili, 12’nci ve 13’üncü maddelere geldiğimiz zaman “Şuraya şuraya başvurur, Danıştaya başvurur.” diyorsunuz. Şimdi, bu mesele nasıl olacak? Aynı şey 6’ncı maddede, şurada burada aynen geçiyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yok, yok, boşluk yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben bilmiyorum arkadaşlar, aydınlatırsınız; bakın, burada bir boşluk olduğunu söylüyorum.

Ast ve üst arasında üstün asta karşı bir hükümler var, astın üste karşı hak arayacağı mekanizmalar tıkalı. Niye açmıyorsunuz? Böyle bir kanun teklifi getirdiniz, Anayasa’nın 125’inci maddesi yok mu? Disiplin cezaları alıyor askerdeki astlar, uzman çavuşlar, astsubaylar falan filan, bunlara karşı yargı yolu yok. İki üç disiplin cezası birleştiğinde sözleşmeleri feshediliyor, hayatlarıyla oynanıyor. Bunlar insan değil mi? Bunlar Anayasa’nın 125’inci maddesine göre hak arama hürriyetine sahip değil mi arkadaşlar? İşinize gelmeyen bir adamı, mesela, uzman çavuş ya da ast dediğimiz birini, iki defa, üç defa farklı iki idare amiri tarafından disiplin cezası verip -bir puanlama sistemi de var bildiğim kadarıyla, siz benden daha iyi biliyorsunuzdur, bunları tekrarlamama gerek yok- adam puanı doldurduktan sonra paketleyin. Bu, siyasi istismara açık, insani istismara açık, yargı tarafından korunmayan bir sistem. Madem bu kadar demokratsınız, hak aramaya o kadar açık kanun düzenliyorsunuz, bu kanun teklifinde niye yok? Niye yok arkadaşlar? Bu kanun teklifi üstün kast sistemidir, astın da tebaa sistemidir bu hâliyle. Yani bunları birilerinin açıklaması gerekiyor herhâlde, anladığım kadarıyla.

Bir yıldan fazla ceza ve HAGB tartışması yapıyorsunuz. HAGB iki yıla tarifişlenmiş, değil mi? Bazı mesleklerde bir yıldan fazla ceza aldığınızda çıkarılıyorsunuz, uzman çavuşlarda otuz gün. Otuz gün, bir yıl, iki yıl; koyun karşı karşıya. Bazı mesleklerde bir yıldan fazla ceza aldığınızda o mesleği yapamıyorsunuz, bazı mesleklerde iki yıldan fazla ceza aldığınızda belki yapamıyorsunuz, ayrı bir tartışma konusu ama Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda hükmün açıklanmasının ertelenmesi iki yıl olarak tarifişlenmiş. Mesela, bir devlet memuru iki yıllık bir hükmün açıklanmasının ertelenmesinden faydalanabilecek, burada bir yıla çekiyorsunuz. Niye biliyor musunuz? Yanlış yapıyorsunuz, ben size söyleyeyim, sizin önemsedığınız bazı suçların cezaları galiba bu bir yıl civarında geziyor -öyle ya, ben bunu böyle anlıyorum- iki yıl tutmuyor, mahkemeler bir yıl veriyor, bir yıl üç ay veriyor "Bunu alan gitsin." diyorsunuz. Bu, kötü niyetli bir tercih olur, bunun izahı olmaz. Ha, eşitlemek de istiyorsanız söylüyorum, uzman çavuşlar niye otuz günde iptal ediliyorlar? Böyle ikircikli, böyle bir garabet hayat olur mu ya? Ben bekliyordum ki 15 Temmuzdan sonra askerlikle ilgili daha objektif, dünyaya daha uygun, modern çağa daha uygun, daha insani, hak arayabilecek mekanizmalar çalışır; hiçbir şey yapılmıyor, bunlar geliyor önümüze. Bu emeği eleştirmiyorum, bu emeğe saygım var ama buna kafa yoruyorsa eğer bürokratlar da parlamenterler de, bu noktalar niye yok arkadaşlar ya? Bir kişi çıksın, desin ki: "Anayasa'daki eşitlik ilkesine uygundur bu." Birini çalıştırırken otuz günde iş akdini feshedeceksiniz, birini bir yıla hükmün açıklanmasını bir kenara koyacaksınız, diğer memurun iki yıla koyacaksınız, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda iki yıl olacak; birisinin bunu tarif etmesi lazım. Tekrar ediyorum, ben aklımdan geçeni söylüyorum, yanılıyor olabilirim: Bazı cezalar var, iki yıl tutmuyor ama siz çok önemsiyorsunuz. "Gözünün üstünde kaşı var." hesabı bakıldığında, biri bir şey söylediğinde, ağzında bir şey dolandırırsa "hakaret" diyorsunuz, şu diyorsunuz, bu diyorsunuz "Temizleyelim." diyorsunuz politik olarak. Öyle ya, böyle düşünmek durumundayım, başka bir anlamı olduğunu düşünmüyorum.

Bu kanun teklifinin maddelerinde Sevgili Başkanımızın söylediği gibi bunları tartışırız, geneli üzerinde bu ifadeleri söyledim ama tekrar ediyorum: Bir kanun yapıldığında objektif olmalı, subjektif bir niyet taşıması gerekiyor, soyutluğunun herkese aynı şekilde teşmil edilebilir olması anlamını taşıması lazım. Orada somut olarak kazuistik bir yöntemle tanımlanmamışsa bile eşit koşullardaki insanların eşit faydalanabileceği bir kanun tarifi şeklinde gelmesi lazım. Az önce size bu eşitsizliği saydım, Anayasa'nın 125'inci maddesini hatırlattım, asker kişilerin bu anlamda dışlanmış olduğunu anlattım, bir kast sisteminin hâlâ körüklendiğini anlattım, astın üste karşı hak arama özgürlüğünün askerlikte tümüyle yok edilmiş olduğunu anlattım. Bu kanunun kapsamı da buna daha fazla su taşır vaziyette. O yüzden gözden geçirilmesi gerektiğini, değiştirilmesi gerektiğini, buna su taşınmaması gerektiğini söylüyorum. Maddeler üzerinde tekrar görüşlerimi ifade edeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Aydoğan.

Sayın Alpay Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 5 ayrı kanunda değişiklik yapan, yine bir torba kanunla karşı karşıyayız. Adalet Komisyonu Türkiye Büyük Millet Meclisinin, deyim yerindeyse kanun üretim mutfağı ama tekrar ediyorum, geçen toplantıda da tekrar ettim: Neden sadece AK PARTİ milletvekillerinin kanun teklifleri bu Komisyona geliyor? Üç yıl boyunca Cumhuriyet Halk Partisi, İYİ Parti, Milliyetçi Hareket Partisi, HDP hiç mi kanun teklifi vermedi ya da verdikleri kanun tekliflerinin hiçbir anlamı ve önemi mi yok? Bu konuda Sayın Komisyon Başkanımız duyarlıdır diye düşünüyorum. Komisyon gündeminde bekleyen kanun tekliflerini bir elerse çok da yararlı kanun tekliflerinin Meclise sevk edilmesi gerektiğini görecektir diyorum.

Şimdi Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nde gerçekten güzel maddeler var, iyi niyetle yapılan çalışma var. Bürokrasi hazırlamış, göndermiş. Ama bakın, bürokrasi sadece ve sadece kendi gözlüğüyle, askerse asker gözlüğü ve mantığıyla olaylara bakıyor. Ama hukuk böyle bir şey değil. Özellikle eşitlik, Anayasa'ya uygunluk denetimi veya hümanizma, bunlarda çok farklı gözlerin birlikte değerlendirip birlikte kanun yapmaları gerekiyor. Elimizdeki kanun teklifinde sadece askerî hiyerarşi tarafından hazırlanmış, astı hiç düşünmeyen, sözleşmeli erleri, uzman çavuşları hiç hesaba katmayan hükümler var.

Maddelerde ayrı ayrı tartışacağız ama Millî Savunma Bakanı siyasi bir kişi, artık milletvekili bile değil. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde herkes Millî Savunma Bakanı olarak atanabilir, o bir izin makamı olacak yargılanma için, subjektif değerlendirmelere çok açık hükümler verilebilecek. Bu siyasi iktidar bugün böyle kalmayacak, yarın Cumhuriyet Halk Partisi iktidara geldiğinde de aynı şeyler geçerli. O yüzden, yine, burada parantez içinde söylüyorum: Bir an önce kuvvetler ayrılığının güçlendirildiği parlamenter demokratik sisteme dönmemiz gerekiyor.

Bu kanun teklifinin içinde antidemokratik birçok hüküm var. Evet, askerliğin temeli disiplindir, şaşmaz bir disiplinin olması gerekiyor ama disiplin olması gerektiği kadar huzur da olması gerekiyor. Kanunun bazı maddeleri ast-üst arasındaki huzuru bozacak nitelikte. Bir astın üste yaptığı her türlü saygısızlık veya suç elbette ki disiplin cezasıyla cezalandırılacak ve gereği yapılacak ama üst tarafından asta yapılan haksızlıklar, hakaretler veya işlenen suçları ne yapacağız? Hiç hüküm yok. Bunun dışında -ilerleyen maddelerde ayrı ayrı da konuşuruz- değerli arkadaşlar, 3'üncü maddeyle ilgili belki saatlerce konuşuruz, belki böyle geçirirsiniz ama ben size şunu söylüyorum, lütfen kayıtlara geçeceği için dikkatli düşünün: Buradaki, "Aşağıda belirtilen hallerde, asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir:" hükmü terörle mücadeleyi akamete uğratacaktır, açık ve net söylüyorum. Bunu yaşayıp göreceğiz. Çünkü kim, nerede, ne zaman, ne kadar asker kişiyi tutacak? "Gözünün üzerinde kaşı var, suç işleyeceğinden şüphelendim, durdurdum." diyecek asker kişiyi terörist kovalarken veya operasyonda veya başka bir yerde. Bunu kanunlaştıramazsınız. CMK madde 90'a atıf yaparsınız, olur, ona bir şey denmez ama bu şekilde, "Askerleri herkes alsın, hırpalsın, ne yaparsa yapsın." diyorsanız da ben Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili olarak buna karşıyım.

Bunun dışında, ciddi hatalar var. Her yerde üstlerle ilgili olarak, subaylarla ilgili olarak hükümlerimiz var ama uzman çavuşlar, sözleşmeli erler yok sayılıyor. Bakın, izin konusu: Yargılamayla ilgili olarak izin verilmesinden bahsettim. Sadece Millî Savunma Bakanına ya da resen de var teklif dışında. Genelkurmay Başkanı, kuvvet komutanlarının teklifi ya da resen Millî Savunma Bakanlığının iznine bağlamak bazı soruşturmaları çok uygun değil.

Özellikle hükümlerde Jandarma Genel Komutanı ve Sahil Güvenlik Komutanı buralarda yok. Bunlar İçişleri Bakanlığına bağlandığı için, tabii, bazı kanunlarda atıf yapılıyor ama yine, burada göz ardı edilmiş. Vekillerimin de bahsettiği gibi, madde 7'de hükmün açıklamasının ertelenmesi konusunda çok CMK'yle ayrılıyor. Burada bir yıla indiriliyor HAGB'den dolayı görevden ayrılma. Hem ordudan atılacak hem de Türk Silahlı Kuvvetlerinde memur dahi olamayacak, muhtemelen başka memurlukları da olamayacak. Bunun iyi değerlendirilmesi gerekiyor.

Bunun dışında, maddelerin yazımında, dediğim gibi, sadece, tek taraflı olarak yazılmış. Üstler korunmuş kollanmış ama uzman çavuşlar, sözleşmeli erler, erat hiç nazara alınmamış.

Kanunun bazı eksikleri var, bu eksikler de özellikle şöyle: Yurt dışında mücadele eden askerlerimiz var. Kuzey Irak'ta, Suriye'de, belki Libya'da, Azerbaycan'da, Afganistan'da, Katar'da, birçok yerde; orada asker kişilerin uğradıkları haksızlıklarda dava açmak istedikleri zaman eğer orada konsolos yoksa

ne yapacaksınız? Bu konuda burada belki kıta komutanına bir konsolosluk gibi vekâletname çıkartma yetkisi verilebilir, bu bir eksiklik çünkü. Bizim orada cezaları ve itiraz yollarını düzenlerken bunu da belki düşünmemiz gerekiyor.

Yurt dışında işlenen suçlar ve takibinde...

(Uğultular)

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Takip ediyor musunuz efendim?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tabii, takip ediyorum.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Takip etmeyenler var da.

Yurt dışında askerî birliklerimiz var. Bakın, arkadaşlar, Kıbrıs'ta askerî mahkememiz vardı ve Kıbrıs Askerî Mahkemesi yargı çevresi açısından Mersin'e bağlıydı, 60 kilometre mesafede. Şimdi, Kıbrıs'ta, Suriye'de, Kuzey Irak'ta sınırda da iller var, ilçeler var ama orada yaşanan her suç da Ankara'yla yetkili yapmak acaba doğru mu? Bunu da düşünmek gerekiyor.

Ama kanunun en önemli maddesi -yani birçok maddede belki itiraz edeceğiz, bunları tek tek maddelerde görüşeceğiz- disiplin cezalarının bir kısmının yargı denetiminden çıkartılması; Anayasa 125'e aykırı, Anayasa 10'a aykırı. Bakın, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu var. 18 disiplin puanı alan -asker kişiler burada, daha iyi bilir, hatam varsa düzeltsinler- kişi general de olsa sanıyorum ordudan ihraç ediliyor. Selam vermedi, 1 puan, yarım puan; ayakkabısı boyasız, 2 puan; bilmem ne yaptı, 3 puan; üç gün içinde bir uzmanı, bir sözleşmeli, belki de rütbeli bir subayı ordudan disiplinsizlik nedeniyle atabilirsiniz. Ha, diyebilirsiniz ki ordudan atılması yargı denetimine tabi ama 18 puanı alana kadar yargı denetimine tabi olmamış, 18 puanı alan kademelerde yargı denetimi yok, ondan sonra zaten o 18 puan nedeniyle ihraç gerektiği için bu sefer yargı denetimine tabi olmayacak. Bu, orduda mobbingi artırır; bu, orduda subjektifliği artırır; bu, orduda isteyen üst astını istifaya zorlar ya da istifa ettirmezse de ordudan attırır.

Ha, başka bir durum da var: Pilotlarımız ya da dışarıdan okuyarak, eğitim alarak ordu adına okuyanlar ve belirli -özellikle pilotlar için söylüyorum- sürede görev yapması gereken subaylar kendini attırmak için -18 sicil puanını alır ve ordudan bu şekilde kendini ihraç da ettirebilir, ona yapılan masraf da boşa gider.

Kanun yapmak ciddi iştir. Kanunu yaparken de tek taraflı bakılmaz. Tabii ki bir emek var ama bu emekte hatalar, eksiklikler ve Anayasa'ya aykırılıklar var. Ben teklif sahiplerinin ve onlara destek olan bürokratların Komisyonumuzda bunları düzeltmelerini, Genel Kurula bırakmalarını rica ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Antmen.

Sayın Züleyha Gülüm...

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Merhabalar.

Ya, ben biraz, yasayı yaparken çok da düşünülmeyen ama aslında Türkiye'nin önemli gündemlerinden biri olan güvenlik güçlerinin işlediği ağır insan hakları ihlalleriyle ilgili meseleye değinmek istiyorum. Keşke bu meselenin de çözülebilirliği için bir düzenleme yapılsaydı. Tam aksine, aslında soruşturmaların ve dava açılmasının da önünü kesen düzenlemelerle karşı karşıyayız.

Türkiye'ye ilişkin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aslında bu konuda, güvenlik güçlerinin işlediği suçlar konusunda cezasızlıkla ve faillerin ortaya çıkarılmamasıyla ilgili çok sayıda kararı olmasına rağmen, bu konuda da herhangi bir düzenleme yapılıyor değil. İnsan hakları ihlallerine ilişkin

mağdurlarda genel olarak şöyle bir kanaat oluşmuş durumda, bir cezasızlık kültürüyle karşı karşıya kaldığı, gerçekten suçluların açığa çıkarılmadığı ve sonuçta da bir dava açılrsa dahi gerçek anlamda cezai yaptırımların uygulanmadığı noktasında toplumda da geniş bir kanaat oluşmuş durumda.

Bu, sadece bugün değil, aslında 1990’larda gerçekleştirilen yaygın ve sistematik insan hakları ihlalleri, zorla kaybetmeler, öldürülmeler, köy yakmalar da dâhil olmak üzere, o döneme ilişkin gerçek anlamda bir cezalandırma politikasının uygulanmamış olması, 2013 yılındaki Gezi protestoları sırasında ve 2016 darbe girişiminin ardından güvenlik güçleri tarafından işlenen birçok ağır insan hakları ihlaline de etkin soruşturmalar yapılmamış olması ya da uzun zamana yayarak bir zaman aşımıyla davaların düşürülüyor olması, etkin bir mücadelenin de uygulanmadığı gibi bir gerçeklik önümüzde duruyor. Son süreçlerde de özellikle 1990’lara ilişkin, bir iki dosyada farklılaşsa da genel olarak bir cezasızlık ya da zaman aşımından düşmenin ne kadar yaygın olduğunu düşünürsek aslında bu cezasızlığın da ne kadar yaygın olduğunu gözlemleyebiliriz.

Yakın zaman açısından baktığımızda, Sürmi İnce davası aslında önümüzde. 18 Temmuz 2016’da Yüksekova’da büyükçiftlik beldesinde ot biçen çocuklarına, eşiyle birlikte kahvaltı götüren 55 yaşındaki Sürmi İnce zırhlı askerî araçtan açılan ateşle öldürüldü. Yerel mahkeme olayın faili olan Uzman Çavuş Ali Dalgıran’a üç yıl dört ay hapis cezası verdi. Ancak Yargıtay 8 Mart 2020’de kanun hükmünü yerine getirme ve ceza sorumluluğunu kaldıran nedenleri gerekçe göstererek üç yıllık cezayı da fazla bulmuş ki onu da bozdu ve üzerinden dört yıl geçmesine rağmen, Sürmi İnce davası hâlen sonuçlanabilmiş değil. Katledilmesine ilişkin hem tanıklar hem kanıtlar hem de Çavuş Ali Dalgıran’a daha önce verilmiş cezaya rağmen, tutuklu yargılanan da hiç kimse yok. Zırhlı askerî araçlardan açılan ateşle katledilen binlerce Kürt’ün davası gibi bu da yine bir cezasızlıkla sonlandırılmak isteniyor.

Sürmi İnce davası Kürt illerinde cezasızlığın bir politika olarak yürütüldüğünün en önemli somut göstergelerinden bir tanesi. Mesele gerçekten devletin kolluk gücü olunca, İnce davasında olduğu gibi yerel mahkeme ceza vermiş olsa da –çok düşük bir cezadan bahsediyoruz- Yargıtay tarafından bozuluyor ve yine bir korunmayla, güvenlik görevlilerinin, talimatı verenlerin, emri verenlerin yani sorumlu olan tüm devlet görevlilerinin korunmasıyla karşı karşıya kalıyoruz. Buna ilişkin yapılan açıklamalar ne oluyor? Mağdurlar bir şekilde kamuoyu önünde lanse ediyorlar; “Teröristtir.” deniliyor, “Kaçakçıydı.” deniliyor; aynı Roboski katliamında olduğu gibi bu tür terimlerle katliamlar, cinayetler meşrulaştırılmaya çalışılıyor.

Yine, bir diğer örnek, Siirt’te İpek Er’e tecavüz edip intihara sürüklediği gerekçesiyle nitelikli cinsel saldırı suçundan yargılanan Uzman Çavuş Musa Orhan. Dün 3’üncü davası görüldü. Yine, tutuksuz yargılanmaya devam ediliyor. Bir kadın tecavüze uğradı ve tecavüz sonrası maalesef intihara sürüklendi ama buna rağmen, Musa Orhan kısa bir süre tutuklandı kamuoyu baskısı nedeniyle ama arkasından, yine, hukuksuz bir şekilde birileri devreye girdi, bir el devreye girdi ve Musa Orhan’ın tahliyesine karar verildi. Görünen o ki bundan sonra da aslında bir cezalandırma falan olmayacak ve yine, bir kadın katili cezasızlıkla karşı karşıya kalacak.

Bununla da kalmadı, uzman çavuş şiddeti çok sık yaşanmaya başladı. Bingöl’ün Karlıova ilçesinde Turgut Özal TOKİ Evlerinde “Ferhat K.” isimli uzman çavuş, aynı apartmanda oturan ve bodrum katında oyun oynayan çocukları kovalamış, çocuklardan biri olay sırasında apartmanın önünde oturan annesine gitmiş, yaşananları anlatmış. Annesi bunun üzerine duruma tepki gösterince de bu sefer uzman çavuş, anneyi ölümlle tehdit etmiş, daha sonra da kadına fiziksel şiddet uygulamıştır.

MUHAMMED FATİH TOPRAK (Adıyaman) – Yalan ya, yok öyle bir şey! Hiçbir asker yapmaz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Müdahale etmeyelim.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Konuşuyorum. “Hiçbir asker yapmaz.” O yüzden mi var bu kadar dava? Hiç yok, tabii.

Şüpheli asker ölümleri... Şimdi sadece bunlar değil yani askerlerin, güvenlik güçlerinin sivil vatandaşlara uyguladığı şiddet değil ama aynı zamanda, askeriye içerisinde çoğu kez “şüpheli asker ölümleri” diye duyduğumuz vakalar da var.

Zorunlu askerlik politikaları, vicdani ret hakkı ve alternatif kamu hizmetlerine katılım düzenlemesi maalesef, Türkiye’nin gündeminde değil. Oysaki vicdani ret hakkı ve buna ilişkin mücadele eden çok sayıda insan var ve en doğal insani hak ve talep aslında vicdani ret hakkı. Dolayısıyla da buna ilişkin de aslında bir düzenleme yapılması gerekiyor ama bu da yine gündeminizde yok.

Kamuoyuna yansıyan verilere göre, 2020’de 2’si sözleşmeli er, 1’i uzman çavuş olmak üzere, toplam 10 asker şüpheli biçimde hayatını kaybetti. Millî Savunma Bakanlığı 5 asker ölümünün intihar nedeniyle, 1 askerın yüksekten düşerek, 4 askerın ise silah veya mühimmat kazasında kaybedildiğini ileri sürdü. Şimdi, bu olaylara biraz bakalım.

Terhis olmasına üç aydan az süre kalan, Şırnak’ta görev yapan Azmi A.’nın intihar ettiğı söylendi. Ancak uzmanlar silahın yapısı ve ölçülerinin bir kişinin onu kendisine çevirip ateş etmesinin mümkün kıldığını söyledi. Bu araştırıldı mı? Gerçekten böyle miydi? Bilinmiyor.

Jandarma Er Osman Ö. zorunlu askerliğini yaptığı İzmir Aliağa Kapalı Cezaevinde ölü bulundu. Ailesinin anlattıklarına göre, Osman Ö. telefonda “Tehdit ediliyorum.” dedikten bir gün sonra ölü bulundu. Önce “Kalp krizi.” denildi, ardından 3’üncü kattan düştüğü söylendi.

Babaeski’de askerlik yapan Mustafa A. 8 Haziran 2020’de vücudunda kesik izleri, morluklar ve bileklerinde ip izleriyle askerî kışlada ölü bulundu. Mustafa’nın ölüm nedeni kayıtlara intihar olarak geçti.

Van’da askerlik yapan Ahmet Türelî’nin nöbette olduğu sırada intihar ederek yaşamına son verdiği iddia edildi. Göğsünün sol üst tarafında 3 adet G3 piyade tüfeğı kurşunu sonucu oluşmuş yara var. Bir intihar girişiminde aynı kişi kendisine 3 kurşun sıkabilir mi?

Başka bir örnek, Hakkâri’de sözleşmeli piyade er olarak görev yapan M.K. nöbet sırasında ateşli silahla vurulma sonucu Haziran 2018’de yaşamını yitirdi. Olayla ilgili Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma kapsamında hazırlanan dosyada iç güvenlik tim komutanlığı personeli ile Yüksekova Jandarma Komutanlığı birimlerinin terör saldırısıyla karşılaşma ihtimali nedeniyle olay yerine sevk edilemediğı kaydedildi. Olaya ilişkin düzenlenen mesaj formunda ise M.K.’nin kendisine zimmetli tüfeğı seri ateş durumuna alarak intihar ettiğı belirtildi. Arkadaşları ise intihara yönelik bir düşünceye ve eylemine, herhangi bir ruh hâline rastlamadıklarını söyledi. Soruşturmayı yürüten Başsavcılık Temmuz 2018’de kovuşturmaya yer olmadığı yönünde karar verdi. Aile ne diyordu? Oğullarının intihar etmiş olamayacağını anlatıp karara itiraz ettiler. Yüksekova Sulh Ceza Hâkimliğince bu itiraz da reddedildi, AYM’ye başvuru yapılmıştı. Başvuruyu inceleyen Yüksek Mahkeme asker ölümüne ilişkin etkin bir soruşturma yapılmadığı sonucuna ulaştı. Bu nedenle yaşam hakkının usul yönünden ihlal edildiğini belirleyen AYM kararında “İhlal Cumhuriyet Başsavcılığı işlemlerinden, kararından kaynaklanmıştır.” denildi. Yani bu aile, AYM’ye başvurmamış olsaydı bu ihlal de aslında açığa çıkmamış olacaktı.

Şimdi, diğer bir ölüm, Sevag Balıkçı Şahin’in ölümü. Batman’ın Kozluk ilçesi Gümüşörgü Jandarma Karakolunda 24 Nisan 2011’de Ermeni Sevag Şahin Balıkçı devre arkadaşının silahından çıkan kurşunla öldürüldü. Balıkçı ailesinin avukatı İsmail Cem Halavurt ise olayın aslında tam olarak aydınlatılmadığını, tüm çelişkilerden uzaklaşarak gerçeğin ortaya çıkarılmadığını düşündüklerini,

soruşturmanın genişletilmesini istediklerini, herhangi bir şüphe kalmaması için suçlamalarla ilgili tüm bilgi ve belgelerin istenmesi gerektiğini söyledi; tanıkların keşif çalışmasına katılmamasında sanık ve ailesinin etkisinin olduğunu düşündüklerini söyledi; tanıkların yönlendirildiğinin düşündüklerini söyledi; “Olay bu nedenle de aydınlatılmıyor.” denildi. Bu dosyada her ne kadar ceza alınmış olsa da gerçek anlamda sorumluların açığa çıktığını avukatı da, ailesi de düşünmüyor.

Şimdi, bu intihar meselelerine ilişkin, evet, diyelim ki bir an için bunlar intihar, gerçekten bu kişiler intihar ettiler. Peki, neden intihar ediyorlar, hangi nedenlerle? Askerde ne tür uygulamalarla karşı karşıya kalıyorlar? Bir işkence mi var, kötü muamele mi var? Acaba mobbinge mi maruz kalıyorlar? Kişilik haklarına, ait olduğu ırka yönelik, dine yönelik ya da mezhebe yönelik bir aşağılayıcı söylemde mi bulunuluyor, buna ilişkin uygulamalarla mı karşılaşılıyor? Mesela, buna ilişkin bir araştırma yapmayı, bu konuda somut sonuçlara ulaşmayı ve buna ilişkin ihlalleri ortadan kaldırmaya yönelik bir çalışma yapmayı düşünüyor muyuz diye buradan söylemek istiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Son cümlemi bağlayabilir miyim?

Şimdi, yasanın bir bütünü açısından da gerçekten askerlik mevzusu biraz kapalı kapılar ardında giden, dolayısıyla da ihlallerin çok görünür kılınmadığı, üstünün kapatıldığı bir zemin olarak devam ediyor. Aslında bütün yerlerde olduğu gibi, gerçekten bir yerin işleyişinin bu ülkenin yararına, bu halkların yararına olabilmesini sağlayabilecek tek şeyin kendisi demokratik bir işleyiş, şeffaflık, denetlenebilirlik, hesap verilebilirlik ve gerçekten cezasızlık politikasından vazgeçilmesiyle mümkün. Katı hiyerarşik kurallar getirmekle, olayı daha antidemokratik noktalara çekmekle aslında hiçbir sorunun çözülebileme şansı yok. Bu anlamıyla da hani, eğer bu yasa gerçekten işte bir darbeleri engellemeye çalışıyorsa daha fazla kapalı, denetlenemez bir mekanizma değil, aslında demokratik işleyişi olan bir mekanizmanın kurulması gerekir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin görüşmelerine başlamış bulunmaktayız.

Teklif, 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanunu’na 10 ek madde ve 1 geçici madde eklemeyi öngörerek 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu’nda düzenleme yapmak suretiyle askerî suçların soruşturması ve kovuşturmasında uygulanacak istisnai hükümler ile soruşturma ve kovuşturma mercileri belirlenmektedir.

Diğer taraftan, yine, teklifle 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nda değişiklikler öngörülmekte, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu yürürlükten kaldırılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bir yandan devletin, diğer yandan vatandaşın ve toplumun güvenlik altında bulundurulması, millî güvenliğimizin sağlanmasıyla mümkündür. Bunun için de Silahlı Kuvvetlerimizin caydırıcı, güçlü ve disiplinli bir yapıya sahip olması elbette gerekmektedir.

Ülkemizde olduğu gibi dünyada da silahlı kuvvetlerin disiplini çoğunlukla, askerlik hizmetlerinin niteliğinden kaynaklanan suçları ve cezaları içeren, askerî ceza kanunlarının uygulanmasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Dünyada yaşanan örneklerden de anlaşılacağı üzere disiplinsiz ordular yok

olmaya mahkûm olduğu gibi, güvenliğini ve bekasını sağlayamadığı devletler de aynı kaderi yaşamaya mahkûm olmuşlardır. Bir ülke için bu nedenle ordusunun disiplininin korunması, diğer kurumların disiplininin korunmasından çok daha fazla önem arz etmektedir.

Askerî disiplin, sadece belirli statüde bulunan kişiler için genel ceza kanunlarında bulunmayan suç tipleri ve cezalarını gerektirmektedir. Bu suçlar, “askerî suçlar” olarak ortaya çıkmaktadırlar. Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu kararlarında askerî düzenin istisnai yapısı gereği bu yapıya özgü düzenlemelerin olabileceğini işaret ederken belirlilik ve kanunilik ilkelerinin de göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Öte taraftan, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu, “askerî suç” tanımını yapmazken “sırf askerî suç”ları da saymamaktadır. Bu nedenle belirlilik ve kanunilik ilkesi temelinde eleştirilere maruz kalmaktadır.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, esasen geçmişte Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilen kanun tasarılarına baktığımızda görüşmekte olduğumuz teklifinin bazı maddelerinin yer aldığı bir kanun taslağını görmekteyiz.

Buna göre, Anayasa değişikliğiyle askerî mahkemeler kaldırıldıktan sonra, asker kişilerin hizmet ve görevleriyle ilgili işlediği suçlarda yargılanmalarıyla ilgili sivil kişilere nazaran istisnai hükümler içeren kanun tasarısı vardı. 12 Haziran 2017 tarihinde “Anayasa Değişikliğine Uyum Amacıyla Yargıya İlişkin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” adı altında o dönem Meclis Başkanlığına sevk edilmiş, ancak Haziran 2018 seçimleri nedeniyle kadük kalmıştır. Kadük kalan bu tasarıda, kanunilik ve belirlilik ilkeleri temelinde eleştirileri ortadan kaldıracak şekilde “askerî suç” kavramı tanımlanmış ve “sırf askerî suçlar” sayılmıştır.

Yine, 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 16 Nisan 2017 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, ayrı bir yargı kolu olarak faaliyet gösteren askerî yargı tümüyle kaldırılmış, asker kişilerin ceza yargılaması görevi tamamen adliye mahkemelerine tevdi edilmiştir.

Saygıdeğer üyeler, malumları olduğu üzere “askerî suç” kavramının temeli düzenli orduların kuruluşuna dayanmakta olup, Avrupa’da da askerî ceza kanunlarında kendine yer bulmuştur. Hukuk sistemimize 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu’yla girmiştir. Ancak kanunda “askerî suç” tanımı yapılmadığı gibi “sırf askerî suçlar” da sayılmamıştır. Bunun yerine “askerî suç” ve “sırf askerî suç”a bağlanan sonuçlar düzenlenmiştir.

“Askerî suçlar” doktrin ve içtihatlarda iki kategoriye ayrılmaktadır: Birincisi, bir asker kişi tarafından askerî bir hizmet veya görevin ihlali suretiyle işlenip de asker kişi olma sıfatını taşımayan kimseler tarafından işlenmesi mümkün olmayan ve Türk Ceza Kanunu’nda kısmen veya tamamen öngörülme-yen askerî suçlardır; ki bunlara “sırf askerî suçlar” adı verilmektedir.

İkincisi ise, asker olmayan kimseler tarafından da işlenmesi mümkün olan ancak, askerî bir menfaati korumak amacını güden, tümüyle veya bazı unsurlarıyla Türk Ceza Kanunu’nda öngörülen, Askerî Ceza Kanunu ile diğer kanunlar tarafından ayrıca belirtilen veya yapılan atıf dolayısıyla bu kanunların uygulama alanı içine alınan suçlardır. Bunlara da “askerî suç benzerleri” denilmektedir.

“Sırf askerî suç” için failin asker kişi olması şarttır. Asker olmayan kişilerin bu suçu işlemesi mümkün değildir. Örneğin, Askerî Ceza Kanunu’nun 87’nci maddesinde düzenli olan emre itaatsizlikte ısrar suçu veya 66’ncı maddesinde düzenli firar suçu, ancak askerlik hizmet veya görevinde olan kişiler tarafından işlenebilen özgü suçlardır.

Değerli Komisyon üyeleri, Anayasa'mızın 5'inci maddesinde “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” olarak sayılmıştır.

211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nda da “Silahlı Kuvvetlerin vazifesi: Yurt dışından gelecek tehdit ve tehlikelere karşı Türk vatanını savunmak, caydırıcılık sağlayacak şekilde askerî gücün muhafazasını ve güçlendirilmesini sağlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla yurt dışında verilen görevleri yapmak ve uluslararası barışın sağlanmasına yardımcı olmak.” olarak belirtilmiştir.

Bu bakımdan Anayasa ve kanun hükmü karşısında, devletin en büyük teşkilatlanmış yapısı olan Türk Silahlı Kuvvetleri; vazifesini en iyi şekilde yapabilmesinin taşıdığı önem, bize göre ayrıca izaha muhtaç değildir.

Askerî yargının kaldırılmasından sonra, askerî suçlara ilişkin davalarla ilgili adli yargıda ortaya çıkan aksaklıkları ortadan kaldırmak ve ordunun disiplinini korumak üzere hazırlanan önümüzdeki teklif, bu bakımdan çok önemlidir.

Elbette teklifte tartışılabilir ifadeler Komisyonumuzda değerlendirilip gerekli şekilde düzenlenecektir. Tam da bu noktada kanun teklifi sahibi Orhan Bey ve bürokrat arkadaşların dikkatini bir şeye çekmek istiyorum. Bu 3'üncü maddede “Asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir.” ifadesi bize göre son derece muğlak ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan PKK'lıların veya PKK sempatisanlarının orada askerimizi, herhangi bir şekilde farklı bir uygulamaya tabi tutup askerimizi suç işledi bahanesiyle yakalamasına veya orada bir kaosa sebebiyet verebilir diye düşünüyoruz veya bir FETÖ mensubu, bir FETÖ sempatisanı buralarda böyle bir şeye tevessül edebilir. Bu bakımdan bu madde 3'teki ek madde 13'ün “Asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir.” hükmünün izaha muhtaç olmayacak şekilde çok kanunilik ve belirlilik esası gereğince somutlaştırılması ve bu tip herhangi bir sorun, kaos yaşanmasına sebebiyet vermeyecek ölçüde yeniden bir tasavvur edilip düşünülüp değerlendirilmesini ve yeni bir metin hâline getirilmesinin de uygun olacağını düşünüyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak da kanunun genelini desteklediğimizi ifade ediyoruz. Bu konuda kanunun Komisyonumuzda olgunlaşması adına gerekli her türlü desteği vereceğimizi ifade ediyor, tekrar Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk.

Sayın Ayhan Erel, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli Komisyon üyeleri, bürokratlar, kıymetli vekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum, emeği geçen arkadaşlara da teşekkür ediyorum.

Askerî hastanelerin, askerî liselerin kapatılmasının Türk Silahlı Kuvvetlerine hiçbir katkı sağlamadığı gibi görüşmekte olduğumuz Askerî Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin de çok bir fayda sağlamayacağı kanaatindeyiz.

Ek 13'üncü maddede “Asker kişi herkes tarafından yakalanabilir.” hükmünü anlamak mümkün değil. CMK'deki düzenlemenin buraya getirilmesi ve buranın açıklığa kavuşturulması gerekecektir, yoksa bu ilerde büyük sıkıntıları beraberinde getirecektir diye düşünüyoruz.

Yine, soruşturma izinlerinin verilmesine baktığımızda, bizce soruşturma izinleri verilirken siyasi unvan taşıyanlara yetki verilmesi çeşitli kaygıları da beraberinde getirecektir endişesi taşıyoruz. Bu nedenle, Millî Savunma Bakanı ve bakan yardımcıları yerine soruşturma izninin yetkili ve ilgili kuvvet komutanlarına verilmesinin uygulamada siyasallaşmanın yaratacağı sıkıntıları ortadan kaldıracak fikrindeyiz. Yine, Genelkurmay Başkanı dışında kalan kuvvet komutanları hakkındaki soruşturma izninin Cumhurbaşkanlığı tarafından değil Genelkurmay Başkanının iznine bağlı hâle getirilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Yine, soruşturma izni verilmediği takdirde bunun neticesinde nereye başvurulacak, bu konuyla ilgili bir açıklama yok. Soruşturma kanun metninde de yine Silahlı Kuvvetlerin en büyük unsurlarından biri olan sözleşmeli er ve uzman çavuşlar hakkında pozitif bir düzenleme yapılmaması da ayrıca bizi düşündürmektedir.

Yine, kanun maddelerine baktığımızda, 15'inci maddede geçici 48'inci maddeyle iki ay içinde talepte bulunmaları hâlinde Bakanlığın kadrolarına atanmış olanlar Hâkim ve Savcılar Kurulunca bölge adli ve idari yargıda görevlendirilecek deniliyor. Bu iki aylık sürenin kısa olduğu kanaatindeyiz, bunun yerine Türk Silahlı Kuvvetlerindeki tayin döneminin dikkate alınmasının daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Yine, bu maddeyle, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 45'inci maddesi hükmü uyarınca tercihen Millî Savunma Bakanlığı Hukuk Hizmetleri kadrolarında kalan ve hâlihazırda bu kadrolarda istihdam edilen askerî hâkim ve subayların ekseriyeti albay rütbesinde olup 31 Aralık 2021 tarihi itibarıyla da emekli olabilecek durumdadır. Bu personelin emekliliği tercih etmesi durumunda düşük rütbede olan ve emekliliği hak etmemiş olan askerî hâkimlerin de adli ve idari yargıya geçişi hâlinde kadrolarda ani boşalma söz konusu olacaktır. Askerî hâkimler sonrası istihdam edilen hukuk sınıfı subayların da mevcut ve tecrübe itibarıyla henüz yeterli düzeye ulaşmamış olabileceği göz önüne alındığında personel eksiltilmesinin kademelendirilebilmesi için adli, idari yargıya geçecek personel için geçişin uygun bir süre ertelenmesinin, hizmetin sektöre uğramaması noktasında faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Bu açıdan yürürlük maddesinde çerçeve 15'inci maddesinin yürürlük tarihinin altı ay sonrası olacak şekilde düzenlenmesinin uygun olacağını mütalaa edilmektedir.

Kimse bizi dinlemeyecekse konuşmanın bir anlamı yok yani ben sözümü bitiriyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Dinliyoruz Sayın Erel.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Biz dinliyoruz Ayhan Bey.

AYHAN EREL (Aksaray) – Yani biz bir emek sarf ettik, bunun yaratacağı sıkıntıları anlatmaya çalışıyoruz ama maalesef...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Dinliyoruz, dinleniyorsunuz.

AYHAN EREL (Aksaray) – Yok, ben dinlenildiğimi fark etmiyorum, tutanaklara geçsin, ben konuşmuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Erel, dinliyoruz, tutanaklara da geçiyor.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ya, zorlamayın konuşmuyorsa Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, devam ederseniz mikrofon açık.

AYHAN EREL (Aksaray) – Yok, askerî hâkim ve savcılardan aldığımız...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Dinleniyor yani kimsenin kimseye bir şeyi yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Yani bazen, tabii, dışarıyla bilgi alışverişi yapılması gereken durumlar oluyor Sayın Erel.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım dinliyoruz, takdir sizin tabii ki.

AYHAN EREL (Aksaray) – Türk Silahlı Kuvvetlerinin faydasına olabilecek bir şeyleri aktarmaya çalışıyoruz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, biz de dinliyoruz.

AYHAN EREL (Aksaray) – Siyaset üstü ve bir katma değer sağlar mıyız diye çaba sarf ettik, konumuz dışında olduğu hâlde oturduk, araştırdık, ettik, nasıl fayda sağlayabiliriz ama...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, doğrudur, biz de sizi dinliyoruz, değer veriyoruz fikirlerinize ama takdir sizin tabii ki.

AYHAN EREL (Aksaray) – ...konuşmamızın bir anlamı ve hükmü yoksa boşuna konuşmayalım.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Erel.

Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu getirilen kanun teklifine tabii ki ihtiyaç vardır. Bir gereksinimin sonucu getirildi ama bunun içinde keşke biraz sonra dile getireceğimiz yanlışlıklar yapılmasa çünkü biz şunu hep yaşaya geldik: Kanunları çıkarırken yeterli tartışmayı yapmadık, yeterli araştırmayı yapmadık. Komisyonlarda ya da alt komisyonlarda yeterli inceleme yapılmadan hemen apar topar çıkardık, ondan sonra da tabii sık sık kanun değiştirdik, hep öyle oldu. Ben uygulamadan da biliyorum, kanunlar o kadar sık değiştiriliyor ki bu inanın yargıya güveni de etkiliyor yani sık kanun değiştirmeler ve bu nedenle dilerim bu kanun teklifindeki eleştirilerimiz dikkate alınır, tekrar yarın Askerî Ceza Kanunu'nda bir değişiklik yapmak zorunda kalmayız.

Maddelerde daha detaylı açıklayacağız ama değerli arkadaşlarım, bütün arkadaşlar da dile getirdi, bu kanun teklifinin 3'üncü maddesinin özellikle askerî suçlarla ilgili yakalamayı çok sayıda kişinin yapıyor olması çok tehlikelidir. Neredeyse yani herkes yakalayabilecek, herkes yakalayabilecek kadar geniştir, bunu kesinlikle düzeltmek lazım. Biliyorsunuz CMK 90'da sadece kolluk kuvvetleri yetkilidir bu konuda ama askerî suçlara gelince herkes yani isteyen bir yakalama yapacak neredeyse o hâlde getirilmiştir, bunun mutlaka düzeltilmesi gerekir.

Yine, ben 4'üncü maddedeki tutuklama yasağının asgari suçlarda uygulanmamasının adil olmadığını düşünüyorum. Hiç olmazsa hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında uygulanan ya da uygulanacak olan bir yıllık süre bunun içine getirilebilir yani hiç uygulanmamış olması yani bir ay hapis cezası gerektiren suçtan askerin tutuklanmasının doğru olmadığını düşünüyorum. Bu konuda da bir düzenleme yapılması kesinlikle yerinde olacaktır.

6'ncı maddeyle ilgili tabii ki Cumhurbaşkanının...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Maddelerde onları konuşabiliriz Sayın Zeybek.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Hayır hayır, şöyle yani genel amaçla, maddelerde daha detaylı da, öz olarak.

Cumhurbaşkanının soruşturma izni vermesi doğrudur ama bu maalesef bu işte şu andaki sistemde parti genel başkanının nasıl uygulamada sorunlar çıkaracağı açıkcası düşünülmelidir, tartışılmalıdır ama nasıl bir çözüm bulunur ve bu konuda da ilerleyen şeylerde düşüncelerimi aktaracağım.

Yine, değerli arkadaşlar, 12'nci maddeyle ilgili çok ciddi bir sorun var. Şimdi, mahkeme tarafından -13'üncü maddeyle şey, biri subaylar için, biri astsubaylar için- yargılama sonucunda verilecek kararda görevden alma kararı da verileceği söyleniyor. Şimdi, bunun istinaf ya da temyizi sonucunda kesinleşecek ve görevden alınacak ama özellikle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru sonucunda eğer Anayasa Mahkemesi burada bir hak ihlali olduğunu tespit ederse bu kişi çok mağdur olacaktır. Bunu mutlaka bir açıklığa kavuşturmak lazım. Yani bireysel başvuru sonucunda verilecek karar, eğer bu kişi görevden alındıysa -ki orada yazıyor, "Tekrar alınmaz." hükmünde var- uygulamada çok sıkıntıya yol açacaktır. Bunun da mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

7'nci maddeyle ilgili de -biraz önce gerçi belirttim- hükmün açıklanmasının geri bırakılması normal suçlarda iki yıl, askerî suçlarda bir yıl; bunun da makul bir düzeye getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Maddelerde daha detaylı konuşacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Zeybek.

Sayın Mehmet Ali Çelebi...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Memleket Partisi kurucusu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde kendim ve partim adına ilk konuşmamı yapıyorum, vatana millete hayırlı olsun diyorum.

Şimdi, aslında teklifi görünce üzüldüm, Silahlı Kuvvetler adına üzüldüm. Bu teklifin ruhunu iki cümleyle şöyle özetleyebilirim: 1) Türk Silahlı Kuvvetlerinde ciddi bir disiplin zafiyeti vardır. 2) Türk Silahlı Kuvvetlerinde OHAL ilan edilmektedir. Yani bu teklifin ruhu bana göre bu iki cümleyle özetlenebilir. Hani, bir söz vardır ya, nush ile uslanmayı etmeli tekdir, tekdir ile uslanmayanın hakkı köctür. Türk Silahlı Kuvvetlerinde, maalesef, kötek safhasına geçilmiş durumda bu kanunla. Diğer bir benzetme: Biz sabah sporlarında Menteş'teyken koşudan sonra soğuk suya sokarlardı komutanlar, "şoklama" derlerdi. Bu kanun da bir şoklama, Türk Silahlı Kuvvetlerini bir şoklama. Yani ciddi bir isyan var, anladığım kadarıyla, komutanlardan gelen bir isyan var, ciddi bir disiplin zafiyeti var ve böyle bir kanuna ihtiyaç duyulmuş.

Maddelere kısaca bakacak olursak, 3'üncü madde zaten söylendi, herkes suç işleyen askeri yakalayabilir. Suç kanaati nasıl oluşacak? O kumpas davaları zamanında, kolluk kuvveti olmasına rağmen benim birliğe geldiler, birlikten "terörist" olarak bizi almaya kalktılar. Terlikli, sakallı, FETÖ'cü bir polisti. "İnzalamıyorum." dedim -onu da kitabımıza koyduk- gönderdik. Yani öyle bir durumda bile kolluğun yaptığı böyle işlemler varken Türkiye'de, herkesin böyle bir yetkiye kavuşturulacak olması ciddi zarar oluşturacaktır. Suç kanaati nasıl oluşacak? Gözetim altında tutma yetkisi, gün sınırı var mı burada? Yani yakaladı, ücra bir bölge, cumhuriyet savcısına haber veremedi, ne kadar tutacak? Nerede tutacak? Bunlar hep belirsiz. Tavuk kümesinde mi tutacak? Yani yakaladı orada, ne yapacak?

5'inci maddede, asker kişilerin soruşturulması izne tabi. Şimdi, binbaşı üsteğmeni ele alalım, uzmana da düşmeyelim. Yani hani "düşmeyelim" derken, rütbe olarak düşmeyelim ve sözleşmeli ere. Onun bir mobbing yaptığını düşünelim. Burada üsteğmen tugay komutanından izin almak zorunda. Tugay komutanı vermez, ben açıkça söyleyeyim. Yani burada, açıkların kapatılması gibi bir anlayışla harekete geçilmiş; vermeyecektir o.

7'nci maddede hükmün açıklanmasının geriye bırakılması sırf askerî suçlar bakımından altı aya indiriliyor, bunu da uygun bulmuyoruz.

13'üncü maddede, subay, astsubaylar önceden iki yıl ceza alırsa ilişkileri kesiliyordu, şimdi bir yıla düşürülüyor. Yani meslekten atılma kolaylaştırılıyor burada, bu da zarar yaratabilir. Ayrıca, ayrılmaya istekli olanlar da bunu kullanabilir. Yani basit bir suç işleyerek kendisini ordudan attırmak isteyen de çok subay, astsubay var.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Mevcutta da aynı ama değil mi?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Şu an iki yıl, bire düşüyor burada subay, astsubaylar bakımından. Zaten uzman çavuşlarımız için bir ay, o tam fecaat, o da en azından bir yıla çıkmalı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Artıyor mu, eksiliyor mu Sayın Vekilim?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Eksiliyor burada, kötü bir şey yani. Yani basit bir suç işleyerek, kafasına koyan bir insan... Ben size hatta cezaevinden örnek vereyim: Biz sürekli kalıyorduk orada -dört yıla yakın kaldık- sürekli gelen giden oluyor. Kilo alıyor yani sağlığını riske atarak ordudan kendini attırmaya çalışanları gördük, bunları haydi haydi yaparlar. Yani sağlığını riske atarak ordudan kendini attırmaya çalışan bir insan var, burada basit bir suç işler, bir seneyi geçer, attırır. O zaman da Silahlı Kuvvetlerin verdiği emeği -maddi, manevi- ne yapacağız? Yani milletin vergilerine de yazık burada. Ha, pilotlar açısından bazı önlemler alındı, dışarıda pilotluk yapamıyor. O tamam, o kapanmış ama öbür, piyadesi, tankçısı, diğer subaylar, astsubaylar bu konuya yeltenebilir. Bunu göreceğiz hep beraber, böyle geçerse.

Madde 17'de uyarı, kınama ve disiplin cezalarına karşı itiraz etme yargı yolu kapatılıyor. Şimdi, uzman çavuşlarımız burada ciddi sıkıntı yaşayabilirler, uyarı ve kınama cezalarıyla atılma pozisyonuna gelebiliyorlar çünkü. Yani biz uyarı ve kınamayla sözleşmeli erlerimizi, uzman çavuşlarımızı atıyoruz ama atana kadarki süreçleri yargı denetiminin dışında tutuyoruz. Onlar açısından ciddi bir haksızlıktır. Ayrıca, askerî öğrenciler bakımından da burada bağlamışız biz, disiplin cezaları da var çünkü. Ancak, bununla ilgili geçmişte yaşanan çok ciddi bir mağduriyet var. 2008-2014 yılları arasında -biz cezaevindeyken, FETÖ'cülerin yaptığı işler onlar- 3 bin askerî öğrenci disiplin notları düşürülerek sahte sağlık raporlarıyla atıldı. Onların mağduriyetleri gün gibi ortada dururken biz şimdi diyoruz ki: "Disiplin cezası verilebilir, düşürülebilir, bunu yargı denetimine tabi tutmayalım." Yani ortada bir mağduriyet var yaşanmış, 3 bin kişi, hakları da verilmemiş; bunun önünü tamamiyle açıyoruz, bu da ciddi bir sıkıntı.

Özet olarak, burada, yapısal sorunlar nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplininin alarm vermesi söz konusu. Kanun, Türk Silahlı Kuvvetlerinde OHAL ilanı. Amiri yetkiyi kötüye kullanacak kadar fazlasıyla güçlü kılma var burada. Mobbinge bir yasal altyapı -yani "Yapmazlar." diyorsunuz ama yapılır; askerî sistem, oralardan geliyoruz, biliyoruz- meslekten atılmanın kolaylaştırılması var.

Şimdi, bu zafiyeti aslında tek bir nedene bağlamak yanlış. Yani "Sopayla bu işi çözerim." mantığı var burada, kötek mantığı var. Ama bu sorunlar nereden geliyor? Evet, Türk Silahlı Kuvvetlerinde şu an disiplin zafiyeti var mı? Var, bunu da kabul edelim, hani hiç yokmuş gibi de davranmayalım ama bunlar nereden geliyor, ona odaklanalım.

Şimdi, bakın, 2002'den beri bu ordu neler yaşadı, bir özetleyeyim ben size. 2004'te çuval geçirildi, ordunun onuruyla oynandı, ses çıkmadı. 2007'de kumpas davalar başladı -tutuklanan ilk muvazzaf bendim- ordunun en seçkin subayları biçildi. Yani o subaylar bugün yönetimde olsa zaten bunları yaşamazdık, onun için anlatıyorum. O sırada FETÖ'cü kumpasçılar general yapıldı. 26'ncı Genelkurmay Başkanı terörist sanık olurken, terörist Şemdin Sakık tanık oldu. Yani aslında disiplini bunlar da zafiyete uğrattıyor. Şimdi, kumpaslarda mağdur olanlara hakları verilmedi; Ali Tatarlar,

Cem Çakmaklar, onları her zaman söylüyoruz. Kozmik odaya girildi, askerî casusluk yapıldı. 3 bin Harbiyeliyi söyledim. Yani büyük çoğunluğu size ait olmak üzere, bu hataların bedeli olarak 15 Temmuz darbe girişimini yaşadık ve Millî Savunma Bakanlığı yeni açıkladı, 25 bin kişi FETÖ sebebiyle atılmış. Tamam da bunlar nasıl sızmış buraya? Bugün disiplin bu durumdaysa, 25 bin kişi atıldı, çok hızlı bir şekilde subay yetiştirme, astsubay yetiştirme ihtiyacımız doğdu; bunlar da hızlı geldiği için, belli bir eğitim safhasından geçmediği için... Biz askerî lisede dört yıl, harp okulunda dört yıl, sekiz yıl; bir yıl sınıf okul, dokuz yıl. Ben dokuz yıl alıyorum, öbürü bir senede subay yetişiyor; o subay disipline olmaz. Yani yapısal sorunların nereye getirdiğini anlatıyorum.

Sonra, 15 Temmuz geçti, uçurumun kenarından döndük orada ülke olarak. Genelkurmay ve kuvvetleri ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağladık. Şimdi, Genelkurmaya ombudsman muamelesi yaparsanız, silsile yoluyla kuvvet komutanı Genelkurmay Başkanını takmaz amiyane tabirle, silsile yoluyla aşağıya iner o.

Askerî mahkemelerin kaldırılması... Onları kaldırdık, şimdi burada il ve ilçelerde ona benzer bir yapı kuruyoruz aslında, uzmanlaşmış sivil mahkeme, dolaylı askerî mahkeme aslında.

“Harp okulları kuvvetlere bağlı kalsın.” dedik, yapılmadı. Bu yapılmayınca, başında sivil bir insan harp okulunu yönetirse tabii ki oradan disiplin de zafiyete uğrayacak, yetiştirme tarzı da değişiyor; bunlar da yanlış. Yani yapısal sorunlar, hep yapısal sorunlar.

Yüksek Askerî Şûra, ilgili ilgisiz sivillerle doldurulmuş. En son 2020 YAŞ’ında en nitelikli 600 albay -bazıları tabii FETÖ şüphesiyle falan ama- geçmiş yıllara nazaran 2-3 kat albay, yaş vasıtasıyla atıldı, daha doğrusu kadrosuzluktan emekli edildi. Bunların arasında çok nitelikli komutanlar vardı. Bunlar, bu birliklerin başında olmazsa disiplin olur mu? Olmaz.

Son, bir önceki kanunla TSK Disiplin Kanunu’nu değiştirdik, oraya da bayağı şerh yazmıştık. O zaman, Genelkurmay Başkanının elinden disiplin soruşturma yapma yetkisini aldı, bir önceki kanunda. Yani sürekli bir tedbir alınmaya çalışılmış ama isyan bitmemiş, olay buraya gelmiş. Genelkurmay yerine bunu Millî Savunma Bakanlığına verdik yani siyasi bir makama verdik. Yani bir general orada disiplinsizlik yapacak, Genelkurmay Başkanına saygısızlık yapacak soruşturma yapamıyor; onu kim taker, kim dinler? Dolayısıyla, bunlar, TSK’deki disiplin sisteminin siyasallaştırılmasına örnekler.

Şimdi, Anayasa’ya aykırı biçimde aynı kanunda erbaş ve erlere verilebilecek olan hizmetten men cezasının disiplin kurulları tarafından verilebilmesi yerine, disiplin amirleri tarafından verilebilmesini sağlamıştık bir önceki kanunda. Aslında oradan sinyalleri almıştık yani “Erbaş ve erlere disiplin kurulları değil, disiplin amirleri doğrudan ceza verebilsin.” dedik Anayasa’ya aykırı biçimde. Neden yapıldı o? Disiplin zafiyeti vardı; çözmemiş, aşağıda olaylar çözülememiş, buraya gelmişiz. Dolayısıyla, askerî disiplinin zayıflamasında bunların hepsi etken, böyle sopa yöntemleriyle bu işleri çözemeyiz, çözemeyeceğiz de göreceksiniz.

Bu arada, ben, tabii ki bir disiplin adamıyım yani askerî lise olsun, harp okulu olsun 1 puan ceza almadım. Tam bir disiplin adamıyımdır yani pantolonunuz ütüsüz olsa 2 puan, 3 puan ceza alırsınız, dereceye de giremezsiniz zaten. Tabii, kaderde ütüsüz pantolondan dahi ceza almamışken FETÖ’cüler tarafından terör örgütü yöneticisi yapılmak da varmış. Oradan oraya gittik, onlar da çöktü.

Biz disiplin istiyoruz ama “disiplin istiyoruz” diye haksızlık yapacak hâlimiz de yok. Buradan disiplin çıkar ama haksızlık da çıkacak, ayrılmak isteyenler olacak, birbirlerini “Sen suç işliyorsun.” diye gözaltına almak isterken bir nöbetçiyle komutan arasında silahlı ciddi olaylar bile yaşanabilir bu yasayla, çok ciddi sıkıntılar çıkabilir. Örnek, bakın, askerî cezaevinde -komutanımız da albayımız orada oturuyor- kemale ermiş subaydır aslında albay, teğmen ne yapsa yeridir; teğmen öyledir ama

albay olduğu zaman kemale ermiştir değil mi? Biz cezaevindeyken cezaevi m¼d¼r¼ albay, bakın, ¼yle yetkiler verilmiş ki 80 d¼neminden kalma şeyler vardı, teklif filan da vardı o d¼nemde siz de bilirsiniz. Sivil cezaevinde yok, asker¼ cezaevinde kalmış, 80 d¼neminden şeyler uygulanıyor. ¼yle şeyler yaşadık ki orada bir a¼ıklık bıraktığımız zaman ger¼ekten kullanılıyor. Bir Atat¼rk posterini astık h¼creye, “Atat¼rk posterini kaldır.” dedi. Neymiş? Sen Atat¼rk posterini asarsan ¼b¼r¼ de Lenin’i asarmış; şu yoruma bakın. Bu nerede yazıyor, hangi kanunda yazıyor? “Benim dediğimi dinlemezsen senin sıcak suyunu keserim.” Kesiyordu. “Havalandırmaya ¼ıkarmam.” ¼ıkarmıyordu. Biz de bu konulara isyan ediyorduk. Yani bunu yaptığımız zaman bu işler ger¼ekten k¼t¼ye kullanılacak ve yine bize gelecek bu meseleler, mağdurlar bize gelecek, biz ¼¼zmeye ¼alıřacađız.

Dolayısıyla, Memleket Partisi olarak ¼nerimiz: ¼ncelikle, bahsettiğim yapısal sorunların ¼¼z¼lmesi, silah arkadaşlığı ruhunun, liyakat anlayışının tesisi yoluyla disiplinin sağlanmasına odaklanılmasıdır diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAşKAN YILMAZ TUNÇ - Teřekk¼r ediyoruz Sayın ¼elebi.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teřekk¼r ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, değerli b¼rokratlar, Değerli Hocam; hepinizi saygıyla h¼rmetle selamlıyorum.

şimdi, devlet hukukla yaşar. Son g¼nlerde hep yargı paketinden bahsediliyor ancak burada getirilen husus, temel hak ve ¼zg¼rl¼klerin, hak arama ¼zg¼rl¼đ¼n¼n genişletilmesi yerine daraltılmasının s¼z konusu olması. Bunu s¼ylerken somut ¼rneklerle s¼yleyeceğim. “Herkes” ibaresi nedir, “herkes” kelimesinin anlamı ne demektir? “Herkes” kelimesi b¼t¼n insanlar demektir, sadece vatandaş demek değildir. “Herkes” ibaresiyle yurt dışında veya yurt i¼inde herkes su¼ işlediği iddiasıyla işlem yapabilir T¼rk Silahlı Kuvvetleri hakkında. Yani siz askerinizi yurt dışına g¼nderdiđiniz zaman yurt dışındaki (A) devleti, (B) devleti “Bu asker su¼ işlemiştir.” diye orada işlem yapabilir. Burada değerli hocalarımız var, “herkes” ibaresi ¼ok sakıncalı bir kavram. Bunu biz anayasa hukukunda g¼r¼r¼z, anayasa hukukunda “herkes” ibaresinde vatandaş sınırlaması yoktur, yery¼z¼nde yaşayan b¼t¼n insanlar bu işlemi yapabilir. Bu kanun teklifinde bulunan yetkililer, arkadaşlarımız, tabii ki milletvekili arkadaşlarımız kusura bakmasınlar bu, Bakanlık tarafından hazırlanmış, verilmiş ama Sayın Bakan Yardımcısı benim fak¼lteden arkadaşım... Sayın şuay kardeşim, sizden istirhamım, biz anayasa hukukunda b¼yle g¼rd¼k, bu “herkes” ibaresi ¼ok sakıncalı, doğru bir olay değil ¼stadım.

Geldim size orada s¼yledim, Sayın MHP’li arkadaşla paylaştım konuyu a¼ık ve net ama daha ¼tesi var. Daha ¼tesi ne biliyor musunuz? T¼rk Silahlı Kuvvetleri siz niye hep b¼yle ř¼pheli g¼z¼yle bakıyorsunuz ki, aynı maddeyi Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’na niye koymuyorsunuz? Orada yok. Bek¼ilik Kanunu’nda yok. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’na gelince diyorsunuz ki: “Ceza Kanunu’nun 90’ıncı maddesi var.” Bek¼iye gelince diyorsunuz ki: “T¼rk Ceza Kanunu’nun 90’ıncı maddesi var.” Askere gelince niye b¼yle ř¼pheyle bakıyorsunuz ya? Yani arkadaşlar, bu, Anayasa’nın 10’uncu maddesi eşitlik ilkesine de aykırı, hukuk devleti ilkesine de aykırı. Polis su¼ işlediği zaman b¼yle bir ¼zel d¼zenleme yok, bek¼i işlediği zaman yok ama askerle ilgili... Vallahi arkadaşlar, ben sizi T¼rk milletine ve onurlu T¼rk Silahlı Kuvvetlerine şıkâyet ediyorum. Bu, doğru bir hadise değil. Bu neye benzer biliyor musunuz? Su¼ ve cezada eşitlik ilkesi var, temel ilkemiz, bu, ona da aykırı.

Burada herhâlde herkesi anlatabildik, polisi anlatabildik, askeri anlatabildik.

Genel tutuklama nedenlerini daha ¼nceki vekil arkadaşımız -başsavcıydı kendisi- a¼ıkladı, neden genel tutuklama nedenleri arasında bu sayılmıyor, bu biraz daha işte za-bit rabit altına...

Evet, bakanla ilgili, Bakana bağlanıyor da niye “Bakan Yardımcısına devredilebilir.” ifadesi var? Arkadaş, burada izin meselesi uzmanlık gerektiren bir konu, uzmanlık gerektiren bir konuyu siz siyasete hâl ederseniz, gönderirseniz, çok sıkıntılar yaşarız.

Cezayla ilgili ben fazla bir şey söylemeyeceğim, hocam burada ama... Yani Değerli Hocam, buradaki süreler, ceza muhakemesi süreleriyle eşit midir, değil midir? Yani hukukun diğer sürelerini eşitlemek lazım yani bu sürelerin kriteri, ölçüsü nedir; o da ayrı bir olay.

Verilen kararların kesin olması, bu, hak arama özgürlüğüne, Anayasa 36’ya aykırı, hukuk devleti 2’ye aykırı yani burada maalesef kesin kararlar bu şekilde kabul edilebilecek bir durum değil.

Evet, kanunun düzenleme ihtiyacı var mıdır? Var ama burada mesela yine 17’nci maddede, orada verilen kararların kesin olduğu, yine burada Anayasa 125’e aykırı, Anayasa 36’ya aykırı, hak arama özgürlüğüne aykırı.

Sözün kısası, burada biz yargı paketinden bekliyorduk ki bunlar yargı paketinin birer parçaları olsun; adalet yönünde, hukuk devleti yönünde, liyakat yönünde, bunların elden geçirilmesi gerekirken daha kötüye gidiyor. Bu, kanun yapma tekniğine de aykırı. Yani bu hangi ihtiyaçtan kaynaklandı, doğrusu onu da öğrenmek istiyorum.

Son sözler şu: Bunun hepsini gayet rahat sivil mahkemelere devrediyorsunuz, gelin sivil mahkemelere gidelim. Hocam, sivil mahkemelerin yüzde 70, yüzde 80 kararları bozuluyor. Bu kadar kararı bozulan normal hukuk hükümlerinin tatbik edilmediği bir süreçte hele uzmanlık gerektiren bu konuları oraya devretmek ne kadar, ne derece doğru olur; o da ayrı bir tartışma konusu.

Söz verdiğiniz için...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Komisyon üyesi değiliz ama dediklerimizi de ciddiye almıyorsunuz Başkan. Niye?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Alıyoruz, estağfurullah, ne demek!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizin komisyonda bu konularla ilgili bizim havale ettiğimiz kanun tekliflerimiz var. Arkadaş, niye birleştirmiyorsunuz ya? Niye üvey evlat muamelesi yapıyorsunuz bize? Yani İç Tüzük’te “Tüm milletvekilleri eşittir.” demiyor mu? İktidar partisi milletvekillerinin imzaladığı kanun teklifleri daha üsttedir, onlar daha üst makamdadır, muhalefet milletvekillerinin kanun tekliflerinin nazara alınması komisyon başkanının takdirindedir.” bir hüküm mü var İç Tüzük’te? Yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İç Tüzük bu yetkiyi Komisyona vermiş Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani burada niye vermiyorsunuz arkadaş? Bu, birinci değil, ikinci değil, üçüncü değil ve bu anlamda sizi Türk milletine şikâyet ediyorum. Bartın’a geleceğim, Bartın meydanında anlatacağım meseleyi.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Kırçalı, şimdi, tabii, detaylar var, maddelerde tek tek cevap vermeniz gereken hususlar olabilir ama genel olarak...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, onların hepsini dinledik, hepsinin notunu aldık, maddelerde sayın milletvekillerimizin, üyelerimizin iddialarına ve eleştirine de cevap vereceğiz. Sadece şu hususu arz edeyim: Zeynel Emre Bey’in torba yasa olduğu noktasındaki iddiasına biz katılmıyoruz. Bu teklif bir bütün olarak değerlendirildiğinde birbirleriyle alakalı yasalarda değişiklik teklifleri vardır. Doğrudur, Zeynel Bey, eğer farklı hususları içeren, farklı farklı alanları düzenleyen yasalarda bir değişiklik teklifi

söz konusu olsaydı belki torba yasa noktasındaki iddialarınıza katılabilirdik ama burada birbirleriyle alakalı, irtibatlı olan yasalarda değişiklik teklifi noktasında çalışma yapıldığı için bir torba yasa olmadığı da açık, aşikâr bir şekilde görünmekte.

Yine, bir milletvekili arkadaşımızın üst tarafından asta karşı bir suç işlenmesi hâlinde cezasız kaldığı yönündeki iddiası gerçeğe uygun değildir.

Değerli arkadaşlar, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 15, 16, 17, 18, 19'uncu maddelerinde böyle bir suçu işleyen için müeyyideler düzenlenmiştir. İhlal edilen menfaat açısından, hak açısından daha ağır suçların gerekmesi hâlinde de Askeri Ceza Kanunu'nda bu hususlar düzenlenmiş.

Diğer hususlarla ilgili tüm notlarımızı aldık, maddelerde sırası geldikçe de cevaplarımızı vereceğiz, istişarelerde bulunmaya devam edeceğiz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Toplantıya yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.53

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.38****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**ASKERİ CEZA KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Askeri suçlar ile sırf askeri suçlar:

EK MADDE 11- Bu Kanunda düzenlenen suçlar ile asker kişilerin askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar, askeri suçtur.

Bu Kanunda düzenlenen ve asker kişiler tarafından işlenen 60, 62, 65, 66, 67, 68, 70, 79, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 100, 101, 102 ve 136 ncı maddelerinde düzenlenen suçlar, sırf askeri suçtur.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerinde söz almak isteyen?

Buyurun Ayhan Bey.

AYHAN EREL (Aksaray) – Bir öncesinde askerî suç tanımlanmış, buradaysa “sırf askerî suç” teorik olarak tanımlanmak yerine maddeler hâlinde sayılıyor. Bizce maddeler hâlinde sayılmak yerine teorik tanım verilmeli, böylelikle ileride kanunda yapılacak olası değişikliklerde oluşacak “Sırf askeri suç mu, değil mi?” gibi tartışmaların önüne geçileceği kanaatindeyiz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ediyorum.

Hocam, sizin söz talebiniz var galiba?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Efendim, 1'inci madde üzerinden çok, genel görüşmelerin ancak sonuna yetişebildiğinden birkaç saptama yapmak istiyorum. Öncelikle, Sayın Kırcalı, teşekkür ederim size ve ekibinize emekleriniz için. Fakat şuradan başlamak istiyorum: “Torba kanun değil.” dediniz, ne zaman ki “bazı” sıfatı konur yasanın başına o torba yasadır ve nitekim burada da durum budur. Siz eğer “Askeri Ceza Kanunu’nda değişiklik yapılmasına dair kanun” demiş olsaydınız o zaman o yasayla sınırlı olarak bir düzenleme sözü konusu olacağı için torba olmazdı ama şimdi baktığımız zaman, burada gerçekten, hem 27’nci Yasama Döneminde yapılan birçok değişiklik hem de bu yasayla bağlantılı olarak birçok yasada değişiklik yapıldığı için esasen bu teknik anlamda bir torba yasadır.

Ben, tabii, torba yasa vesilesiyle birkaç hususa işaret etmek istiyorum, şöyle ki: Tabii, bu özellikli bir yasa, askeriyeyle ilgili bir yasa ve askeriye'nin tabi olduğu hiyerarşik düzen aslında sivil yönetime Napolyon Fransası döneminden, askeriye'den geçmiştir; askeriye hiyerarşik yapı üzerinde yapılır, sivil ise demokratik yapı üzerinde fakat 15 Temmuz başarısız, hain darbe girişiminden sonra tanık olduğumuz; tabii, o sıcaklığı gösterilen tepkilerin de etkisiyle bir tür, askerin sivilleştirilmesi, sivilin askerleşmesi gibi böyle hani ne askerî düzene ne de sivil demokratik yaşama uygun düşen düzenlemelere tanık oluyoruz. İleride maddeler üzerinde konuşacağımız gibi bu değişiklik bu torba yasaya da sirayet etmiş bulunuyor. Bence artık 5'inci yılında daha soğukkanlı bir yaklaşımla, en azından mevzuatta bu tür meslek kategorilerine göre, özellikle asker-sivil ayrımında düzenleme uygulamasına geçmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Bu vesileyle, yine, torba kanun olduğu için bir hususa daha değinmek istiyorum. Torba olunca -hani torbayı savunmuyoruz ama eğer bir torba yasa düzenlemesi söz konusu olursa- gerekçenin mutlaka çok daha ayrıntılı olması gerekiyor çünkü onun izlenmesi çok zor.

Bunu belirttikten sonra, hani asker-sivil ilişkisi çerçevesinde bir son nokta: Mesela, Milli Savunma Üniversitesinin başına bir sivil rektör, bilmiyorum dünyada bir başka yerde var mı ama askeriye askeriye'dir, onun uzmanlık alanı bir kariyerdir. Dolayısıyla, bu iki alanı ayırt edemediğimiz sürece gerçekten Türkiye'de hepimizin ortak hedefi olan, Anayasa'nın 2'nci maddesinin öngördüğü demokratik hukuk devleti yolunda ilerlememiz hem güç olur hem zor olur hem zaman alır. Bu vesileyle bunu belirtmiş olayım. Her ne kadar madde 137 "Kanunsuz emir" başlığı altında bir hiyerarşik bakış açısı öngörüyor olsa da o daha çok normlar hiyerarşisi bakımından bir hiyerarşik yapıyı somutlaştırıyor, yoksa askeriye'yi bence kendi mesleki kariyeri açısından hiyerarşik yapısı içerisinde düşünmemiz gerekir; bu ortak çıkarımızdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

1'inci madde üzerinde önerge yok, söz almak isteyen yok.

Benim şöyle bir sorum var Sayın Kırçalı: Bu ikinci fıkradaki düzenlemede "Bu Kanunda düzenlenen ve asker kişiler tarafından işlenen 60, 62, 65, 66, 67, 68, 70, 79, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 100, 101, 102 ve 136 ncı maddelerinde düzenlenen suçlar, sırf askeri suçtur." demişiz. Şimdi "Asker kişiler tarafından işlenen ve bu kanunun 60, 62, 65, 66, 67, 68, 70, 79, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 100, 101, 102 ve 136 ncı maddelerinde düzenlenen suçlar sırf askeri suçtur." desek daha uygun olmaz mı?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, şimdi, bu çerçeve 1'inci maddeyle ikinci fıkrada sizin de belirttiğiniz gibi bir sayma metodu işlenmiş. Şimdi, Anayasa Mahkemesinin bir kararında şu şekilde ifade ediliyor: "Sırf askerî suçlar yalnızca asker şahıslar tarafından askerî bir hizmet veya görevin ihlali suretiyle işlenebilen ve unsurlarının tamamı Askeri Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçlardır." Bu kapsam çerçevesi içerisinde değerlendirdiğimizde daha önceki mülga Askeri Yargıtay içtihatları doğrultusunda bu düzenleme yapılmış ve sırf askerî suçlara da bazı neticeler bağlanmıştır. İşte, nedir bunlar? Seçenek yaptırımlara çevirme, erteleme, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, ön ödeme, kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi bu kadar önemli hususların bağlanmış olduğu bu tür suçların da kazuistik bir yöntemle sayılmış olması ileride çıkacak tereddütleri de ortadan kaldırması açısından önem arz ettiği için burada tek tek sayılma yöntemi seçilmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O doğru yani ona katılıyoruz, ben sadece yazım şekli açısından söylüyorum. Şimdi ek 11’in birinci fıkrasında askerî suç tarif ediyoruz: “Bu Kanunda düzenlenen suçlar ile asker kişilerin askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar, askeri suçtur.” Şimdi, sırf askerî suça geçiyoruz orada, ikinci fıkrada, “Bu Kanunda düzenlenen ve...” diye başlamışız, maddeleri saymışız. Yazım şekli açısından şöyle olsa daha uygun değil mi? “Asker kişileri tarafından işlenen ve bu kanunda düzenlenen...” deyip maddeleri saymaya devam etsek.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, olabilir; yazım tekniği açısından uygun olabilir ama değerlendirelim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Akademisyen hocamıza söz vereyim.

Buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Tekrar merhabalar.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Olgun Değirmenci.

Başkanım, öncelikle, bu sırf askerî suçlarla ilgili olarak çeşitli düzenlemeler olabilir, bunlardan bir tanesi, şu ana kadar geldiği üzere ve sırf askerî suçun unsurlarını sayan ve bunların ne olduğunun tespitini uygulamaya bırakan düzenlemedir. Bu düzenleme biraz daha elastiktir, yarın öbür gün gelecek başka bir kanun maddesinin sırf askerî suç olup olmadığı noktasında yargıya bir takdir alanı tanır. İkincisi ise böyle bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye -ben ifade ettim- birkaç tane suç da eklenebilir. Yalnız, bu düzenleme de sizin ifade ettiğiniz şekilde doğrudur. Hem asker kişileri tarafından işlenmeli -buradaki unsur bu zaten- hem bu kanunda düzenlenmeli hem de bu suçlardan biri olmalı. Şimdi, asker kişileri tarafından işlenmesini çıkartmıyoruz buradan, sebebi şu: Örneğin 81’inci madde sivil kişileri tarafından da işlenebilir ama sivil kişileri tarafından işleneni biz sırf askerî suç saymıyoruz, ona sonuç bağlamıyoruz; biz sadece asker kişileri tarafından işleneni bu şekilde belirliyoruz. Buradaki formülasyonda eğer ki biz böyle bir sayım usulüyle gideceksek ve sayacaksak -bu bir yöntemdir, bu yöntem tamamıyla sizin takdirinize bağlıdır, kanun koyucunun takdirine bağlıdır- burada iki tane sınırlamayı yapmak lazım “bu kanunda düzenlenen” ve “asker kişi tarafından işlenmesi” sınırlamasını muhakkak koymamız lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Şunu soruyorum Hocam: Bu maddelerin dışında sırf askerî suç olarak belirleyeceğimiz bir şey var mı?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Ben bunu ifade ettim Sayın Bakan Yardımcıma, sayın vekilime; benim şahsi kanaatim 93, 94 var mesela; muharriklik ve isyan muharrikliği var burada; bunlar eklenebilir çünkü şöyle bir şey; eğer müsaade ederseniz Sayın Vekilim, ben görüşümü açıklayayım, kusura bakmayın: Mesela, burada düzenlenen suçlardan biri 82’nci madde, tehdit suçudur bu. Şöyle bir durum söz konusu: Bir ast üstüne “Gününü göreceksin.” dedi. Malum, biliyoruz bu sair tehdiddir yani ne olduğunun anlaşılmadığı, hangi hukuki değere saldırılacağına anlaşılmadığı ama mağdurda kaygı ve korku yaratacak durumdur. Bu sırf askerî suç, bunda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını altı ayla sınırlıyoruz, ertelemeye müsaade etmiyoruz, aynı şekilde, seçenek tedbirlere çevirmiyoruz ama bölüğe karşı döndü ve dedi ki: “Arkadaşlar, bu operasyona çıkmayın.” Bu, 94’üncü madde, itaatsizliğe sevk, “isyan muharrikliği” diyoruz, birden fazla asker kişiyi itaatsizliğe sevk. Bunu askerî suç kabul etmiyoruz şu an sırf askerî suç. Bununla iki yıla kadar cezası açısından mümkün değil ama iki

yıla kadar hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına müsaade ediyoruz, kısa süreli seçenek tedbirleri burada uygulayabiliyoruz vesaire, diğer hususlar... Hani bu sayma usulünün böyle bir mahzuru vardır Başkanım, onu başlangıçta ifade etmiştim.

Sağ olun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Hocam.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir soru sormak istiyorum da...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, Sayın Hocam ast üstüne böyle bir şey dediği zaman tehdit suçu oluşur oluşmaz tartışması yaptı. Şimdi, ben de üst asta dediği zaman aynı ifade tehdit suçu oluşuyor mu, süreci nasıl oluşuyor, soruşturma izni verilmediği zaman yargı yolu açık mı, nasıl bir yolla bu soruşturma izni edinilebilir. Burada hatta bildiğim kadarıyla uzman çavuş arkadaşlar falan var, bu işi takip eden. Maalesef bu yasa oluşturulurken askerliğin hiçbir sivil kuruluşuyla temas kurulmadan oluşturulduğu için bu soruyu burada sormak zorunda kalıyoruz. Yani yasalar yasa olgunlaştırma sistemiyle gelmiyor, gruplar görüşmüyor, üniversiteler görüşmüyor, o görüşmüyor, bu görüşmüyor, alınıyor; tamam, amenna, bir emek, bunu saygı duyacağız. Ama şimdi soruyorum: Ast üste bunu söyledi, “Tehdit suçu oluşur.” dediniz, tartıştınız, üst asta söylediği zaman, mesela, oluşacak mı? Oluştur diyelim ya da oluşmadı, burada izin istedi, soruşturma izni verilmedi, soruşturma izni verilmediği zaman yargısal süreç var mı, yoksa Anayasa 125 karşısındaki tablo nedir?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Astın üstüne karşı işlemiş olduğu tehdit suçu Askeri Ceza Kanunu 82’dir. Bu, normlar arasında görünüşte içtimadan dolayıdır, aslında Türk Ceza Kanunu 106/1’dir ama görünüşte içtima bağlamında üstüne karşı veya amirine karşı işlediği için budur. Ama amiri eğer veya üstü, astına karşı işlerse bunu Türk Ceza Kanunu 106/1 olur. Bu, bir askerî suç değildir, soruşturmaya da tabi değildir, doğrudan cumhuriyet savcısı davayı açabilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani özür dilerim bir dakika...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Askerlik hizmeti sırasında askerî bir tesiste şimdi, üstle ast arasındaki bu ilişki suç oluşturuyorsa ast açısından askerî suç oluşturuyorsa üst açısından oluşturumamasını ben işte Anayasa’nın eşitlik ilkesi açısından sorguladım, işte bunu arıyorum ben de, ikisi de insan, ikisi de asker, ikisi de bize hizmet ediyor, ikisi de cephede ölüyor, ikisi de şehit oluyor. Bu kast sistemini hâlâ devam ettirmenizi anlayabilmiş değilim, bunun bir cevabının olması lazım.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Şöyle: Açıklamalarım itibarıyla suçun oluştuğunu ifade etmiştim, aslında, suç oluşmuyor değil, onun da altını çizmek isterim. Türk Ceza Kanunu 106’ncı maddesi benzer bir durum, astın amirine veya üstüne hakareti ama üstün astına hakareti ilişkisi içerisinde de geçerlidir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bakın, iki farklı statüden bahsediyorsunuz. Birini meslek içinde bir suç tarifine de sokuyorsunuz, disiplinli bir mesele olarak da algılıyorsunuz, belki mesleğiyle oynayacaksınız, diğerini sadece Türk Ceza Kanunu anlamında suç olarak tarif ediyorsunuz; eşitlik ilkesi yok burada. Komisyon anlasın diye söylüyorum, değışceğini zannetmiyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Bir hususu daha ifade edebilir miyim sadece akademisyen olarak görüşümü açıklamak anlamında.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Hocam.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Aslında, bu düzenlemeye baktığınızda astın amirine karşı tehdidi bakımından biz soruşturma usulüne, izne tabi tutuyoruz ama tam tersi bakımından değil yani bunun sebebi hangi kanunun uygulanacağı durumuyla ilgilidir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani ben astla üst arasındaki eşitsizliği anlatmaya çalışıyorum, kast sistemini. Ne fark eder üst asta, ast üste; bunun savunulacak bir yanı yok.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Bu, takdir melesidir. Ona tabii ben bir şey diyemem.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben, kayıtlara geçsin diye isterseniz buraya basayım, getireyim ama... Eşitsizliğin var olduğunu siz de ikrar edin bizimle beraber Hocam, bir akademisyen olarak.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Sayın Vekilim, şöyle: Ben sadece sonuçlarını size söyleyebilirim. Mesela, sonuçlarının hükmünün açıklanmasının geri bırakılması bağlamında vardır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Hocam.

Alpay Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben anlamadığım bir şeyi soracağım. Şimdi, ast ve üstün kavga etmesi hâlinde, birbirine müessir fiil ika ettiler, astın, üstüne karşı etkili eyleminde izin müessesesi devreye girecek, Askeri Ceza Kanunu 81'e göre ceza veya yargılama... Ama üstün astına karşı bu eyleminden dolayı genel hükümlere göre, Türk Ceza Kanunu'nun 106/1'e göre yargılama yapacağız. Yani eşitliği bir yana bırakalım, burada...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Bu örnekte farklı. Bu örnekte 117'nci madde uygulanır.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Madde numaraları yanlış olabilir ama...

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Askeri Ceza Kanunu. Bu verdiğiniz örnekte ikisi de askeri suçtur. Ama tehdit ve hakarete farklıdır, onun için işaret etmek istedim.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – O zaman suçlar arasında da bir ayırım yapıyoruz. Diyelim ki tehdit ve hakarete biz astı yargılarken Askeri Ceza Kanunu'na bakacağız, izin alınacak, izin verilmezse yargılama yapılmayacak. Ama üstü anlamında aynı fiili ika ettiği hâlde Türk Ceza Kanunu genel hükümlerine göre belki de hemen dava açılacak. Burada, üstler anlamında bir aslında, eşitsizlik olacak.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Şöyle söyleyeyim Sayın Vekilim: Aslında, yani bu kanunla ilgili bir problem değil yani bu -1932'den- Askeri Ceza Kanunu'nun kabul edilişi 30'da, kabul edilişinden sonra gelen bir husus.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ne zaman geldiği önemli değil, düzeltelim o zaman.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Kesinlikle haklısınız. Hani o tabii takdire bağlıdır ama bu kanunla ilgili bir husus değil.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Alpay...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Ben de 2 dönem bu özel çatının altında milletvekili olarak hizmet eden bir arkadaşınız olarak, bu Adalet Komisyonunun üyesi olarak da görev yaptım.

Şimdi, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'yla ilgili olarak sayın milletvekillerimizin iletmiş bir şey oldu, ona genel olarak bir şey söylemiş olayım. Sadece astın üstü Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu kapsamında disiplin cezası teşkil edecek eylemlerle ilgili olarak değil, üstün de asta dönük disiplin cezasını gerektirecek eylemlerle ilgili olarak 16, 17, 18, 19'uncu gibi, şu anda hatırıma gelen şeyler var. Dolayısıyla da bir sistematığı var. Kaldı ki şunu ifade etmem lazım: Anayasa Mahkemesi kararlarına da sirayet eden ve dünyanın her tarafında evrensel hukukun ilkelerine de girmiş olan bir konu var. Silahlı Kuvvetler sadece Türkiye'de değil, dünyanın her tarafında kendi özeli içerisinde, kendi sistematığı içerisinde değerlendirilir, bir askerî disiplin vardır. Bu, evrensel bir gerçeklik. Dolayısıyla, bu evrensel gerçekliği gözeterek mevzuat hazırlamayla ilgili yaklaşımlar ortaya konur ve bu yaklaşımlar içerisinde de Sayın Hocamın dediği gibi, 1930 tarihli olan Askeri Ceza Kanunu benzeri yaklaşımlarla ortaya konmuştur. Takdir edersiniz ki -yani kast sistemi olarak değerlendirdi Sayın Milletvekilim- burada Silahlı Kuvvetlerin kendi sistematığı içerisinde disiplini gözetmesi gerekir. Özellikle, altını çizerek ifade etmek gerekir ki artan risk ve tehditlerle birlikte boğuşan ülkede Silahlı Kuvvetlerin operasyon yeteneğini, caydırıcılığını güvenlik açısından sürdürebilmesi için disiplini sürdürüyor olması temel zorunluluktur. Bu zorunluluk içerisinde, bu yaklaşım içerisinde hem Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'yla ilgili -2013 tarihlidir, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu- hem de yaptığımız düzenlemeler bu yaklaşımı da gözeterek hayata geçirmiştir. Dolayısıyla da sorunuza cevap olsun diye Sayın Milletvekilim, astın üstü dönük disiplin cezasını gerektirir disiplin eylemleri yanında üstün asta dönük disiplin cezasını gerektiren eylemler de müeyyideyle karşılanmıştır, bununla ilgili demin ifade ettiğim gibi, maddeler var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Anayasa Mahkemesinin de, sayın milletvekilim muhtemelen bahsedecektir, Silahlı Kuvvetlerin yapısı gereği, özel durumu gereği eşitlik ilkesinin farklı değerlendirildiği birden fazla karar var, muhtemelen sayın milletvekili de bunlar işaret edecek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Alpay.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani Sayın Bakanım ufacık bir şey yapacağım da...

Sayın Bakanım, yani bu işi çok sürüncemede tutmak istemiyorum, ben muradımı anlattım ama Anayasa'nın 10'uncu maddesinden ayrık tutulan Anayasa'da bir hüküm var da biz mi bilmiyoruz? Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesinde ayrık tutulan bir imtiyazlı sınıf var, bir zümre var, ben anlamakta güçlük çekiyorum zaten. Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri evveliyatlarına bakarsalar Türkiye'de bütün ayrımcı ve zümreci anlayışa karşı laf ederek geldiler.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hâlâ öyle.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hâlâ da öylesinizdir, öyledir, hiçbir bir şey söylemiyorum. Ama bir zümre farklılaşmasını en çok da Silahlı Kuvvetler üzerinden eleştiren bir parti yani yediklerinden içtiklerine kadar kendi alanlarında tuttıkları yeşil alana kadar eleştiren bir parti... Şimdi, Anayasa'nın 10'uncu maddesi burada, eşitlik ilkesinden bahsediyor, “Kanun önünde herkes eşittir.” diyor. Ben de bu eşitsizliği sorguluyorum, kimin kime eşitsiz olduğunu değil. Aynı suçtan farklı yargılama usulü bir eşitsizliktir. Aynı olaydan farklı statüye tabi tutulmak eşitsizliktir. Baştan beri örnek veriyorum. Uzman çavuşları otuz günde işten çıkarabiliyorsunuz, diğerlerinde bir yıl diyorsunuz, onu diyorsunuz, bunu diyorsunuz. Bu eşitsizliği tarif etmez söyledikleriniz Sayın Bakanım, çok da güzel izah ettiniz ama

Anayasa'nın 10'uncu maddesinden ayrı tutulmuş bir meslek değil ki askerlik. Şunu söylerseniz ben anlarım: Askerliğin kendi içerisinde sır olan, Türk Ceza Kanunu anlamında korunması gereken vesaire alanları var, bunların sorgulamalarıyla, araştırmalarıyla, soruşturmalarıyla alakalı usul hükümlerinin farklı olacağını bizler de bilebiliyoruz; özel kanunları var, şunları var, bunları var. Tamam, anladım ama bir askerlik hizmetinin iki ayrı emek verenini, eşit anlamda yargılanıp sorgulanacağı bir olayda bile karpuz gibi ikiye bölerek ayırıyorsanız, buna ben ikna değilim, arkadaşlar ikna iseler sorun yok. İkna değilim, teşekkür ediyorum açıklamalarınıza ama ikna değilim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kırcalı, söz mü talep ettiniz?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, hemen kısaca ifade etmek istiyorum.

Yani zümre farklılaşması falan söz konusu olamaz zaten, böyle bir düşünce içerisinde olmak da mümkün değil bir hukukçu olarak.

Şimdi, Anayasa Mahkememizin vermiş olduğu bir kararı da kısaca ben bir özetlemek isterim. Anayasa'nın 10'uncu maddesinde öngörülen “kanunda eşitlik” ilkesinden anlaşılması gereken hususu çok güzel özetlediği için burada, Komisyonumuzda bunu ifade etmek istiyorum, diyor ki: “Anayasa'nın 10'uncu maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilkeyle eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir.”

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aynı eylemden farklı şeyi kastetmiyor o yalnız.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler yahut da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.” hükmü Anayasa Mahkememizin...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O durum statü değil, durum eylemle alakalı, olayla alakalı.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yani biz Anayasa Mahkemesinin bu kararındaki bu hususu, bu tespiti Komisyonumuzun da takdirlerine ve ifadelerine sunalım. Yani olayın bu yönde değerlendirilmesi gerektiği inancı içerisindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Amir-maiyet veya üst-ast ilişkisi:

EK MADDE 12- Askerlik hizmet ve görevlerine ilişkin hâller dışında, asker kişilerden nişanlıların, evlilik bağı kalmasa bile eşlerin, kan veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoy ile üçüncü derece dâhil hısımların veya evlâtlık bağı olanların birbirlerine karşı işledikleri suçlar bakımından amir-maiyet ve üst-ast ilişkisi dikkate alınmaz.

Yükümlü erbaş ve erler arasında ast, üst veya amir ilişkisinin dikkate alınması için fiilin askeri hizmet ve görevlerinden dolayı işlenmesi şarttır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, söz talepleri var.

Hocam, siz söz talep etmiştiniz değil mi? Kusura bakmayın ben göremedim.

Sayın Kaboğlu, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi 1’inci maddedeki tartışma önemliydi, Sayın Bakan Yardımcısı gerçi açıkladı, açıklandı ama Anayasa Mahkemesinin yaklaşımı, tanımı: Benzer durumda olanların aynı kurala, farklı durumda olanların farklı kurala tabi olması. Hani, biraz önce benim konuşmamda belirttiğim gibi; askeriye, askeriye; sivil yönetim, sivil yönetimdir. Şimdi, bu açıdan eğer askerî yönetimle sivil yönetime aynı kural uygulansaydı, o zaman diyor ki farklı kural uygulanması durumunda: “Bu farklıdır, dolayısıyla eşitlik ilkesini bozmaz askeriyeyle sivil.” Fakat asker kişilere uygulanan kural konusunda durum farklı çünkü ikisi de asker, ikisi de sonuç olarak subay, üniformalı. O durumda Anayasa Mahkemesinin kararını buna uygulayacak olursak, o zaman bir teğmene uygulayacağımız kuralla bir binbaşuya uygulayacağımız kural birbirinden farklılaşır. O bakımdan zannediyorum bunu biraz daha teknik ve dar yorumlamakta yarar var. Zaten benim de ilk konuşmamda söylediğim oydu: Bırakalım biz, askeriye kendi kurallarına tabi olsun, sivil kendi kurallarına tabi olsun. Ama ilerleyen maddelerde göreceğimiz gibi, bu ikisi birbirine karışmış bulunuyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2’nci maddede birinci fıkrada “evlilik bağı kalmasa bile eşlerin” diyoruz. Doğru, burada birbirlerine karşı işledikleri suçlar bakımından amir-maiyet ve ast üst ilişkisi dikkate alınmaz ama bunu sıhri hısımlar ya da evlatlık ilişkisi, evlatlık bağında da getirmekte yarar olabilir. Onların ilişkisi bitse dahi bu fıkra hükmüne ekleyebiliriz.

İkinci fıkrada “Yükümlü erbaş ve erler arasında ast, üst veya amir ilişkisinin dikkate alınması için fiilin askeri hizmet ve görevlerinden dolayı işlenmesi şarttır.” diyoruz. Bunlar silah altındayken kavga ederlerse disiplin suçu oluyor veya birbirlerine hakaret ederlerse ama koşu bu olursa acaba Askeri Ceza Kanunu kapsamına girmeyecek mi? Ona da bir bakmak gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi aradan sonra okuyalım.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.07

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.21****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toplantımıza başlıyoruz.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Yakalama ve tutuklama:

EK MADDE 13- Aşağıda belirtilen hallerde, asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı; izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

Tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; Cumhuriyet savcısına derhal başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, amiri, üstü, askerî karakol, nöbetçi, devriye, askerî inzibat ve kolluk görevlisi asker kişiyi yakalama yetkisine sahiptir.

Yakalanan kişi ve olay hakkında Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek emri doğrultusunda işlem yapılır. Cumhuriyet savcısı, yakalanan kişiyi serbest bırakmaz ise en yakın askerî inzibat karakoluna veya askerî makama ya da adli kolluk görevlilerine teslim edilmesine karar verir. Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, yakalanan kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.

Asker kişilerin gözaltına alınması veya tutuklanması durumunda; derhal kıt'a komutanı veya askerî kurum amirine de haber verilir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz talepleri var.

Buyurun Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Başkanım.

Bu madde ceza usul hukukuna ilişkin, yeni maddi ceza kanunu olan Askeri Ceza Kanunu'na değil. Bu madde ya 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'na konulmalı ya da CMK'ye eklenmelidir. Kanun metninin tamamını incelediğimizde usul hukukuna ilişkin bir sürü madde görüldü; o hâlde, 1632 sayılı Kanun'un adı değiştirilip Askeri Ceza Kanunu yerine “Askeri Ceza ve Ceza Muhakemesi Kanunu” yapılırsa CMK'ye taşmadan ve 353 sayılı Kanun kaldırılarak her şey burada toplanabilir, 353 sayılı Kanun'da olanlar da buraya taşınabilir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

CMK madde 90'a göre yakalamayı kolluk güçlerinden başka hiç kimse yapamıyor ama bu 3'üncü maddedeki yapılan düzenlemeyle, askerî suçlarda çok sayıda kişi tarafından yakalama yapılıyor, neredeyse herkes askerleri yakalıyor. İnanın, uygulamada askerler arası çatışmaya, sivil-asker çatışmalarına neden olacak düzeyde bir düzenleme bu. Bu nedenle, bu çok sayıdaki yakalama yetkililerini belirli, sınırlı sayıda yapmak gerekir diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu maddeyi okuyunca -biraz önce belirttiğim gibi- gerekçeyi de okudum, acaba gerekçede bunu açıklayıcı, buna gerekçe oluşturacak öğeler var mı diye baktım ama doğrusu bulamadım. Yani hemen hemen “Bu madde böyle yazılmıştır.” şeklinde, gerekçe olmayan bir metin olarak karşımıza çıkmış.

Bu saptamayı yaptıktan sonra, asker kişilere karşı söz konusu geçici yakalama yetkisinin tanınması, silah taşıyan kişinin yakalanma girişimi, esasen, başlı başına riskli olan bir eylemdir, bunu saptamak gerekir. Görevi gereği silah taşıyabilen asker kişilere karşı suçu ve kaçma olasılığını tespit hususlarında da uzmanlığı bulunmayan her bir kişi tarafından yakalanma yapılabilmesi yetkisinin öngörülmesi uygulamada, gerçekten suç işlemiş olsun ya da olmasın, yakalanmak istenilen asker kişinin yakalanmamak ya da karşılık vermek amacıyla sivil kişilere karşı silah kullanması tehlikesini beraberinde getirecektir. Bu, birinci fıkrayla ilgili saptamamdır, bu riski azaltıcı bir düzenlemeyi ben göremedim, belki bir açıklama yapılabilir.

İkinci fıkrasında ise “Tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; Cumhuriyet savcısına derhal başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, amiri, üstü, askerî karakol, nöbetçi, devriye, askerî inzibat ve kolluk görevlisi asker kişiyi yakalama yetkisine sahiptir.” deniliyor. Şimdi bu kısmın gerekçesine baktığımız zaman, bu düzenlemenin 5271 sayılı CMK'nın 90'ıncı maddesi esas alınmak suretiyle öngörüldüğü belirtilmektedir. Ancak 5271 sayılı Kanun'un 90'ıncı maddesinin (2)'nci fıkrasında tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren hâllere ilişkin söz konusu yakalama yetkisi yalnızca kolluk görevlilerine tanınmıştır. Buna karşın, 1632 sayılı Kanun'a eklenmesi teklif edilen ek madde 13'ün ikinci fıkrasında tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren hâllere ilişkin yakalama yetkisine sahip kişi ve merciler asker kişiler bakımından oldukça geniş şekilde öngörülmüştür. Asker kişilere ilişkin istisnai yakalama yetkisinin suçüstü hâlinin ötesindeki durumlara doğru bu şekilde genişletilmesi, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren hâller konusunda sağlıklı değerlendirme yapamama ihtimali de olan asker kişiler ile yakalanmak istenilen asker kişiler arasında silahlı çatışma riskine ve her hâlükârda kötüye kullanımlara yol açabilecektir. Şimdi, bu bana -ceza hukukçusu olmamakla birlikte- bu şekilde Anayasa 19'un oldukça belirgin bir biçimde, somut bir biçimde saydığı yakalama nedenleri açısından dikkate alındığında oldukça sorunlu gelmektedir, bunu belirtmeye çalıştım. Meslektaşımız da zaten ceza hukukçusu, meslektaşımız Olgun Bey de mutlaka bu konuya açıklık getirecektir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Gerçi burada hocam çok detaylı olarak açıkladı ama ben de Anayasa 19 açısından bakacaktım bu konuya biraz. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında özüne dokunmayacak şekilde sınırlamaların olması gerekir, ölçülülüğün söz konusu olması gerekir, kanunla tarif edilebilir şekilde ölçülü ve sınırlı bir tasarrufun söz konusu olması gerekir. Bu maddenin ruhu

burayı aşmış durumda diye gözüküyor. CMK 90'ın aslında bu maddenin tamamını karşılayabilecek güçte olduğunu düşünüyorum ben, hatta kaygılanıyorum bu maddeden kaynaklı. Asker nefretinin büyüyeceği zamanlarda milislerin, çetelerin suç işlendiği iddiasıyla “Her eylemi biz böyle gördük.” iddiasıyla beraber bazı eylemlere girebileceğini, toplumsal barışı bozucu bir yapıya bürünebileceğini bu maddenin, özellikle bir özel madde şeklinde, bu şekilde getirilirse, asker kişilerle alakalı özellikle getirilirse toplumsal barışı bozabilecek bir yapıya bürünebileceğini düşünüyorum. Ayrıca, geriye dönük olarak işlenmiş bazı suçları da aklayabileceğini düşünüyorum. Usulen bu hükümlerin daha önce yapılan ihlaller açısından da meşruluk kazandırma ihtimali vardır, çok dikkatli değerlendirilmesi gerekir. Ceza hukukunun kendi derinliği içerisinde doğru yerde değerlendirilmesi gerekir Ceza Muhakemeleri Kanunu'ndaki maddeyi de göz önünde tutarak. Gerekli olduğunu düşünmüyorum açıkçası. Eğer bir gerekli madde niyetindeyseniz de ölçünün kaçırılmış olduğunu düşünüyorum burada. Hocamın da çok ısrarla üzerinde tarif ettiği şekilde Anayasa'nın 19'uncu maddesine ve Anayasa'nın 13'üncü maddesinin ruhuna aykırı bir düzenleme olduğunu düşünüyorum. Açıklayabilirsiniz tabii. Bu madde geçebilir. Anayasa Mahkemesine gittiğinde nasıl bir değerlendirmeye tabi olur, onu hep beraber görürüz giderse. Ama bu kaygılarımı bir hukukçu olarak dile getirme ihtiyacı hissediyorum Komisyonca. Tehlikeli bir sürecin nedeni olabilir.

Bakınız, Türkiye güvenlik sorununun büyüdüğü bir ülkedir şu anda ve 15 Temmuz sonrasında “Çok üzgünüm, askerler de yeterli dikkati gösterseydiler.” deme hakkına sahipsiniz ama 2000'li yıllardan itibaren Millî Güvenlik Kurulu kararlarına uymayan bir iktidarı da sorgulamak gerekirdi burada askerleri sorguladığımız kadar. Büyütülen bir çıbanın yaratmış olduğu nefretin kanunlar üzerinde oynanarak hallolabileceğini düşünmüyorum ben. Yani bunun aksiyonel bir kanun olduğu düşüncesindeyim. Aksiyonel kanun düzenlemek yerine sürecin ihtiyacı olan şeyleri çok doğru, çok çeşitli çevrelerle tartışarak kanunları düzenlemek gerektiğinden dolayı burada bir kaygıyı dile getiriyorum. Ben orduyla, ordunun bazı mensuplarıyla politik argümanlarla karşı karşıya gelişlerin “Suç işlendiği iddiasındaydık.” şeklinde düşünüleceğini düşünüyorum. Burada suçun bir tanısı yok. Suç sabitlenmediği sürece herkes “Suç işleniyor.” diyebilir her türlü eyleme. Bununla alakalı, bu eylem hayata geçirilip bir hürriyeti tahdide vardıktan sonra bunun varlığı ya da yokluğunun tartışılmasının çok fazla bir anlamı da kalmayabilir. Çok dikkatle bu maddenin düzenlenmesi gerekir. Bu hâliyle beraber çok geniş ve sorunlu bir madde olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kırçalı, buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekillerimiz, bu, ek madde 13'le ilgili düzenlemede 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 90'ıncı maddesindeki düzenlemeyle bire bir örtüşmekte.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye? Ne gerek var o zaman 2 maddeye?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bir saniye efendim, bir saniye.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, hepimizin bildiği gibi, 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede de 353 sayılı Kanun'da da 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesi içerisinde düzenleme gerçekleştirilmiştir; 79'uncu madde. Bilindiği gibi, yasa teklifimizin tümü göz önünde bulundurulursa 353 sayılı... 2006 yılında 353 sayılı Yasa yürürlüğe girmiştir. Teklif metnimizin tamamı göz önünde bulundurulduğunda 353 sayılı Yasa'nın teklif metnimizle birlikte yürürlükten kaldırılması noktasında da bir teklifimiz var. Dolayısıyla, biz yürürlükten kaldırılacak olan bu maddeyi olduğu

gibi 353 sayılı Yasa'dan buraya alıyoruz. Yani daha önceden olmayan, yeni yapılmış olan, sizin kaygılarınızın, dile getirdiğiniz hususlar, kaygılarınızın olduğu süreç içerisinde 353 sayılı Yasa'da zaten bu hüküm vardı. Yani dolayısıyla da...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben size bir soru sorayım, aydınlansın, olur mu, müsaadeniz var mı?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ama şöyle bir şey: Siz bazı şeylerden bahsediyorsunuz ama siz o kaygılarınızın belirttiğiniz süre içerisinde 353 sayılı Yasa'da bu vardı ve dolayısıyla da herhangi bir sıkıntı da olmadı ve bundan sonra da...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben size bir soru sorsam, öyle devam etseniz müsaadeniz var mı, insicamınız bozulmaz herhâlde, değil mi?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Karşılıklı olmasın da... Bitirsin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır; aydınlansın diye herkes.

Sorabilir miyim?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Kırçalı, bu yasanın muradını anlamak lazım. Bakın, diyorum ki CMK 90 var, 353 sayılı Yasa safra bir yasaysa, gereksiz bir yasaysa biz burada düzenleme yaparken o yasanın artık kadükleşmiş hâlini de ortadan kaldırabiliriz, böyle düşünmemiz gerekir. Yasanın varlığı, onun haklılığı, doğruluğu, uygulamada ondan bir sorun çıkmadığı sürece de sorun çıkmayacağı anlamına gelmez. Burası bir ihtisas komisyonu. Buraya getirdiğiniz konuları tartıştığımızda “CMK 90 varken buna niye ihtiyaç var?” diye soruyorum ben. “353 sayılı Yasa’yı kaldırıyoruz, onun yerine bunu koyuyoruz.” bunu açıklamaz. Ben diyorum ki o da safra bir yasadır. Bakınız, CMK 90’da bu düzenleme varsa bunun daha genişletilmiş hâli önceden var. Bakın, burada 1930’dan itibaren gelen konuları tartışıyoruz. Ben size yerleşmiş olan şeylerin, müzminleşmiş olan şeylerin doğru olduğu anlamının çıkmayacağını söylüyorum. Daha devrimci bir ruhla beraber doğru bir yasama faaliyeti yapalım diye yardımcı olmaya çalışıyorum. Bana dersiniz ki “353’ün aynı hükmünü sakladık.” size sorarım “Ne ihtiyaç vardı? CMK 90’a göre daha geniş bir hükme niye ihtiyaç duyuluyor?” Onu açıklamanız lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ben karşılıklı konuşma noktasında demedim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır, soralım, sorgulayalım, açılsın.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Kırçalı.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Şimdi, karşılıklı konuşma şeyinde değil de sizin belirtmiş olduğunuz, geneli üzerinde de belirtmiş olduğunuz o, hassasiyetle üzerinde durmuş olduğunuz konuların tabii ki bizler de bu noktada gerçekten hassasiyetle üzerinde duruyoruz ve 353 sayılı Yasa’daki yürürlük süresi içerisinde, bahsedilen hususlarda herhangi bir olumsuz durum zaten söz konusu olmamıştır ve dolayısıyla da bu noktadaki uygulama çerçevesi içerisinde de çerçeve madde 3’le buraya bir aktarım gerçekleştirilmiştir ve tabii ki bu, ek madde 13’ün de bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekiyor değerli arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Şuay Bey, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Değerli Başkanım, şimdi, 353 sayılı Kanun mülga olacak, sayın milletvekilim de ifade etti. Ancak Askeri Ceza Kanunu devam ediyor. Askeri kişiler var, Türk Silahlı Kuvvetleri var; dolayısıyla askerî kişiler, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Askeri Ceza Kanunu devam ettikçe askerî hususlara bakacak mahkemeler konusu var. Bu sebeplerle onlarla ilgili usul hükümleri var. O usul hükümleri de Ceza Muhakemesi Kanunu genel bir kanun, dolayısıyla o işi görmüyor. Asker kişiler açısından özel statülü olduğu için bu usul hükümleri hayat bulmak durumunda, bir.

İkincisi, 5271 sayılı Kanun’un 90’ıncı maddesinde “herkes” ibaresi var, belki o gözden kaçmış olabilir. Ayrıca, biz mevcuttaki 79’un -353’ün 79’undan bahsediyorum- son fıkrası “Birinci fıkra hükmü, resmî elbiseli subay, astsubay ve askerî öğrenciler hakkında ancak ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda uygulanabilir.” şeyini de çıkartıyoruz metinden yani bu metinde yok. Dolayısıyla da bu izahatı yapmak durumunda kaldık Sayın Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Şimdi, burada “herkes” ifadesinden kasıt yani geçmişteki yasalarda olması, vesairesi bunu meşru kılmaz. Ben köyde oturuyorum, köyde asker geldi, evimde arama yapılacak. Diyor ki asker: “Ben evde arama yapacağım.” Ben de diyorum ki: “Arkadaş senin şu anda benim evimde arama yapman kanuna aykırı, sen suç işliyorsun.” Benim onu orada gözaltına alma yetkisini bana veriyorsunuz. Şimdi, ben mi askerî gözaltına alacağım bu kanunla, asker mi beni gözaltına alacak? Bana evde arama izni göstermedi veya benim kendi kafama göre, kendi yorumlarıma göre suç işliyor diye düşünüyorum ve siz bana bu değişikliklerle evimde arama yapacak olan askerî gözaltına alma yetkisini veriyorsunuz. Bunda bana bir açıklık getirin, bir.

İkincisi, mademki suçta ve cezada kanunilik ilkesi var, eşitlik ilkesi var, aynı düzenlemeyi siz Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu’nda niye yapmıyorsunuz, Bekçi Kanunu’nda niye yapmıyorsunuz? Yani askerî bu şekilde ötekileştirmenizi, ikinci evlat muamelesi yapmanızı, suçlu pozisyona sürekli düşürmenizi ben anlamış değilim doğrusu. Yani bana bu konuda bir açıklık getirin. “Herkes” ibaresi... Yarın öbür gün bizim Türk Silahlı Kuvvetlerinde yetkili birileri Amerika’ya gitse Amerika diyecek ki: “Kardeşim, sizin bu kanununuz böyle, ‘herkes’ ibaresiyle yetki veriyor, biz sizin askerinizi burada gözaltına aldık.” Ne yapacaksınız siz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, olmaz ağabey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz “Olmaz.” diyorsunuz. Ya, arkadaşlar, teklif edenler... Gayet de bu anlam çıkıyor. Yani “Olmaz.” deme. Köyünüzde, şimdi, köyünüzde aramaya gelse, sizin evinizde arama yapılırsa, sizin kafanıza yani yorumunuza göre kanunsuzsa gözaltına alamaz mısınız siz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Amerika’da olmaz ağabey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu yetki kanununa göre yaparsınız. Yani bu konuda benim sizden istirhamım, bir açıklık getirin. Yani bu, suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırılık teşkil ediyor. “Herkes” ibaresinin Türk Dil Kurumundaki karşılığı insanların bütününe kapsıyor. Bütün insanlara bu yetkiyi vermiş oluyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Pek çok milletvekilimiz aynı konuya değindi. Özellikle asker kişilerin herkes tarafından yakalanması hak ve yetkisinin ya da görevinin verilmesi hatalıdır. Teklifin geneli üzerinde de bahsettiğim gibi, bu, askerî güçlerin terörle mücadelesini de akamete uğratabilecek veya takip konusunda engellenmesini sağlayacak şekillerde kullanılabilir, cezasızlık sebebi olabilir. Bu yüzden buradaki “herkes tarafından yakalama” yerine, CMK 90’ıncı maddesine atıf yapılması gerekiyor.

Aynı zamanda, teklifte yakalanabiliyor da kim yakalayacak, nerede yakalayacak, nerede tutacak, ne zaman haber verecek? “Derhâl” kelimesi var ama bu konularda aslında bu çok ciddi bir sıkıntı yaratacak madde.

Bir de (b)’nin son cümlesinde, daha doğrusu ikinci bendinde şöyle bir hüküm var: “Cumhuriyet savcısına derhal başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, amiri, üstü, askerî karakol, nöbetçi, devriye, askerî inzibat ve kolluk görevlisi asker kişiyi yakalama yetkisine sahiptir.” Birlikte üst rütbeli bir subay dışarı çıkarken nöbetçi asker “Senden şüphelendim, sen bir suç işliyorsun.” deyip komutanını enterne ederse ne olacak? Yani bu madde biraz sıkıntılı. Belki halisane fikirlerle, iyi niyetle kaleme alınmaya çalışılmış olabilir ama geri çekilmesi veya en azından düzeltilmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Madde üzerinde önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel

Hasan Subaşı

Aksaray

Antalya

Gereğe:

Teklif metninde yer alan 3’üncü madde ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi Ceza Kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yer alması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Soruşturma ve kovuşturma:

EK MADDE 14- Askeri suçlarla ilgili olarak aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Subay ve astsubayların şüpheli sıfatıyla ifadesi bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından alınır.

b) Askerî amirler Cumhuriyet savcısının işe el koymasına kadar delillerin kaybolmasını önleyecek tedbirleri alır.

c) Ülke sınırları dışında işlenen suçlar bakımından Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlileri tarafından yapılacak işlemlerin Milli Savunma Bakanlığınca yurt dışında görevlendirilen hukuk sınıfı subaylar tarafından yapılmasını isteyebilir.

d) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması ve sırf askeri suç nedeniyle askeri disiplinin ağır şekilde ihlal edilmesi halinde de asker kişi hakkında tutuklama kararı verilebilir.

e) Sırf askeri suçlarda, tutuklama yasağına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Asker kişilerin işlediği askeri suçlarla ilgili olarak kabul edilen iddianamenin bir örneğini mahkeme, kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi durumunda ise bir örneğini savcılık soruşturma iznini veren komutanlığa veya askeri kurum amirliğine gönderir.

Askerî birlik komutanı veya askeri kurum amiri, emir komutasındaki asker kişilerin, ifadelerinin alınması veya sorgularının yapılması için hazır bulundurulmasını sağlar.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Madde üzerinde söz talebi?

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Teknik olarak bu 4’üncü maddede “Ek Madde 14/(a) Subay ve astsubayların şüpheli sıfatıyla ifadesi bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından alınır.” Bu doğru bir hüküm ama uzman çavuşlar veya sözleşmeli erler bir suç işlediği zaman, sanki burada bunların ifadesini kolluk da alabilirmiş gibi bir hüküm çıkıyor. Ayrım yapmadan uzman çavuşları da, sözleşmeli erleri de bunun içine koymakta yarar olduğu kanaatindeyim.

Bunun dışında bir de (e) fıkrası var, (e) fıkrası yazım anlamında “Sırf askeri suçlarda, tutuklama yasağına ilişkin hükümler uygulanmaz.” diyor sanki sulh ceza hâkimine bir emir verirmiş gibi. Burada “uygulanmaz” yerine “uygulanmayabilir” deyip takdir hakkını bırakmak da hukuken daha iyi olur görüşündeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, CMK’ye göre, üst sınırı iki yılı geçmeyen suçlarda tutuklama yasak. Yine, CMK’ye göre iki yılı geçmeyen cezalarda hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir.

Şimdi, burada, tutuklama yasağı uygulanmayacak 4’üncü maddede ama aynı yasa teklifinin 7’nci maddesinde, işte, 3 tane istisnanın dışında, hükmün açıklanmasının geri bırakılması uygulanacak. Şimdi, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanacağı suçlarda kişi yani bu maddeye göre tutuklanıyor, tutuklanabiliyor. Bu, inanın, çok ciddi mağduriyetlere neden olur. Onun için, hiç olmazsa bir sınırlama getirip yani “bir yılı aşmayan suçlarda” gibi, o şeyi dengelemek lazım. Yoksa hakikaten uygulamada çok haksızlığa uğrayacak yurttaşlar olacaktır. Bunun düzeltilmesi gerekir, en azından 7’nci maddeyle mutlaka uyumlu hâle getirilmesi gerekir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Erel...

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Başkanım.

3'üncü maddede söylediğimiz gibi, bu madde ceza usul hukukuna ilişkindir. Yeri maddi Ceza Kanunu olan Askerî Ceza Kanunu değildir. Madde, Ceza Kanunu'na usul hükmü koymak karmaşa yaratabilir, CMK'de toplanması bizce daha uygun olur.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçi arkadaşlarımızın birçoğu benzer şeye değindi ama ben bu maddede de işte “Askerî disiplinin gerek kıldığı hallerde kuvvetli suç şüphesi” diye başlayan kısımla alakalı CMK'nin 100'üncü maddesine istisna getirilip tutuklama nedeni sayılmasını yani ekstra bir tutuklama nedeninin ihdas edilmesini yine, Anayasa'nın 19'uncu maddesi karşısında sorunlu olarak görüyorum. Anayasa'nın 19'uncu maddesindeki tablodan bakıldığında, bana göre, kişi hürriyeti ve güvenliğinin ölçüsü kaçırılmış bir tedbirle karşı karşıya olduğunu söylüyorum. CMK 100'e ekstradan bir ekleme var burada. Çok ihtiyaç olsaydı CMK'de de bu ekleme olurdu zamanında. Demek ki burada ölçü ötesi bir kanun maddesi geliştiriliyor.

Aynı şey “Sırf askerî suçlarda tutuklama yasağına ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.” ifadesini de yine, CMK'ye rağmen, bir alan genişletme ve sorunlu bir alan yaratma olduğunu düşünüyorum. Anayasa'nın 19'uncu maddesi karşısında bunun ihlal niteliği taşıyacağını ve Anayasa Mahkemesinden -sayın hocamın daha önce tarif ettiği ölçüler de içerisinde- dönme ihtimalinin de çok yüksek olduğunu düşünüyorum buradan geçerse.

Bu maddede asker kişiler sayılırken yine uzman çavuş –işte, arkadaşlarımız da söylediler- sayılmıyor. Ben soracağım burada, Bakanlık yetkilileri bir cevap verirler ya da asker şahıslar: Bu arkadaşlarımız deve midir, kuş mudur, deve kuşu mudur? Bir tarifleri olması gerekmez mi? Yani nerededir yerleri? Bu soruşturma yapılırken burada yazmışlar işte: “Subay, astsubay şüpheli sıfatıyla ifadesi bizzat alınır.” Yani aynı yerde, aynı havayı soluyan, aynı suçtan dolayı belki de yargılaması başlayabilecek olan kişilerle alakalı böyle bir ayrımın yapılmasını ben hazımlı olarak kabul etmiyorum. Nedeni varsa açıklarsınız.

Bir de hukuk sınıfı subaylara cumhuriyet savcısının talimat vermesi. Ki hukuk sınıfı subaylar benim anladığım kadarıyla yargı görevini gören subaylar herhâlde, değil mi, askerî yargı görevini orada süreç içerisinde gören subaylar?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Askerî yargı yok, biliyorsunuz Sayın Vekilim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Neyse.

Hukuk sınıfı subayların işi nedir?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Hukuk hizmetlerini görür, genel anlamıyla hukuktan yararlanırlar diye.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu subayları cumhuriyet savcısının talimatı altına sokmak doğru mudur acaba bulundukları yer itibarıyla, konumları itibarıyla? Tartışırsınız. Yani bana biraz garip geldi de. Askerî olarak yaptıkları işleri çok bilemiyorum ama az da olsa hukuka bulaşan bir yanları varsa, savcının tedbirleri karşısında talimatlandırılır hâle gelmeleri çok doğru olmayabilir. Siz doğrusunu anlatırsınız. Benim baktığım yerden biraz garip geldi, bilemiyorum tabii. Şimdi, mesela,

şunu yapacaklar mıdır? Diyelim ki yurt dışındaki bu hukuk sınıfı subaylar istinabe yoluyla ifade alacaklar mıdır, talimat değil de istinabe yoluyla alıyorlar mı? Mahkemelerin istinabe yoluyla ifade istemesi hâlinde ifade alabiliyorlar mı bu arkadaşlar?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Yargısal faaliyet yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Bakan, soruyu şöyle sorayım: Herhangi bir mahkeme istinabe yoluyla ifade almak isterse yurt dışındaki bu hukuk sınıfı subaylara müzekkere yazıp ifade alınmasını sağlayabiliyor mu şu anda?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Cevabını alabiliriz. Benim konuşmamı bitireyim Sayın Bakan cevaplasın arzu ederseniz.

Teşekkür ederim. Soruyu sorayım, cevabıyla aydınlanalım. Sağ olun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Şuay Alpay.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, şu anda Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde askerî hâkim olarak o unvanda, o statüde görev yapan arkadaşlarımız var ama hukuk sınıfı subaylar askerî hâkim değil. Dolayısıyla, askerî hâkim statüsünde, unvanında değiller. Onlar Silahlı Kuvvetlerin, Millî Savunma Bakanlığının iş ve işlemlerinin en baştan itibaren hukuka uygun işlemesi ve devam etmesi için hukuk hizmeti alınan arkadaşlarımız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yargı yoluyla ifade alabiliyorlar mı?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Yargısal bir faaliyeti biliyorsunuz istinabe yoluyla. O olmaz. Sadece delillerin kaybolması şeyiyle bu zaruret hâlinde...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Veya bu kanun anlamında sormuyorum...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Genel anlamda...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Burada kolluk görevi yüklüyor musunuz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Yok tabii, hayır. İstinabe bir yargısal faaliyet, hayır tabii ki, tereddütsüz hayır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Başkanım, bu konuştuğumuz maddedeki (c) bendinde “Ülke sınırları dışında işlenen suçlar bakımından Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlileri tarafından yapılacak işlemlerin...” yani adli kolluk, kolluk kuvveti, polisin yapacağı ifade alma veya delil toplama “...Millî Savunma Bakanlığınca yurt dışında görevlendirilen hukuk sınıfı subaylar tarafından yapılmasını isteyebilir.” Şimdi, hukuk sınıfı subaylar hukuk mezunu olup aynı zamanda ileride bir kanun teklifi de var, hâkimlik sınıfına geçebilecek kişiler. Burada cumhuriyet savcısının onlara adli kolluk muamelesi yapması yerine bu bent daha iyi yazılarak “Millî Savunma Bakanlığı yurt dışındaki görevlendirilen hukuk sınıfı subaylar tarafından ifade alınması veya delillerin toplanmasını isteyebilir.” diye düzeltmemiz lazım yani adli kolluk görevi yaptırmayalım.

Teşekkür ederim.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bunu bir çalışalım.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Benim murat ettiğim de buydu. Yani adli kolluk meselesiyle yaptıkları iş karşı karşıya gelirse sıkıntı olur.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Alpay...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, bakın, burada bir istisnai hâlden bahsediyoruz yani süreklilikten bahsetmiyoruz. Ülke sınırları dışında suç işlenmesi hâlinde arızı olarak delillerin kaybolma ihtimaline binaen adli kolluğun yapması gereken işle ilgili olarak sadece o konuya münhasır yetki verip, anlık bir şey, süreklilik arz eden bir şeyden bahsetmiyoruz. Kaldı ki hukuk sınıfı subaylar demin de ifade ettim, askerî hâkim sınıfında değil, bizim kanun metninde teklif ettiğimiz şey mevcutta askerî hâkim statüsü ve unvanında olan arkadaşlarımızın hâkim ve savcıyla ilgili, geçişle ilgili. Yoksa hukuk sınıfı subayların geçişleriyle ilgili bir düzenlememiz yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Yurt dışında işlenen suçlarla ilgili bizim Türk Ceza Kanunu’nun 8 ve 9’uncu maddede bildiğim kadarıyla hüküm var. Yani o genel hükümlere niye atıf yapmıyoruz, bir.

İkincisi, 4’üncü maddenin (d) bendindeki “...askerî disiplinin ağır şekilde ihlal edilmesi halinde de asker kişi hakkında tutuklama kararı verilebilir.” Bu, aslında genel tutuklama nedenlerine atıf yapılsa sanki daha yerinde ve doğru olur. Bu şekildeki bir düzenleme Anayasa’da belirtilen orantılılık ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakan Yardımcım, “gecikmesine sakınca olan hâller” dediniz ama bakın, madde 4 “Soruşturma ve kovuşturma: EK MADDE 14- Askerî suçlarla ilgili olarak aşağıdaki hükümler uygulanır.” diyor. Yani “gecikmesinde sakınca olan hâller” değil, maddenin belki amacı doğru. Yurt dışında kolluk kuvveti ya da cumhuriyet savcısı gidip ifade alamaz; Kuzey Irak’ta, Kıbrıs’ta veya başka bir yerdeki görevli askerlerin işlediği suçlarla ilgili olarak yurt dışındaki hukuk sınıfı subaylardan yardım isteyecek, bu doğru ama adli kolluk olarak değil, bir savcı gibi istinabe yöntemiyle olması lazım yani talimat yazılması lazım. Kolluğa emir vermesi değil, talimat yazması daha doğru olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Burada sondan bir önceki fıkrada “Asker kişilerin işlediği askeri suçlarla ilgili olarak kabul edilen iddianamenin bir örneğini mahkeme, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi durumunda ise...” “kararın” “...bir örneğini savcılık...” şeklinde, “kararın” orada redaksiyon yetkisiyle düzeltebiliriz her hâlde.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Olabilir, evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

Ayhan Erel

Hasan Subaşı

Aksaray

Antalya

Gerekçe:

Teklif metninde yer alan 4'üncü madde, ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi Ceza Kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Soruşturma izni ve izin vermeye yetkili merciler:

EK MADDE 15- Asker kişilerin işledikleri askeri suçların soruşturulması izne tabidir. Ancak, ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hallerinde soruşturma genel hükümlere göre yürütülür.

Soruşturma izni, asgari tugay komutanı veya eşidi askeri kurum amiri (Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarında eşidi) olmak üzere, asker kişinin görev yaptığı birlik komutanı veya askeri kurum amiri, bu kişilerin yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat verilir. Genelkurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları ve Milli Savunma Üniversitesi hariç, Milli Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşlarda görev yapan asker kişiler hakkında soruşturma izni Milli Savunma Bakanı tarafından verilir. General ve amiraller hakkındaki soruşturma izni ise görev yeri dikkate alınarak ilgisine göre Genelkurmay Başkanının veya ilgili Kuvvet Komutanının teklifi üzerine ya da resen Milli Savunma Bakanı tarafından verilir.

Bir askeri birlik veya askeri kurumda geçici olarak görevlendirilen veya hareket komutasına verilen asker kişiler hakkında soruşturma izni, bu görevlerinin devamı süresince, geçici olarak görevlendirildikleri veya hareket komutasına verildikleri askeri birlik veya askeri kurumun bağlı bulunduğu soruşturma izni vermeye yetkili birlik komutanı veya askeri kurum amiri tarafından verilir.

Kanunlarda aksi yazılı olmadıkça, bir askeri birlik veya askeri kurum dışında görevlendirilen asker kişiler hakkında soruşturma izni, bu görevlerinin devamı süresince, Milli Savunma Bakanı tarafından verilir.

Uluslararası anlaşmalar gereğince yabancı asker kişilerin askeri suçları hakkında soruşturma izni Milli Savunma Bakanı tarafından verilir. Bunlar hakkında altıncı ve yedinci fıkra hükümleri uygulanmaz.

Milli Savunma Bakanı, general ve amiraller hariç subay veya astsubaylara ilişkin soruşturma izni verme yetkisini, Personel Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu bakan yardımcısına devredebilir.

Subay ve astsubaylar hariç diğer kişilerin işledikleri askeri suçlara ilişkin soruşturma izni verme yetkisi, bu izni vermeye yetkili komutan veya askeri kurum amiri tarafından teşkilatında bulunan hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirine, Milli Savunma Bakanı tarafından merkezde Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü veya yardımcısına, taşrada ve bağlı kurum ve kuruluşlarda ise asgari alay eşidi kurum amirine devredilebilir.

İzin vermeye yetkili merci, bir ön inceleme başlatır, ön incelemeyi bizzat yapabileceği gibi, emrinde olan ve hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki asker kişilerden birine de yaptırılabilir. İzin vermeye yetkili merci, emrinde olan ve hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki en az üç asker kişiden oluşan bir heyet de görevlendirebilir. İzin vermeye yetkili merciin zorunlu gördüğü hallerde, heyette yer alanların çoğunluğunun, hakkında inceleme yapılanın rütbe veya kıdemce eşidi veya üstü konumunda, heyet başkanının ise hakkında inceleme yapılanın üstü konumunda olması gerekir.

Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dahil en geç otuz gün içinde verir. Bu süre, zorunlu hallerde on beş günü geçmemek üzere bir defa uzatılabilir. Yetkili merci, belirtilen süreler içinde soruşturma izni verilmesi veya verilmemesi konusunda karar verir ve kararını Cumhuriyet Başsavcılığına, hakkında inceleme yapılan ve varsa şikayetçiye bildirir. Bu kararlara karşı on gün içinde itiraz edilebilir. Sırf askeri suçlara ilişkin verilen soruşturma iznine itiraz edilmesi, soruşturma işlemlerini engellemez. İtiraz, general ve amiraller için Danıştay Birinci Dairesine, diğer asker kişiler için ise yetkili merciin yargı çevresinde bulunduğu bölge idare mahkemesine yapılır. İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Verilen kararlar kesindir.

General ve amiraller hakkındaki soruşturma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Başsavcivekili tarafından yapılır. Hâkim kararı gerektiren işlemlere dair Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talepleri ile kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlara yapılan itirazlar hakkında, soruşturma konusu suçların en ağırına bakmakla görevli Yargıtay ceza dairesini numara itibarı ile izleyen ceza dairesi başkanı tarafından karar verilir. Suçun son numaralı ceza dairesinin görevine girmesi halinde talebi ve itirazı inceleme yetkisi Birinci Ceza Dairesi Başkanına aittir. Hâkim kararı gerektiren işlemlerde Başkanın verdiği kararlara karşı yapılan itirazı numara itibarı ile izleyen ceza dairesi başkanı inceler. Son numaralı daire başkanının kararı, Birinci Ceza Dairesi Başkanı tarafından incelenir. İddianame hazırlanması hâlinde kovuşturma Yargıtay ilgili ceza dairesince yapılır.

19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçları işleyen asker kişiler hakkında soruşturma ve kovuşturma genel hükümlere göre yapılır.

Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, söz talepleri var.

Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gerçekten ayrıntılı yazılmış bir kanun teklifi maddesi ama Askerî Ceza Kanunu’nda değişiklik yapıyoruz, aslında bu bir usul hükmü, bunun Ceza Muhakemeleri Kanunu’na eklenmesi çok daha iyi olabilirdi. Bir de izin olarak aslında Millî Savunma Bakanının iznine tabi hususlar var. Millî Savunma Bakanı siyasi bir kişilik olduğu için acaba burada olmalı mı, olmamalı mı ya da başka izin mekanizmaları mı geliştirilmeli, bunun düşünülmesi gerekiyor.

Tabii, burada 4483 sayılı Kanun var, aslında belki de direkt ona atıf yapılarak da geçilebilirdi fakat bu izin meselesi ve “istenilen yargılanabilir, istenilmeyen yargılanamaz” anlamında kullanılmamalı. Yani maddenin özellikle Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda değerlendirilmesi daha iyi olur görüşündeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Züleyha Gülüm, buyurun.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Ben de aslında bu izin meselesiyle ilgili söylemek istiyorum yani komutanlıklara verilen ve daha da sıralanan sayıyla aslında bu bir hak arama hürriyetinin önünde ciddi bir engel. Özellikle uygulamada gördüğümüz işte devlet, emniyet güçlerine ilişkin ya da memur yargılamalarında gördüğümüz uygulamalar genel olarak izin vermeme şeklinde düzenleniyor ve aslında bu nedenle de bir sürü suçun cezasız kaldığı bir durumla karşı karşıyayız. Bu izin müessesesinin topyekûn kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.

Bununla beraber bir vicdani ret hakkından bahsetmiştim, onu biraz açmak istiyorum. Şimdi, bizim ülkemizde askerlik meselesi konusunda bir çifte standart var. Dönem dönem bedelli askerlik denilen para ödeyerek askere gitmeme gibi bir durum yaşanıyor ve bu aslında yoksul çocukların askere gönderilmesini, parası olan ailelerin çocuklarını ya da kendi parası varsa askerlik yapmamasını sağlayan bir çifte standartlı bir durum. Her ne kadar zorunlu askerlik dense de aslında fiilî olarak bu uygulamalarla bir çifte standart yaşanıyor. Biz bunu aslında askerlerin yaşadığı durumlardan, sonuçlardan çok net olarak gözlemleyebiliyoruz. Bugün üyesi olduğumuz Avrupa Konseyinin 47 ülkesi arasında sadece Türkiye’de vicdani ret hakkı tanınmıyor. Vicdani redde olanak tanıyan AİHM kararları görmezden geliniyor ve hâlen zorunlu askerlik dayatması devam ediyor. Vicdani reddini açıklayan yurttaşlar gerçekten bu ülkede çok sıkıntıyla karşı karşıya kalıyor, yargılamalar devam ediyor, tutuklanıyorlar ya da askerliğe mahkûm edilmeye çalışılıyor. Tutuklu olmayan vicdani retçiler ise hayatları boyunca temel haklarından mahrum bırakılarak yaşama zorlanıyorlar.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2006’da aldığı kararla vicdani retçi Osman Murat Ülke’nin defalarca gözaltına alınmasıyla ilgili yapılan başvuruda Türkiye’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesini ihlal ettiğine hükmetmişti. Vicdani ret hakkı Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde ve Medeni Siyasal Haklar Sözleşmesi’nde düzenlenen din ve vicdan özgürlüğünün koruması altında oysaki.

AİHM bu içtihadını ilk olarak 2011 yılında Ermenistan vatandaşı Vahan Bayatyan davasında ortaya koymuş ve daha sonra Türkiye’den vicdani retçilerin başvurusunda da bu içtihadını yenileyerek Türkiye’yi 4 ayrı davada din ve vicdan özgürlüğünü ihlalden mahrum etmiştir. Yunus Erçep, Halil Savda, Fethi Demirtaş ve Mehmet Tarhan kararları diye hatırlatmak istiyorum.

Şu anda Anayasa Mahkemesinde bekleyen onlarca bireysel başvuru var ve bu başvurular işte Anayasa Mahkemesinin kararlarının çok uzun sürmesi ve dolayısıyla da hak kaybına yol açması nedeniyle henüz bir karara bağlanabilmiş değil. Bu konuda acil bir düzenleme yapılması, hukuksal olarak Türkiye’deki idari, adli ve benzeri tüm kamusal makamların yapacakları işlemlerde bu hakkın tanınması gerektiği aslında AİHM kararlarıyla da açık. Türkiye’deki mahkemeler AİHM’in bu yöndeki kararları sonrası verdikleri kararlarda bu hukuksal durumu bazı kararlarda kabul ettiler ancak genellikle kişinin vicdani retçi olduğunu kabul etmeme yönünde eğilimleri de gösteriyorlar. Özellikle vicdani reddini açıklayan yurttaşlar açısından yaşamda resmî hiçbir işlemlerini yapamama, dolayısıyla hayatlarını sürdürememe gibi bir durumla karşı karşıya olduklarını da tekrar hatırlatmak isterim.

Bütün bunlardan doğru şöyle bir önerimiz var: Militarizmi reddeden, barışçı ve demokratik bir hak olan vicdani ret hakkının bir an önce yasal düzenlemelere geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bizce vicdani retçiler üzerindeki baskılara son verilmesini, vicdani ret hakkını kullandığı için insan hakları ihlal edilen tüm kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi için de bir düzenleme yapılması gerektiğini belirtiyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bu madde iki açıdan sorunlu öğeler içeren bir madde: Birincisi, askerî hiyerarşik yapı açısından. İkincisi de Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesi açısından. Bu maddeye göre yapılan düzenlemeye göre bu çerçevede bununla sınırlı kalacağım birkaç cümle sadece. Asker kişilerin işledikleri askerî suçların soruşturulması izne bağlıdır ancak ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hâllerde soruşturma genel hükümlere göre yürütülecektir. Öneri konusu düzenleme soruşturma izninin hangi merciler tarafından verileceğini de ayrıntılı olarak düzenlemektedir. Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hâller dışında asker kişilerin işledikleri askerî suçların soruşturulmasının izne tabi olması esas sorun buradan kaynaklanmakta. Kendine özgü bir disiplin anlayışı içeren askerî yapı bünyesinde alt rütbede bulunan yani düşük rütbeli askerler yüksek rütbeli askerler karşısında daha kırılğan bir konumda bulundukları için kötüye kullanıma açık sonuçlar doğurma riskini beraberinde getirecektir, birinci husus budur hiyerarşik yapıda. İkinci olumsuz tarafı ise hem failler hem de mağdurlar açısından Anayasa'nın 10'uncu maddesinde öngörülen hukuk önünde veya yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğurma riskini beraberinde getirecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Bu izin konusunda sürecin bir yerde kesiliyor olması bence sıkıntılı bir şey. Evveliyatı itibarıyla vardı demeyin sakın, zaten evveliyatına da itiraz ediyorum ben bunun; sakın demeyin.

Şimdi, Anayasa'nın 125'inci maddesi, Anayasa'daki hak arama hürriyeti, işte bu hürriyetlerin sınırlandırma sistemi ele alındığında vakti zamanında askerî şûra kararları niye denetime açıldı, açılmadı tartışmasını nasıl yapıyor isek burada da belli bir safhadan sonra itiraz üzerine verilen karardan sonra sürecin kesiliyor olması başka bir denetim mekanizmasının kalmaması yani yüksek yargı yolunun olmaması falan bana göre sorunludur. Yine Anayasa'nın 125'inci maddesine aykırılık teşkil eden bir düzenleme getiriyorsunuz, o yüzden bu mekanizmayı gözden geçirmek gerekir diye düşünüyorum. Ha, dersenz ki: "Eski kanunda vardı." Demeyin.

Burada, tabii, itiraz sürecini de biraz tırpanlamışsınız yani "3 kişilik heyetten olan, rütbe tarifi yapılan" yerlerine "asker kişi falan filan" diye biraz geçmiş, eski kanuna göre biraz daha daraltarak itirazın yapılacak olduğu yerleri tariflemişsiniz, bunlar ayrı bir sorun, bunları askerler kendileri bilir. Gelsin görüşlerini burada sunsunlar, herkes susmasın kardeşim, her şeyi Adalet Komisyonundan beklememek lazım. İhtisas komisyonu olmak her şeyi biliyor olmak anlamına gelmiyor, ağızlarını açıp konuşsunlar ama işin diğer yanı bizim sorumuz. Biz hukukçuyuz, süreç bir yerde kesiliyor. İtiraz ediyorsunuz, amir izin vermiyor soruşturmaya, itiraz ediyorsunuz -ilgili yargı merci- birinci safhası, ilk kademesi itirazı reddediyor, süreç kesiliyor. O zaman askerî şûra kararları niye şeye açılınsın tartışması yaptık yıllarca biz, yargı yolu açılınsın diye tartışma yaptık? Orada da kalabilirdi bazı şeyler

değil mi? Ben bu anlamda diğer meslektaşlarımın, diğer mevkidaşlarımın söylemiş olduğu hak arama hürriyetine engeldir bu tablo. Sürecin, gerekirse hak ihlali taraması yapabilecek Anayasa Mahkemesine kadar gitmesi gerekir. Böyle bir sınırlamayı asker kişilere ya da o özellikteki kişilere koymayı doğru bulmadığımı söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Madde üzerinde 1 adet önerge var, okutuyorum...

DANIŞTAY GENEL SEKRETER YARDIMCISI SAİT MİCANOĞLU – Sayın Başkanım, herhangi bir katkıda bulunmamız mümkün mü?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

DANIŞTAY GENEL SEKRETER YARDIMCISI SAİT MİCANOĞLU – Usulü bozduysam da özür dilerim.

Maddenin Danıştayı ilgilendirmesi sebebiyle bazı hususları yani yargısal anlamda tereddüt oluşabilecek hususları dile getirmek istedim.

Birinci fıkrada asker kişilerin işledikleri askerî suçların soruşturulması izne tabidir. “Sırf askerî suç” ve “askerî suç” tanımı yapılmıştı. Aynı madde içerisinde “sırf askerî suçlara ilişkin verilen soruşturma iznine itiraz edilmesi” diye bir ibare var. Bu olmasaydı yani sırf askerî suçların izne tabi olmadığı yönünde bir tereddüt oluşabilirdi uygulamada. Bunu şundan söylüyorum: Kanunun genel sistematüğını bilmiyorum yani bu maddelerin dışında, tereddüt oluşabilecek başka hususlar da olabilir, sadece dikkatinize sunmak açısından söyledim bunu. Bu olduğu için yani şu anda sırf askerî suçların da soruşturma iznine tabi olduğu anlaşılıyor. Yani problem buysa, anlaşılıyor, gayet açık.

Ayrıca, yine “...ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hâllerinde soruşturma genel hükümlere göre yürütülür.” deniliyor. Burada genel hükümlere atıf var. Aynı zamanda, sondan bir önceki maddede de genel hükümlere atıf var. Yani bunların, istisnanın birlikte, peş peşe düzenlenmesi sanki daha uygun olabilir.

Ayrıca, 4483 sayılı Kanun’un 2’nci maddesine eklenen son fıkra var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden gelen ihlal kararları sebebiyle eklenmiş. “765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 243 ve 245’inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’nun 154’üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu kanun hükümleri uygulanmaz.” Bunun tartışılıp tartışılmadığı bilmiyorum ama sadece dikkatinize sunmak istedim. Bu, bu kanuna da eklenebilir, tartışılmadıysa yeniden düşünülebilir.

Bir diğer sorun, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine atıf yapılmış. Ancak, bu kanunda hüküm bulunmayan hâllerde atıf yapılmış. “İzin vermeye yetkili merci, bir ön inceleme başlatır.” Buradaki bir emir, kesin hüküm. Şikâyetlerin işleme konulup konulmayacağına ilişkin 4483 sayılı Kanun’da bir düzenleme var. Burada “bir ön inceleme başlatır” denildiği için o hükmün uygulanmayacağı, bu konuda tereddüt oluşabileceği düşüncesi var. Şikâyetlerin işleme alınıp alınmaması hususunda tereddüt oluşabilir. Bu kanuna işlenmesi daha uygun gibi geldi.

Bir diğer husus: Yine, ilgili kişilerce kararlara karşı on gün içinde itiraz edilebileceğine ilişkin bir hüküm var. Kimlerin, hangi şekilde, hangi kararlara itiraz edebileceği bu kanunda belirtilmemiş. Her hâlükârda, ilgili kişi, kendi hakkında soruşturma izni verilmesine ilişkin kararın gerekçesini

beğenmeyerek yine itirazda bulunabilir. Yani bu hüküm açısından da yine 4483'ün uygulanması çelişkili, tereddüt var. "İtiraz edilebilir" denildiği için bu kanunda yine kimlerin bu hakkı nasıl kullanabileceğine ilişkin bir düzenleme yapılması uygun olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Belirtilen hususlar tutanaklara geçti. Yani burada eğer düzeltilmesi gereken konular varsa bunların Genel Kurul aşamasına kadar düzeltilmesinde fayda var.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

Gerekçe:

Teklif metninde yer alan 5'inci madde, ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi Ceza Kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"Yüce Divanda yargılanacak asker kişilerle ilgili soruşturma usulü:

EK MADDE 16- Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarının işlediği askeri suçların soruşturulması izne tabidir. Ancak, ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hallerinde soruşturma genel hükümlere göre yürütülür.

Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanları hakkında askeri suçlardan dolayı soruşturma yapılması Cumhurbaşkanının iznine bağlıdır.

İzin vermeye yetkili merci, bir ön inceleme başlatır, ön incelemeyi bizzat yapabileceği gibi, hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki asker kişilerden biri veya birkaçına da yaptırabilir. Ön inceleme ile görevlendirilen kişiler birden fazla ise içlerinden en kıdemlisi başkan olarak görev yapar.

Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dahil en geç otuz gün içinde verir. Bu süre, zorunlu hallerde onbeş günü geçmemek üzere bir defa uzatılabilir. Yetkili merci, belirtilen süreler içinde soruşturma izni verilmesi veya verilmemesi konusunda karar verir ve verilen kararını Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hakkında inceleme yapılan ve varsa şikayetçiye bildirilir. Bu kararlara karşı on gün içinde Danıştay Birinci Dairesine itiraz edilebilir. İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Verilen kararlar kesindir.

Soruşturma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. Hâkim kararı gerektiren işlemlere dair Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talepleri ile kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlara yapılan itirazlar hakkında, soruşturma konusu suçların en ağırına bakmakla görevli Yargıtay ceza dairesini numara itibarı ile izleyen ceza dairesi başkanı tarafından karar verilir. Suçun son numaralı ceza dairesinin görevine girmesi halinde talebi ve itirazı inceleme yetkisi Birinci Ceza Dairesi Başkanına aittir. Hâkim kararı gerektiren işlemlerde Başkanın verdiği kararlara karşı yapılan itirazı numara itibarıyla izleyen ceza dairesi başkanı inceler. Son numaralı daire başkanının kararı, Birinci Ceza Dairesi Başkanı tarafından incelenir. İddianame düzenlenmesi hâlinde kovuşturma Yüce Divan sıfatıyla Anayasa Mahkemesinde yapılır.

3628 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında sayılan suçlar bakımından da bu madde hükümleri uygulanır.

Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz talepleri var.

Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, ben tamamı üzerinde yaptığım konuşmada da “Evet, Genelkurmay Başkanının ve kuvvet komutanlarımızın yargılanması izninin Cumhurbaşkanına verilmesi doğrudur.” dedim, evet, doğrudur ama buradaki sorun, Cumhurbaşkanımızın aynı zamanda bir parti Genel Başkanı olmasından kaynaklanıyor. O zaman şöyle bir endişe geliyor insanın aklına: Suistimallere açık olur mu ya da biat konumuna düşürülür mü? Ama ben Meclisimizin 28’inci Döneminde Cumhurbaşkanının bağımsızlığı sağlanarak bu sorunun aşılabileceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Üçüncü fıkrada, izin vermeye yetkili merci bu yetkisini devredebiliyor ama Genelkurmay Başkanı hakkında bir ön inceleme yapılacaksa bu kime devredilecek? Bu konuda bir açıklık yok. Sanıyorum Cumhurbaşkanının bizzat ön incelemeyi yapması gerekiyor. Tutanaklara geçmesi anlamında...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bizzat, evet, bizzat.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu maddenin birçok teknik yönü var, teknik ayrıntılarına girmeyeceğim. Benim de işaret etmek istediğim husus, anayasal açıdan karşı karşıya bulunduğumuz ciddi sorun. Bu sorun özellikle 2017 Anayasa değişikliğinde “Partisiyle ilişkisi kesilir.” hükmü kaldırılmış olsa da Anayasa’dan Parti Genel Başkanlığı sonucunu doğurmaz bu değişiklik çünkü 103’üncü madde açık, Cumhurbaşkanlığı statüsü diğer görevlerinin yanında Anayasa’da öngörülmüş bulunuyor. Bu bakımdan, şu anda Cumhurbaşkanının Parti Başkanlığı ciddi bir sorundur Türkiye’de. Bu, tarafsız bir biçimde görevini yerine getirmesini engellemektedir demiyorum zaten uygulamada getiremediğini görmekteyiz, gözlemekteyiz. Belki de bizzat Cumhuriyet müttefikleri tarafından hazırlanmakta olan Anayasa taslaklarının da bu yönü zannediyorum söz konusudur. Bu bakımdan, Parti Başkanı yoluyla devlet yönetilmektedir şu anda. Bu çerçevede böyle bir yetkinin Cumhurbaşkanına verilmesi, benim ilk konuşmamda değindiğim hususa dönecek olursak askeriye yapısı ve yetkileri askeriye içerisinde kullanılmalıdır. Bu açıdan, bu

yetkinin Cumhurbaşkanına verilmesinin sakıncaları söz konusu olacaktır. Ha, şunu söyleyebilirsiniz: Efendim, başkomutan olan kişiye verilmemeli mi? E, zaten bu da yine Anayasa'mızın bir çıkmazıdır çünkü başkomutan haydi haydi tarafsız olmak konumundadır ama biliyoruz ki bugün parti kongreleri bile saraydan yapılmaktadır, Cumhurbaşkanlığı Forsu'nun önünde yapılmaktadır. Bu da zannediyorum sadece bizim, demokratik muhalefet partilerinin sorunu değil, herhâlde bütün vekillerin sorunu, Anayasa'ya sadakat yemini yapmış olan herkesin sorunudur diye düşünüyorum ve bu bakımdan sakıncalı olduğuna bir kez daha vurgu yapmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dördüncü fıkrada “ Yetkili merci, soruşturma izni konusundaki kararını suçun işlendiğinin öğrenilmesinden itibaren ön inceleme dahil en geç otuz gün içinde verir.” diyor. Devam ediyor “Bu kararlara karşı on gün içinde Danıştay Birinci Dairesine itiraz edilebilir. İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Verilen kararlar kesindir.” diyor. Verilen kararların kesin olması Anayasa'mızın 36'ncı maddesindeki meşru yollarla herkesten hak arama özgürlüğü ilkesine aykırılık teşkil etmekte çünkü kanun yollarının sonuna kadar tüketilmesine izin verilmesi gerekir.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Nereye gidecek?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Danıştay Daireler Kurulu yok mu?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Danıştay Temsilcimizin söz talebi var.

Buyurun.

DANIŞTAY GENEL SEKRETER YARDIMCISI SAİT MİCANOĞLU – Sayın Başkanım, bir önceki maddeyle ilgili söylediklerim bunun için de geçerli.

Ayrıca, bir önceki maddede söylemeyi atladım, burada ilave edeyim, itiraz dilekçelerinin verileceği yerler, bu 4483 Kanun'da açık değil. Bu hususta ilk derece mahkemelerine dava şeklinde başvuru yapılıyor, ilk derece mahkemesinin davasıymış gibi ilk derece mahkemesine hitaben yazılıyor bölge idare mahkemesine gönderilecek itirazlar. Süreyle de sınırlı olduğu için mahkemeler “İdari davaya konu olabilecek bir husus yoktur.” deyip incelenmesine bazen ret kararları veren mahkemeler var. Bu durumda hak kaybına sebep olunabilir. Danıştaya ya da bölge idare mahkemesine ya da askerî kişilerin durumu gözetilerek bunların dışında başka yerlere de verilebilecekse dilekçeler bunların açık seçik bu kanunda düzenlenmesinde fayda var, ileride yine hak kayıplarına sebep olunmaması adına.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu açıklamayla ilgili yok ki.

DANIŞTAY GENEL SEKRETER YARDIMCISI SAİT MİCANOĞLU Affedersiniz, ben söz talebi...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – O açıklama üzerine almadı, sizden önce söz talebi vardı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle mi? Ama orada 40'ıncı madde var bahsettiğiniz sorulara ilişkin, Anayasa'nın 40'ıncı maddesi var açıklamanıza cevap.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Yücel Bey, buyurun.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Başkanım, az önce soruldu ama biraz yüzeysel geçildi, bizim de bu konuda merakımız var. Şimdi, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarıyla ilgili izin merci Sayın Cumhurbaşkanlığı makamı ve ön inceleme yapması hâlinde de bunların üstü konumundaki asker kişilerden biri ya da birkaçına bu ön incelemeyi yaptırabilecek. Bahsedilen kişilerin asker kişi olarak üstleri kimdir mesela? Genelkurmay Başkanından daha üstte bulunan asker kişi ve kişiler kimlerdir ya da Hava, Kara ve Deniz Kuvvetleri Komutanlarından daha üst rütbeli, daha üstte sayılan kişiler kimdir; bu bir.

İki, Cumhurbaşkanımız bir izin verecekse asker kişi ve kişilerden teşekkül ettirecekse burada iki durum ortaya çıkıyor. Cumhurbaşkanını, Anayasa gereği Başkomutan sıfatını taşıdığı için asker kişi kabul edilecek mi? Bu Komisyona Başkanlık edebilecek mi? İkincisi de gerçekten bu diğer asker kişiler kimlerden teşekkül edecek? Hani, mevzuatımızda daha üst düzey asker var mı, kim var?

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Burada söz talebi var mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Danıştaya bir sorun, bu sorular doğru sorulardır. Cumhurbaşkanının bu işlemi nedir? Başkomutan sıfatıyla mı, işlemin adı o mudur yoksa Cumhurbaşkanını kararı mıdır, nedir yani? Şimdi yetkililer bir açıklama getirsin, yarın bir gün uygulamada sıkıntı çıkacak.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Tutanağa geçsin diye söylüyorum. Şöyle gözden geçirilebilir: Cumhurbaşkanının bu Komisyon kurma yetkisini bu şekilde daha üst düzey asker kişi ve kişiler şeklinde sınırlandırmak -ki bu madde metninden de bu Komisyonun kurulması mümkün değil daha üst askeri yetkili olmadığına göre- belki daha genişletilerek kaleme alınabilir yani daha farklı kişilerden de teşekkül ettirme yetkisi verilebilir Cumhurbaşkanına.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Alpay Bey, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, burada izin vermeye yetkili merci ön inceleme başlatır, ön incelemeyi bizzat yapabileceği...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Burada başlatır mı, başlatabilir mi? Yani her ihbarda, her şikâyetle... Başlatabilir olması gerekmez mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – “Başlatır.” diye şu andaki düzenleme...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Danıştayın da eleştirisi var değil mi ona? Mesela güncel bir konu da oldu “Başlatacak mı, başlatmayacak mı?” diye.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkan, burada özellikle ondan ziyade işaret etmek istediğim konu, Sayın Cumhurbaşkanının bizzat yapabileceğinden kasıt, burada kendisini bizzat yapmakla birlikte, Devlet Denetleme Kurulunun -şu anda sadece bir yaklaşım olarak söylüyorum- bu konuda denetleme ve inceleme yaptıracağı kurumlar var. Dolayısıyla bu kurumlar marifetiyle de yaptırabilir, bizzat yapabileceğini böyle değerlendirmek gerekir.

Ama bu başlatır ya da başlatabilirle ilgili olarak demin sayın milletvekilimizin...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bir önceki maddede de aynı, “başlatabilir” Onu bir düşünmekte fayda var.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Orada da ifade edilmişti, bununla ilgili olarak Komisyon çalışması...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Onu Genel Kurula kadar değerlendirelim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Bunu da değerlendirmemiz...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Bir de askerî suçlarla, sırf askerî suçları tanımda ayırdık ama burada sadece askerî suçlar diyoruz soruşturma izni. Orada da yine bir düzeltme ihtiyacı olabilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, açıklamadan sonra bir şeyi netleştirmemiz gerekiyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, sırf askerî suçlar, askerî suçlar kapsamı içerisinde zaten, bir parçası daha doğrusu, öyle diyelim, o sebeple orada bir tereddüt yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – İşte, maddede ayırınca tanımları...

YÜCEL BULUT (Tokat) – Bir de Devlet Denetleme Kurulunun durumu mevzuata uygun mu?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Başka bir durum var burada.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sadece sayın milletvekilleri, Devlet Denetleme Kurulu gibi, yaptırabileceği şeyler, onu sadece örnek olsun diye söyledim. Yani kendisi bizatihi yapabileceği, yaptırabileceği...

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, Sayın Bakanın açıklaması, esasında burada sorunun derinliğini ortaya çıkardı, sorunu somutlaştırmadı, derinliğini ortaya çıkardı. Anayasa’nın 128/2’nci maddesi gereği böyle bir fluluk bırakamazsınız bu düzenlemeyle beraber “O yaparsa yapar, yapmazsa öbürü yapar. Devlet Denetleme Kurulu yaparsa yapar, yoksa öbürüne yapar.” diye bir yasal fluluk bırakamazsınız. 128/2 bunun somut bir şekilde kanunla düzenlenmesi gerektiğini tarif ediyor. Bakınız, burada hak ve hürriyetlerle alakalı bir yol yürünüyor, kimdir bu? Memur kişidir, asker de olsa memur kişidir. Anayasa’nın 128/2’nci maddesi bunun somut kanunla düzenlenmesi gerektiğini söylüyor. Bunu daha sonra, Sayın Cumhurbaşkanının herhangi bir lafzına, ihtiyaç duyduğu bir kuruma ya da yönetmelikle ya da Cumhurbaşkanlığı kararıyla ortaya çıkarabileceği bir kuruma bırakamazsınız. Sevgili dostumun sorusu çok yerindeydi, bu konu çalışılması gereken bir konudur. Sizin açıklamanızdan ben anladım ki sorun daha derin burada. Yani şöyle olsaydı: “Sayın Cumhurbaşkanındadır bu yetki. Sayın Cumhurbaşkanı istişari anlamda kendine...” “Cumhurbaşkanıdır.” Bunu anlayabilirdim ama Sayın Cumhurbaşkanı herhangi birilerine bunu tevkil yoluyla verecek, o da onun yorumuna kalacaksa Anayasa 128’e (2)’nin direkt ihlalidir. İstirham ediyorum bu konuyu göz önüne alınız, kanunu getiren arkadaşlardan istirham ediyorum burayı somutlaştırmanız gerekir.

Teşekkür ediyorum.

YÜCEL BULUT (Tokat) – Bence daha geniş bir yetki tanımı yapılabilir, verilebilir de yani.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Somut olarak kimin yapacağını belirlenmesi gerekir, onu söylemeye çalışıyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Madde üzerinde önerge var, önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 6’ncı maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teelsül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

Ayhan Erel
Aksaray

Hasan Subaşı
Antalya

Gerekçe:

Teklif metninde yer alan 6'ncı madde, ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi ceza kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 7- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Hükmün açıklanmasının geri bırakılması:

EK MADDE 17- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, aşağıdaki hâller hariç askeri suç ve cezalar hakkında da uygulanır:

A)Sırf askeri bir suçtan dolayı altı ay veya daha fazla süreli hapis cezasına hükmedilmesi.

B)Fiilin, disiplini ağır şekilde ihlal etmesi veya birliğin güvenliğini tehlikeye düşürmesi ya da birliğin muharebe hazırlığını veya etkinliğini zafiyete uğratması ya da büyük bir zarar meydana getirmesi.

C)Fiilin savaş veya seferberlikte işlenmesi.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz talebi var.

Sayın Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, kanunun gerekliliği ayrı bir tartışma konusu ama mesela niye böyle bir şeye ihtiyaç duyuldu veyahut da altı aydan daha fazla bir süreli hapis cezasına hükmedilmesi durumunda askeri bir suçtan dolayı niye böyle bir engel konulması... Sonuçta, bu, her somut olayda yargıcın karar vereceği bir durum, mecbur değil ancak burada özellikle (B) fıkrası tartışmaya çok açık. Bunu kim nasıl anlayacak? “Fiilin, disiplini ağır şekilde ihlal etmesi veya birliğin güvenliğini tehlikeye düşürmesi ya da birliğin muharebe hazırlığını veya etkinliğini zafiyete uğratması ya da büyük bir zarar meydana getirmesi.” Yani okurken bile o karışıklık ortaya çıkıyor. Bunu dosyaya bakan birinin tahlil etmesi... Gerçekten Türkiye’de ne kadar hukukçu varsa her biri ayrı ayrı tahlil eder. Kime göre neye göre? Belirsiz bence, böyle kanun yapılmaz yani. Bir defa bunun değişmesi lazım.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Efendim, ben önceki maddede sorulan soru çerçevesinde yeniden çalışılacağına göre bir ekleme yapmak istiyorum.

Şimdi, Cumhurbaşkanını madde 117’ye göre bir temsilî göreve sahiptir ama esasen bu yetki, Cumhurbaşkanını adına Genelkurmay Başkanı tarafından yerine getirilmektedir. Yani Cumhurbaşkanı askeri bir şahsiyet değildir, askeri bir sıfatı bulunmamaktadır, üniforması da bulunmadığı gibi. Bu açıdan, bu 6'ncı maddenin yazımında nasıl bir çözüm bulacağız? Zannediyorum kuvvet komutanlarının üzerinde bir kurul biçiminde bir formül bulmamız gerekir, o da tabii kıdemli generallerden oluşan bir formülasyon. Çünkü aksi hâlde arkadaşların da belirttiği gibi –özellikle Turan Bey’in belirttiği

üzere- 128’inci madde fıkra (2)’ye aykırılık oluşturur. Bu, çok hassas bir konu, bunu belirtmek istedim. Sorum benim de vardı fakat ben biraz siyasal açıdan baktığım için onu ihmal ettim, tamamladığınız için teşekkürler.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, maddeye bakıyoruz, Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümlerine bir istisna getiriyor. “Aşağıdaki hâller askerî suç ve ceza hakkında uygulanır.” diyor. Şimdi, Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda hükmün açıklanmasının ertelenmesi için iki yıllık bir sınır varken burada altı aya indiriyoruz bunu, askerî suçlar ve sivil suçlar arasında ciddi bir ayırım olacak. Altı aydan fazla suçlarla ilgili olarak asker kişiler de hükmün açıklanmasının ertelenmesinden yararlanamayacak. (B) fıkrası muallak bir fıkra. Kime göre, neye göre, nasıl ispatlanacak? Her mahkeme ayrı bir karar mı uygulayacak, yoksa Yargıtay mı bu konuda görüş bildirecek, o da doğru bir yazım tekniği değil. Bu arada (C) fıkrasındaki fiilin savaş veya seferberlikte işlenmesi hâli doğru olabilir, hatta orada belki de hiç hükmün açıklanmasının geri bırakılması olmayabilir. Ancak burada uzman çavuşlarla ilgili otuz günden fazla ceza alması takdirde hükmün açıklanmasının ertelenmesi olup olmamasına bakılmayarak meslekten ihraç edildikleri söyleniyor, buna da bakmak gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Zeybek...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Arkadaşlar gerçi gerekçelerini anlattılar, bence de bu (A), (B) ve (C) fıkraları bu madde metninden çıkarılıp normal CMK hükümlerini uygulamak doğru olacaktır, aksi takdirde uygulamada karmaşalar yaşanacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Erel...

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Başkanım.

Maddenin (B) fıkrasına baktığımızda muğlak kavramlar var: “Ağır şekilde” “tehlikeye düşürme” “zafiyete uğratma” ne demek? Tanım yok ve uygulamada tereddüt yaratır diye düşünüyoruz. Burada mutlak yasak koyuyorsak net olmalıdır diye düşünüyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, bu kanunun gerekçesine baktım ben, neden böyle bir ihtiyaç hissettiniz diye, çok üzgünüm, gerekçede hiçbir şey yazmıyor. Olmaz yani siz niye koyduğunuz burada anlatmazsanız ben neyi tartışacağımı bilemem. Artı, siz burada kanun koyucusu vazifesini görüyorsunuz, yarın uygulayıcı bu gerekçeye bakma ihtiyacı hissedecek değil mi? “Dibacesi” diyecek, “Kaynağında ne var?” diyecek. Bu gerekçe, çok özür dilerim, emeğinize saygısızlık olarak kabul etmeyin ama gerekçe değil. “231’inci maddedeki şunun üzerine bunu da ekledik.” Niye eklediniz? Neydi muradınız? Niye buraya yazmadınız? Niye ileride uygulayıcılar bunu görsün de “Gerekçesi budur.” diye, yorumunu doğru yapsın diye buraya bir şey yazmıyoruz? Niye alalecele, çalakalem kanun

yapıyoruz arkadaşlar? Ben şimdi size söyleyeyim: Ben buna yüz tane eleştiri getiririm. Anayasa'nın orası, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun burası... Ama eleştiri bile getirmemek lazım bu hâliyle beraber. Siz altı ayla niye sınırlandırdınız? Benim size başka bir önerim var: Madem bu aşağıda tarif ettiğiniz, istisna tuttuğunuz kısım, muallak kısım var ya, orayla ilgili –buraya da sokmak istemiyorsunuz- adam cezasını yatsın istiyorsunuz.

Usul kanunlarıyla oynamayın kardeşim. Usul kanunlarıyla oynanmaz, ceza kanunuyla oynarsınız. Bu suçların cezasını artırabilirsiniz, buradaki iki yılın da üstüne çıkarırsınız, eşitlik ilkesine aykırı bir iş yapmazsınız, tasnif etmezsiniz, saçma sapan bir tablo ortaya çıkmaz, adam yatacaksa yatar bundan kaynaklı ya da hükmün açıklanmasının geri bırakılması olmayacaksa bundan dolayı... Ama şimdi, herkesin işlediği herhangi bir suçtan dolayı iki yıllık hükmün açıklanmasının geri bırakılması uygulayacaksınız, askerlerle ilgili altı aya indireceksiniz, bu suçlarla ilgili açıklaması olmayacak, bir de altına bir istisna daha koyacaksınız, 231'e bir ekleme daha yapacaksınız, ben bile anlamıyorum, uygulayıcı bunu nasıl anlayacak merak ediyorum. “Şunlar, şunlar olursa da...” diyor, hiç. Ya, zaten hâkim uygular, uygulamaz; Zeynel Bey'in dediği gibi ama öyle kanunlar yapmak lazım ki bu kanunlar hâkimi aydınlatın, hâkim ne yapacağını bilsin. Bu kanun maddesiyle hâkimler ne yapacağını bilmezler, ben size söyleyeyim.

Ben de açık ve net olarak söylüyorum, ikinci kısmın yani “Fiilin daha ağır şekilde ihlali, bilmem ne” falan filan bu kısmın bir usul kanununda olabilecek en kötü metin olduğunu düşünüyorum. Usul kanunları bu kadar muallak yazılamaz, herkesin keyfine bırakılamaz, somutluk taşıması gerekir. Bunun burada bir defa yeri yok bana göre. Çıkarın, bundan kaynaklı varsa suçlar ağırlaştırın, isterseniz iki yılın üzerine çıkarın, altına çıkarın ama usul kanunlarıyla oynamayın.

İkincisi: Ben merak ediyorum gerekçesini kardeşim. Kanunu yapan arkadaşlardan ve bürokratlardan istirham ediyorum, burada yazmayı bize çok gördünüz, kayıtlara geçsin söylediğiniz en azından. Uygulayıcılar desin ki: “Bu altı ay çıkarken şunu, şunu söyledi bu kanunu getirenler.” Aydınlatın uygulayıcıları.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz verelim o zaman.

Sayın Kırcalı, buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bahsi geçen çerçeve madde 7'de herhangi bir şekilde Anayasa'ya aykırılık söz konusu olmadığını ben burada vurgulamak isterim. Anayasa Mahkememizin 2019/13 sayılı ve 14/3/2019 tarihli Kararı'nda birkaç metinle bu hususu arz etmek isterim sizlere değerli milletvekillerim.

Daha önce de ifade ettiğim gibi, askerî suçların bir tanımı yapılmış, bu kısımdan daha ziyade şunları ifade edeyim: “Askerî suçlar ve sırf askerî suçlar açısından anılan suçların askerî disiplini korumak ve sürdürmek, adalet ile disiplin arasında denge sağlamak, adil ve sürekli bir disiplin düzeni oluşturmak amacıyla ihdas edildiği, başka bir ifadeyle sırf askerî suçların askerî disiplini korumak ve sürdürmek ile askerî hizmete veya göreve bağlı olan kamusal menfaatin korunması amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır.” deniyor ve “Sırf askerî suçların özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, kanun koyucunun, HAGB kurumunun sırf askerî suçlara ilişkin altı ay veya daha fazla süreli hapis cezasına konu mahkûmiyetler hakkında uygulanmasının askerî disiplinin korunmasında ve sürdürülmesinde zafiyetlere neden olabileceğini değerlendirdiği ve bu bağlamda söz konusu mahkûmiyetlerin hükmün açıklanmasının geri bırakılması kapsamı dışında tutulmasını öngörmek suretiyle askerî disiplinin tesisinde zafiyete uğranmasının önüne geçilmesi amaçlandığı görülmektedir.” ifadesiyle birlikte, son

olarak değerli arkadaşlar, “Sırf askerî suçun konusunu oluşturan fiiller ile bu kapsam dışında kalan suçların konularını oluşturan fiillerin nitelikleri farklı olduğu gibi, bu fiillerin suç olarak kabul edilmesi suretiyle korunmak istenen hukuki menfaatler de farklıdır. Sırf askerî suçların öngörülmesiyle korunmak istenen menfaat, diğer suçlardan farklı olarak esas itibarıyla askerî hizmete bağlı olan kamusal bir menfaattir. Sırf askerî suçların faillerinin yalnızca asker kişiler olabilmesi de bu suçları diğer suçlardan farklı kılan diğer bir husustur.” Son cümle: “Suçun konusu olan fiillerin niteliği, faillerin hukuki konumu ve bu düzenlemelerle korunmak istenen hukuki menfaatlerin farklılığı gözetildiğinde, sırf askerî suçların faillerinin diğer suçların failleriyle aynı hukuki konumda bulunmadıkları, bu itibarla farklı kurallara tabi tutulmalarında eşitlik ilkesine aykırılık bulunmadığı da açıktır.” Anayasa Mahkemesinin hükmü de açık, net bir şekilde bellidir ve sorulan soruları da karşılayacak niteliktedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Şuay Bey, tekrara düşmeden, belki (B) fıkrası ağırlıklı konuşursanız...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, tekrara düşmeyeceğim, izninizle...

Değerli Başkanım, 7’nci maddenin gerekçesi yazılmıştır, gerekçesiz değildir. 7’nci maddenin gerekçesinde ifade edilen konu 1963 tarihinden beri yürürlükte olan Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü Kanunu’nun 2016 yılında yapılan değişikliğiyle hâlen yürürlükte bulunan hükmün açıklanmasının geri bırakılması maddesinin buraya mülgadan dolayı alınmasıyla alakalıdır. Gerekçede bu yazılmıştır, gereksiz değildir, olamaz zaten. Dolayısıyla da 353’teki ek madde 4, 2016 yılında yapılan değişiklikle hiçbir harfine dokunulmadan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla ilgili olarak mülga edildiği için alınmıştır ve madde içerisine yine yazılmıştır.

Kaldı ki Değerli Başkanım, sayın milletvekilimizin sorusuna da özellikle cevap olsun diye söylüyorum, sırf askerî suçlarla alakalıdır bu. Oradaki tereddüt de şu, daha doğrusu hedeflenen şey şudur: Fırsat, izin tecavüzü ve emre itaatsizlikte ısrar gibi çok sık işlenen ve alt sınırı bir, üst sınırı üç yıl olan suçlarla ilgili olarak bu suçlar çok sık işlenen suçlardır. Bununla ilgili olarak alt sınırdan ayrılmadan ceza verildiğinde bir yıl ceza veriliyor, çok sık işlendiği için hükmün açıklanmasının geri bırakılması içerisinde kalmıyor. Bu da Türk Silahlı Kuvvetlerinin bildiğimiz, korumamız gereken, hepimizin gözü gibi koruması gereken disiplinini ciddi manada sarsmaya neden olduğu için bu hedefler gözetilmek suretiyle bu düzenleme yapılmıştır.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Ama (B) fıkrası tüm askerî suçlarla ilgili.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Evet.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önerge var.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 7’nci maddesiyle 1632 sayılı Kanun’a ihdas edilmesi öngörülen ek 17’nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinin, teklif metninden çıkarılmasını ve diğer bentlerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

Gerekçe:

Teklif metninde yer alan “ağır şekilde tehlikeye düşürme, zafiyete uğratma” ifadeleri muğlak olup uygulamada tereddüt yaratacak niteliktedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7’nci madde kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Uygulanacak hükümler:

EK MADDE 18- Askeri suçların soruşturması ve kovuşturmasına ilişkin olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 5271 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 8’inci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

Gerekçe:

Teklif metninde yer alan 8’inci madde, ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi ceza kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yer alması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

Yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.47

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.21****BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****BAŞKAN VEKİLİ: Ramazan CAN (Kırıkkale)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Bahkesir)**

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Toplantıyı açıyorum.

9’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Mahkemelerin görev ve yetkisi:

EK MADDE 19- Askeri suçlara ilişkin dava ve işler, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan asliye ve ağır ceza mahkemelerinde ya da askeri birlik ve personel yoğunluğunun gerektirmesi halinde Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen ilçelerde kurulu bulunan asliye veya ağır ceza mahkemelerinde görülür. İlçede görülmesine karar verildiği takdirde ilçenin yargı çevresi de aynı usulle belirlenir. Bu suçlara ilişkin dava ve işler, acele işlerden sayılır ve bunlarla ilgili davalar adli tatilde de görülür.

Bu Kanunun Birinci Kısım Üçüncü Bap Birinci Faslında düzenlenen suçlar dolayısıyla ağır ceza mahkemesine açılacak davalar, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan ve Hakimler ve Savcılar Kurulunca Devletin güvenliğine karşı işlenen suçlara ait davalara bakmak üzere belirlenen ağır ceza mahkemesinde görülür.

Birinci fıkra kapsamındaki mahkemelerin görev alanına giren suçlar ile diğer mahkemelerin görev alanına giren suçlara ilişkin davaların aralarındaki bağlantı nedeniyle birlikte yürütülmesinin zorunlu olması hâlinde, birleştirme birinci fıkra kapsamındaki mahkemelerde yapılır.

Asker kişiler tarafından ülke sınırları dışında işlenen askeri suçlara ait dava ve işlere bakmaya birinci fıkra kapsamındaki Ankara mahkemeleri yetkilidir. Yurt dışında bulunan askeri mahallerde yapılacak önleme aramasına karar vermeye de bu yer sulh ceza hakimliği yetkilidir.

Bu Kanunun 65, 66, 67, 68 ve 70 inci maddelerinde düzenlenen suçlara ilişkin dava ve işlerde yetkili mahkeme, şüpheli veya sanığın mensubu olduğu askeri birlik veya askeri kurumun bulunduğu yerde birinci fıkra uyarınca belirlenen il ve ilçe mahkemeleridir.

Askeri suçlara ilişkin soruşturmalar, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan Cumhuriyet başsavcılığınca ya da birinci fıkra uyarınca Hakimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen ilçe Cumhuriyet başsavcılığınca yürütülür. Bu başsavcılıklarda askeri suçlar bürosu kurulur ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı görevlendirilir. İl veya birinci fıkra uyarınca belirlenen ilçe Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısından soruşturmanın kısmen veya tamamen yapılmasını isteyebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı zorunlu olan delilleri toplar ve gerekmesi hâlinde alınacak kararlar bakımından bulunduğu yer sulh ceza hâkimliğinden talepti bulunur.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ek madde 19 “Askeri suçlara ilişkin dava ve işler, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan asliye ve ağır ceza mahkemelerinde...” Buraya kadar doğru, suçun işlendiği yer, ceza mahkemesi yetkili ve görevli. “...ya da askeri birlik ve personel yoğunluğunun gerektirmesi halinde Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen ilçelerde kurulu bulunan asliye veya ağır ceza mahkemelerinde görülür.” diyor. Şimdi, burada bir suçu işlendiği yerden başka bir yerde yargılamak, doğal hâkimlik ilkesine aykırı. Ya askerî birliklerin olduğu yerde görevlendirelim asliye ceza mahkemesi ve ağır ceza mahkemesini veya böyle bir ayrımı koymayalım.

Aynı ayrım yine son fıkrada cumhuriyet başsavcılıkları için de var “...suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan Cumhuriyet başsavcılığınca ya da birinci fıkra uyarınca Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen ilçe...” diyor. Bana göre her iki hâl de doğal hâkim ilkesine aykırı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, gerçi Alpay Bey dile getirdi, ben de bu düzenlemenin doğal hâkim ilkesiyle çelişme ihtimalinin yüksek olduğunu düşünüyorum.

Askerî suçlar, tabii ki uzmanlık mahkemesi şeklinde bakılması gereken suçlardır, her hâkimin bakabileceği şeyler değil ama bizde uzmanlık mahkemeleri maalesef yargının bağımsız ve tarafsızlığının sorun olduğu yerlerde de çok tartışılır hâle geldiler yani işte, birçok özel mahkeme, şu, bu kaldırılırken “Aslında çok doğru yöntemler bunlar.” dedik, gerçekten doğru bir yargılamaya mahal açmak lazım bu tip yapılardan çıkarak ama ihtisas mahkemesi şeklindeki hâkimliklerde de sorunun çok kolay düzeleceğini zannetmiyorum yani doğru bir HSK yapılanmasıyla ve doğru bir anayasal yapılanmayla düzenlenmesi lazım. Çok üzerinde burada durmayacağım ama Alpay Bey’in dikkat çektiği noktada ben de doğal hâkim ilkesi açısından tehlike arz ettiğini düşünüyorum. O kısmı formüle etmekte fayda olduğunu düşünüyorum. Değerlendirildiğinde “doğal hâkim ilkesine aykırılık” diye ele alınabilir o kısım, dikkatli olmakta fayda var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz.

Sayın Kırcalı...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Maddenin birinci fıkrası açık, askerî suçlara ilişkin dava ve işlerin suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan asliye ve ağır ceza mahkemelerinde... Asıl orada bahsetmiş olduğunuz hususla ilgili olarak doğal hâkim ilkesine bir aykırılık söz konusu değil, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından yetki sınırları belirleneceği için bu noktada herhangi bir sıkıntı oluşturmuyor yani yine yetkiyi il bazında düşündüğünüzde belki bu söylenen doğru olabilir ama tekrar burada Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından bu yetki sınırı belirleneceği için herhangi bir sıkıntı yok.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz.

9’uncu madde üzerinde aynı mahiyette 2 önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 9’uncu maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Züleyha Gülüm
İstanbul

Hasan Subaşı (Antalya) ve Ayhan Erel'in (Aksaray) vermiş olduğu önerge gerekçesi:

Teklif metninde yer alan 9'uncu madde, ceza usul hukukuna ilişkin bir düzenleme içermektedir. Bu nedenle düzenlemenin maddi Ceza Kanunu yerine Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alması daha uygun olacaktır.

Züleyha Gülüm'ün (İstanbul) vermiş olduğu önerge gerekçesi:

İşbu madde, Anayasa'ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Atıflar:

EK MADDE 20- Kanunlarda geçen;

A)Askeri Yargıtay, Yargıtayı,

B)Askeri Yargıtay Başsavcılığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığını,

C)Askeri Yargıtay Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını,

D)Askeri Yargıtay Başkanı, Askeri Yargıtay daire başkanları ve Askeri Yargıtay üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanını, Yargıtay daire başkanlarını ve Yargıtay üyelerini,

E)Askeri mahkeme, bu Kanun uyarınca belirlenen asliye ceza mahkemesini, ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından ağır ceza mahkemesini,

F)Askeri hâkim, hâkim veya sulh ceza hâkimini,

G)Askeri savcılık, Cumhuriyet başsavcılığını,

H)Askeri savcı, ilgisine göre Cumhuriyet başsavcısını veya Cumhuriyet savcısını,

I) Yardımcı askeri savcı ve askeri savcı yardımcısı, Cumhuriyet savcısını,

J) Askeri adalet müfettişi, ilgisine göre Hakimler ve Savcılar Kurulu müfettişlerini veya adalet müfettişlerini, ifade eder.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz talebi var.

Sayın Erel...

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Başkanım.

Hâkimlik ile sulh ceza hâkimliği farklı kavramlar “veya” bağlacı konulup aynı yerde kullanılması mümkün değil. O nedenle “Askerî hâkim CMK uygulamasına göre hâkimliği gerektiren işlerde hâkim, sulh ceza hâkimliğini gerektiren işlerde sulh ceza hâkimi” şeklinde yazılabilir ya da aşağıdaki gibi “ilgisine göre” diyebiliriz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Burada (D) bendinde “Askeri Yargıtay Başkanı, Askeri Yargıtay daire başkanları ve Askeri Yargıtay üyeleri” arada “sırasıyla” diye redaksiyonla düzeltebiliriz çünkü bir karışıklık olabilir. “Yargıtay Birinci Başkanını, Yargıtay daire başkanlarını ve Yargıtay üyelerini” şeklinde.

Farklı mahiyette önergeler vardır, ilkinin okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Züleyha Gülüm

İstanbul

Gerekçe:

İşbu madde, Anayasa ve uluslararası hukuksa aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 10’uncu maddesiyle 1632 sayılı Kanun’a eklenmesi öngörülen Ek 20’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Askeri hâkim” ibaresinden sonra gelmek üzere “ilgisine göre” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı

Ayhan Erel

Antalya

Aksaray

Gerekçe:

Hâkimlik ile sulh ceza hâkimliği kurumları birbirinden farklı olup veya bağlacı konulup aynı yerde kullanılamaz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11 - 1632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanun uyarınca askeri suçlara bakmak amacıyla il ve ilçelerde belirlenecek mahkemeler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde belirlenir. Bu mahkemelerin görevine giren dava dosyaları, belirlendikten itibaren bir ay içinde bu mahkemelere

devredilir. Askerî suçlara ilişkin kesinleşen dosyalara ait arşiv ve emanetler ile diğer evrak ve dokümanlar da bu mahkemelere devredilir ve talepler bu mahkemelerce yerine getirilir veya karara bağlanır. Dosyaların devrine ilişkin usul ve esaslar Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

a) Mülga 1600 sayılı Askerî Yargıtay Kanununa tabi Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, İkinci Başkanı, daire başkanları ve üyelerinin görevleri sırasında işledikleri şahsî suçları ile görev suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında Yargıtay Birinci Başkanı, Yargıtay daire başkanları ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının,

b) 1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununa tabi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı, daire başkanları ve üyelerinin görevleri sırasında işledikleri şahsî suçları ile görev suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında Danıştay Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Danıştay Başsavcısının,

c) 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununa tabi askerî hâkimlerin görevleri sırasında işledikleri şahsî suçları ile Millî Savunma Bakanı tarafından soruşturma yapılmasına izin verilmesi halinde görev suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında 2802 sayılı Kanunda yer alan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının,

yargılanmasına ilişkin hükümler uygulanır. Bu fıkra hükümleri (a) ve (b) bentlerinde yer alanların görevleri sırasındaki eylemleri nedeniyle yapılacak disiplin soruşturma veya kovuşturmaları bakımından da uygulanır. (c) bendinde yer alanların görevleri sırasındaki eylemleri nedeniyle yapılacak disiplin soruşturma veya kovuşturmaları bakımından ise 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun geçici 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirlenen disiplin hükümleri uygulanır.

10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun geçici 5 inci maddesi ile 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun geçici 9 uncu maddesi kapsamında Millî Savunma Bakanlığı tarafından Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı emrine görevlendirilen erbaş ve erler ile askerlik yükümlüleri, bu görevlendirme süresince asker kişi sayılırlar ve bu Kanuna tabi olmaya devam ederler. Bu kişilerin Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli rütbelilere karşı işledikleri askeri suçlar asker kişilere karşı işlenmiş sayılır. Soruşturma izni, Jandarma Genel Komutanlığında asgari alay komutanı veya eşidi kurum amiri, Sahil Güvenlik Komutanlığında ise asgari grup komutanı veya eşidi kurum amiri olmak üzere, asker kişinin fiilen görev yaptığı birlik komutanı veya kurum amiri, bu kişilerin yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat verilir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada, 2 husus var. 1’incisi, usul anlamında, 11’inci maddenin yani geçici madde 3, (1)’inci fıkrası ile daha sonra gelen mülgayla başlayan fıkra ve devamları ayrı birer hüküm. Hukuk tekniği anlamında bunun ayrılması gerekiyor, 2 maddeye ayrılmasında yarar var çünkü anlam kayması oluşturuyor, başıyla sonu birbirini tamamlamıyor. Geçici 3’üncü maddenin yani bu 11’inci maddenin (1)’inci fıkrası şimdi gördüğümüz Kanun’un 9’uncu maddesinde bahsettiğimiz gibi doğal hâkim ilkesine uygun değil. Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından suçun işlendiği yer mahkemesi dışında başka bir ilçede mahkeme kurularak sanki eski kapatılan askerî ceza mahkemeleri gibi böyle mahkemeler kurulması eskiye dönüş gibi algılanabilir. Bu anlamda, geçici madde 3 (1)’inci fıkranın teklif metninden çıkarılması mülgayla başlayıp diğer bentler hâlinde devam edenlerin içinde ayrı bir madde ihdasında yarar olduğu görüşündeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kırcalı, buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Burada, Sayın Vekilim, herhangi bir şekilde yeni bir mahkemenin kurulması söz konusu değildir. Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirlemesi üzerine bu işlem yapılıyor. Yeni bir mahkeme, sıfırdan bir mahkeme askerî ceza mahkemesi gibi bir mahkeme kurulmuyor yani deminki ifadenizden benim anladığım o, böyle bir kurulma yok.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bu mahkemeyi görevlendirmek de yeni mahkeme kurmak, tamam teknik olarak farklı ama benim dediğim açık. Niye maddeyi 2 ayrı madde olarak yazmadınız?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – O olabilir, o düzenlenebilir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/3636 sıra sayılı kanun teklifinin 11’inci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştı Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

Gerekçe:

Kanun teklifi maddesine göre, askerî suçların soruşturulması ve kovuşturulması il merkezlerindeki özel olarak görevlendirilmiş savcılar ve yetkilendirilmiş mahkemelerce yapılacaktır. Askerî suçlar için tayin edilen savcı ve hâkimliklerin seçilme kısıtı soru işaretlerine sebep olacaktır. Bu durum anayasal bir hak olan kanun önünde ve mahkeme önünde eşitlik prensibi de ihlal edilecektir. Maddede geçen İçişleri Bakanlığına bağlanmış olsalar da Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli rütbelilere karşı işlenen suçlar, askerî suçlar asker kişilere karşı işlenmiş sayılacaktır. Bu durum TCK hükümlerinin yok sayılmasına, astlara karşı basit bir bahanenin dahi gerekçe gösterilerek meslekten çıkarılma tehdidiyle karşılaşmalarına yol açabilir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12 - 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Mahkeme, bu bentte yazılı suçlardan mahkumiyet veya kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkumiyet hallerinde, mahkumiyet kararıyla birlikte subayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasına karar verir. Bu hususlar mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa da mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarmayı gerektirir. Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, askerî rütbe ve memuriyetlerin kaybedilmesi ile subay, astsubay ve Devlet memuru olarak tekrar Türk Silahlı Kuvvetlerine kabul edilmeme sonuçlarını doğurur.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Söz talepleri var.

Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, bu maddede gerçekten, uygulamada çok ciddi sorunlar çıkaracak bir hüküm var. Özellikle, bu Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru kabul edildikten sonra diğer yerel mahkemeler tarafından verilen kararın kesinleşmesi üzerine eğer şu cümleyi koyarsak: Subayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasına karar verir. Yani mahkeme karar verecek, istinafa ya da Yargıtaya gidip kesinleştiği anda görevine son verilmiş olacak, çıkarılacak görevinden. Ama bu kişi ancak o zaman Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunacak, Anayasa Mahkemesinde yapılan inceleme sonucunda gerçekten bir hak ihlali tespit edilirse çok ciddi bir mağduriyete neden olacaktır. Bunun için özellikle “Subayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasına karar verilir.” cümlesinin bu metinden çıkarılması lazım. Gerçekten, ileride mahkûmun daha çok mağdur olmaması açısından ona bir ekleme yapılarak bir düzeltme ya da ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Yönetmeliği’nden bir madde eklenerek düzeltilebilir. Çünkü Devlet Memurları Kanunu’nda da böyle zaten. Yani şu miktar üzerindeki şeyler görevinden çıkarılır diyor. Yani orada mahkeme karar vermiyor görevden çıkarmaya, kanun kendisi veriyor yani Personel Kanunu kendisi veriyor. Burada da öyle bir düzenleme yapılabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada, bu maddede 2 ayrı sorun var, Sayın Zeybek bir kısmını dile getirdi ama disiplin uygulamasıyla ceza yargılaması birbirine karıştırılmış vaziyette. 6413 sayılı Yasa’nın 13/2’nci maddesinde asker şahıslarla ilgili disiplin uygulamasının nasıl yapılacağı tarif edilmiş vaziyette. Disiplin uygulaması gereken işlemlerin ceza usulüyle karşılanması ve ceza yargılanmasıyla karşılanması birçok hakkı ihlal eder hâle getirir, hatta disipline kaynaklı savunma hakkını da ortadan kaldırmış olur. Ceza yargılamasının usulü farklıdır, disiplin soruşturmasının usulü farklıdır, bunları iç içe geçirerek meslekten ayırma zeminini yaratmak müthiş bir hukuksal faciadır, bunu bir defa tespit edelim burada. 6413 sayılı Kanun’un (13/2)’inci maddesinde disiplin usulü sayılırken meslekten ayırmanın ancak bir disiplin soruşturması olabileceği de münhasıran tarif edilmiş vaziyette. Siz diyorsunuz ki: “Herhangi bir disiplin soruşturması yapılmadan ceza yargılamasıyla ilgili disiplin soruşturmasına neden olabilecek ve ayırmaya neden olabilecek bir yıldan fazla ceza alan ya da işte diğer katalog şekilde sayılan suçlardan dolayı hüküm giyenleri mahkeme kararıyla beraber direkt meslekten ayıralım.”

Bu yaptığımız çok yanlış ve tehlikeli bir iş, birçok hakkın ihlalinin beraberinde getiriyor. Hukuk devleti ilkesine aykırı, ölçülülük ilkesine aykırı, en çok da disiplin işlemlerinin, disiplin kovuşturmalarının usulüyle alakalı ilkeye aykırılık söz konusu. Disiplin işlemine maruz kalacak kişinin savunma hakkını da elinden almış oluyorsunuz esasında. Yargılarken bir ceza yargılaması yapacaksınız, sonunda da diyeceksiniz ki: “Hüküm giydin, seni gönderdik.” Bizim anayasal teminatlarımız ortada. Disiplin kovuşturmasına maruz kalan kişinin savunma hakkı vardır. Siz bu kanunla beraber bu savunma hakkını da elinden almış oluyorsunuz. Ortaya garip, anayasal anlamda sorunlu bir madde hükmü çıkıyor. Hâlbuki bunun doğrusu şu: Bir yıldan fazla ceza alan kişi ya da katalog suçlardan dolayı hüküm giyen kişiyle alakalı zaten kanunla belirlemiştiniz “meslekten ayırma nedeni” diye, hüküm kesinleştiği zaman o soruşturmayı yaparsınız ve meslekten ayırma nedeni olarak kullanır, ona göre de çıkarırsınız.

Burada çok ters bir işlem var, bunun da Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilebileceğini hiç zannetmiyorum. Bakın, tekrar söylüyorum, üstüne basa basa: Bu yaptığınız yasa maddesi adil yargılama hakkını ihlal ediyor, hukuk devleti ilkesini ihlal ediyor, özgürlüklerin ve hakların sınırlanmasıyla ilgili ölçülülük ilkesini ihlal ediyor, bana göre sonuçta yine -Sayın Zeybek’in baktığı yerden bakarsak- masumiyet karinesini ihlal ediyor, kamu görevlilerinin disiplin soruşturması sırasındaki savunma hakkını ortadan kaldırıyor. Bu kadar sorunlu bir madde. Üstelik, “vardı-yoktu” tartışmasına gene gireceksek, masumiyet karinesine aykırı bir şekilde, hakkında kesinleşmiş bir ceza olmayan bir kişiyi, hükmün verilmesi anından itibaren, geri dönüşü mümkün olmayacak bir şekilde, uğrayacağı zarar telafi edilemeyecek bir şekilde mesleğinden de ayırıyorsunuz. Bana göre çok çok fazla şeye aykırılık teşkil ediyor bu hâlde.

Şu olsaydı onu da anlamak mümkün: Bakın, meslekten ayrılmasını ceza hükmüne bağlayamazsınız tek başına yani “Ceza hükmünün verilmiş olması meslekten ayrılma nedenidir.” diyemezsiniz; Danıştay temsilcisi burada, yanlış söylüyorsam arkadaşımız da çıksın söylesin. Ayrı bir disiplin soruşturması gerekir, 6413’e göre yapılması gerekir o soruşturmanın. Hakkında kesinleşmiş bir hüküm varsa onu soruşturma nedeni yapar ayırabilirsiniz, ayrılmaz demiyorum ama ceza yargılamasını yaptınız, hakkında hükmü verdiniz, aynı anda da meslekten ayırma cezası... Bu, söylediklerimin hepsinin ihlali anlamına geliyor.

İki: Kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan, bir adamı hem mesleğinden ayırmanız hem de onu artık dönüşü mümkün olmayan bir hükümle bir yere sıkıştırmanız adil yargılanma hakkına aykırı, masumiyet karinesine aykırı, hukuk devleti ilkesine aykırı, birçok şeye aykırı. Adam döndü, hakkını aradı, sürece devam etti, üst yargı mercilerine başvurdu, Anayasa Mahkemesine başvurdu, hak ihlali ortaya çıktı, biz ne diyeceğiz bu kanunla ilgili? Ben burada hukukçu olarak “Bu kanun doğru.” diyebilir miyim? Ben çok yanlış bir madde getirdiğinizi hem 13 için söylüyorum hem 12 için söylüyorum. 13’üncü madde de aynı ruhla beraber yapılmış. Buna cevaz vermeyin, bu doğru değil arkadaşlar. Bununla neyi murat ediyorsunuz bilmiyorum ama bu kadar hukuku ihlal edecek şekilde, usulü ihlal edecek şekilde, yargı yollarını birbirine karıştıracak şekilde, disiplin uygulamasıyla ceza yargılamasını birbirine karıştıracak şekilde bir kanun maddesinin buradan geçmesinin sorumluluğunu bize taşıtmayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Madde 12 ve madde 13 anlamında birlikte değerlendirmek istiyorum, tekrar 13’te söz almamak için.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu’nun 50’nci maddesi subaylarla ilgili, aynı kanunun 94’üncü maddesi astsubaylarla ilgili. Bir yıl, bir yıldan fazla ceza aldığı takdirde subaylar ve astsubaylar aynı ceza mahkemesi kararıyla hem ordudan atılacaklar hem de bir daha Türk Silahlı Kuvvetlerine devlet memuru olarak dahi kabul edilmeyecekler.

Şimdi, Sayın Zeybek ve Sayın Aydoğan bahsetti, tekrara girmeyeyim ama 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu için bu süre iki yıl; katalog suçlar ayrı olmakla birlikte, askerî personeli Devlet Memurları Kanunu’nda ayırmak ya da onları bir yıla indirmek ciddi bir haksızlık yaratacak diye düşünüyorum. Eğer bu maddede ısrarcıysak iki yıl olmalı buradaki süre ve disiplin soruşturması sonunda subay ve astsubayların Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilişkisi kesilebilir.

Bunun yanında, uzman çavuşlar arasında subay ve astsubaylarla alakalı olarak çok ciddi bir fark var. Sanıyorum uzman çavuşlar otuz günden daha fazla bir -hükümün açıklanmasının ertelenmesi dahi-ceza alsalar oradan ilişkileri kesiliyor. Subay ve astsubaylarının hükümlerini aynı zamanda uzman çavuşlara da teşmil etmeniz gerektiği kanısındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, arkadaşların da belirttiği gibi, bu madde en sorunlu maddelerin başında geliyor, belki de en sorunlu madde diyebiliriz. Çünkü ben gerekçeye de baktım, gerekçesiz 2 madde şeklinde de nitelendirebiliriz. 3 ayrı yaptırım var ama ne olursa olsun suçun niteliği, bir kez bir yıllık süreyle bir ceza verilirse bir subaya, astsubaya, o kişi meslekten ihraç ediliyor ve o kişi bir daha mesleğe dönemiyor. Bu, Anayasa'nın çok yönlü olarak ihlali sonucunu doğuruyor. Çok yönlü olarak diyorum çünkü gerekçede tek sözcük var "hak yoksunluğu" deniyor. Bir kez "hak yoksunluğu" Anayasa'mıza aykırı. Hatta, Danışma Kurulu böyle bir madde formüle etti, Millî Güvenlik Kurulu Konseyi onun üstünü çizdi "Hak yoksunluğu olamaz." diye.

Şimdi, bu açıdan baktığımız zaman, madde 13'e aykırı, arkadaşlarımızın söylediği gibi -ben yeniden o kısmı belirteceğim- madde 36'ya aykırı, adil yargılanma hakkı açısından, madde 70'e aykırı. Yani çünkü bu da bir kamu görevidir ve görevin gerektirdiği iç görevle ilgili olmayan bir suç işlemiş olabilir, bir yıl diyor. Tabii, Anayasa madde 148'e aykırıdır çünkü burada kesin hükmün ne zaman ortaya çıkacağını belirtmemişsiniz. Kim verecek bunu? İlk derece mahkemesinde mi kesinleşiyor, istinafta mı kesinleşiyor, Yargıtayda mı kesinleşiyor, Anayasa Mahkemesinde mi kesinleşiyor? Şimdi, 148'inci madde, bildiği gibi, 2010 Anayasa değişikliğiyle kabul edildi bireysel başvuru hakkı ve 2012'den bu yana uygulanıyor.

Şimdi, bunun bir örneğini biz Mecliste yaşadık. Enis Berberoğlu'nun milletvekilliğinin düşürülmesi konusunda yaşadık. (84/2) gereği yerine gelmemiştir dedik, dinlenmedik, sonra, Anayasa Mahkemesi kararından sonra iade edildi. Fakat, eğer bir idam kararı söz konusu olsaydı, idam ettikten sonra Anayasa Mahkemesinin kararının herhangi bir anlamı kalmazdı, kalmaz zaten, artı, başvuru yolunun getirilmesinin nedeni bu.

Şimdi, burada belirttiğim gibi, iç içe birçok sorun var. Bir yıllık hapis cezası yargı kararıyla, tamam, verilebilir herhangi bir biçimde, ben o teknik kısımlarına girmeyeceğim ama tıpkı OHAL KHK'lerinde olduğu gibi, olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamelerinde olduğu gibi, bir yıllık ceza alacak, gerçi orada yargısız infaz söz konusuydu. Hiçbir kovuşturma ve ceza söz konusu olmasa da adınız oraya girince, Başbakanın deyimiyle MİT mensupları tarafından hazırlanan listeye adınız bir kez girince ömür boyu tamamen ihraç oluyorsunuz kamu görevinden. Ama burada ona benzer öyle bir durum var, bir yıl ceza, mahkeme kararına güvenmiyorsunuz ve mahkeme kararında öngörülme de hiç ilgisi olmasa da göreviyle otomatik olarak görevi sona erer, hiçbir zaman göreve dönemez." diyorsunuz. Şimdi, bu, bu bakımdan, gerçekten çok sorunlu bir madde, zannediyorum, Anayasa'nın açık hükümlerine aykırılığın ötesinde, vicdanen de böyle bir maddenin formüle edilmesi kabul edilebilir değildir. Belirttiğim gibi, gerekçe yazılır ya da görevden alınmayla ilgili bir yargı kararı ayrıca nedensellik ilkesine göre verilebilir, tıpkı devlet memurluğunda olduğu gibi ama onun yanında, başvuru yolları ne kadar devam edecek... Çünkü 2010 Anayasa değişikliğini hatırlayacağınız üzere, biz

çok karşı çıkmıştık ama karşı çıkanların sözü dinlenilmedi, bir yıl geçti aradan “Yanılmışız.” denildi alelacele değiştirilmesinin sonucu olarak. Evet, bireysel başvuru hakkının getirilmesi çok iyi oldu ama bireysel başvuru hakkının etkili bir biçimde kullanılmasına ilişkin Anayasa hükümlerine dokunulmadı.

İki şey var; bir, Anayasa’yı yorumlamamız gerekiyor, biz dokunulmazlıklarla ilgili kararlarda yorumlamaya çalıştık ama çoğunluk oyu geçerli oldu, sonra döndü bir bakıma, geri döndü ama tabii ki Meclisin saygınlığına da dokunuldu hâliyle. Birincisi anayasal yorum, anayasal yorum dikkate alınmayabilir. İkincisi: Mademki Anayasa’da açık bir hüküm yok bireysel başvurunun kabul edilmesinden sonra söz konusu olacak olan yargısal başvuru sürecinde, o zaman, bunu yasaya açıkça koymak gerekir. Koymadığımız zaman hem açık Anayasa’ya aykırılıklar, çok yönlü olarak saydığım üzere, madde 10, madde 13, madde 36, madde 70, madde 148 ama tabii ki hukuk devleti olup olmama sorunsalında madde 2’ye aykırılıklar teşkil eder.

Arz ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Savunma Bakan Yardımcımız Sayın Alpay, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 6413 sayılı Disiplin Kanunu’nda Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayırmayı gerektiren cezalar ayrı düzenlenmiştir, 13’üncü maddede “Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezası”dır başlık, 20’nci maddede ise “Silahlı Kuvvetlerden Ayırma Cezasını Gerektiren Disiplinsizlikler” diye ayrı bir madde düzenlenmiştir. Yani dediğiniz gibi, bir karıştırma falan asla söz konusu olamaz. 6413 kapsamındaki ayırmayla ilgili iki maddemiz var, ayrı. Burada metne koyduğumuz 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu’nun 29’uncu maddesinde ifade edilen ferî askerî cezalardan sonra 30’uncu maddede düzenlenen Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasıdır. Dolayısıyla, disiplinsizlikle ilgili şey ayrı, kendi kanununda düzenlenmiştir, bir karışıklık bahis konusu değildir asla; bu da -dediğim gibi- bir yıldan fazla hapis cezasıyla hükümlülük hâlinde Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasını düzenleyen konudur. Dolayısıyla, birbirinden tamamıyla farklı, birbirinden bağımsız bir durum söz konusudur, bir tereddüt söz konusu değildir ve 1930 tarihli Askeri Ceza Kanunu’na 2000 yılında girmiş olan ve 2000 yılından beri meri mevzuatta yer alan bir konudur, dolayısıyla da Anayasa’ya aykırılık iddiası söz konusu değildir. Mahkûmiyet kararıyla birlikte çıkarma cezası verilir, Anayasa Mahkemesine hak ihlali müracaatı yapıldığında Anayasa Mahkemesi hak ihlali olarak değerlendirirse, bildiğiniz gibi, yeniden yargılama yapar ve yeniden yargılama üzerine mahkûmiyet hükmü kalkarsa Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası üzerine yapılan işlemlerde, şüphesiz, hukuk devleti içerisinde mekanizma çalışır ve geriye hiçbir tereddüt kalmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, keşke söylediklerinizle ikna olabilseydim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Efendim, çok açık metin, o kadar açık ki bakın, 6413 burada...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İzin verirsiniz...

Buradaki madde metni, çıkarmanın kesin olduğunu ortaya koymakla beraber “Bir daha geri dönüşü mümkün değildir.” diye bir ifadeyle tariflemiş. Bakın, bunlara bakarak konuşuyoruz, haklı olabilirsiniz, haksız olabilirsiniz ama bu ifadeyi görmeden konuşma ihtimalinizin olmadığını düşünüyorum “Bir daha geri dönüşü mümkün değildir.” diye oraya açıkça ifade konulmuş. 6413 sayılı Yasa’yla ilgili konuşurken ben disiplin suçları şunlardır, bunlardır, bu suçlar orada vardır, yoktur tartışması

yapmadım; meslekten ayırmanın, çıkarmanın anayasal anlamda da bir disiplin kovuşturması yapılarak, savunma hakkı tanınarak mümkün olacağını anlatmaya çalıştım. Bir ceza yargılamasıyla meslekten çıkarmayı doğrudan o ceza yargılamasına bağlarsanız burada gerçekten Anayasa'ya aykırılık vardır. İkna olmadığımından dolayı, tekrar muradımı dile getirmek anlamında anlatıyorum. Bu suçlar orada tariftir, değildir diye bakmadım, ben kazuistik olarak hangi suçların orada tanımlandığı meselesiyle ilgili bakmadım. Bunları da oraya ek madde olarak koyabilirsiniz, başka şeyler yapabilirsiniz, o ayrı bir konu. Ben meslekten ayırmanın bizim Anayasa'mızdaki düzenlemelere göre bir ceza yargılamasıyla mümkün olmayacağını ancak bir ceza yargılaması sonucunda kesinleşmiş bir hüküm varsa gözünüzü kapatarak disiplin uygulamasıyla ya da Yüksek Disiplin Kurulunuzla beraber gönderebileceğinizi anlattım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kaboğlu, buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan Yardımcısına teşekkür ederim, tabii ki Anayasa Mahkemesi karar verdikten sonra kesinleşecek diye... Sayın Bakan Yardımcısı, bunu siz söylüyorsunuz, söylemeniz iyi oldu, kayıtlara geçti ama bunu neden koymuyoruz? Bir: Neden koymuyoruz? Koyalım, bir adım atalım. İki: Biz mahkemenin görevden çıkarılmasına ilişkin kararı biçimde neden onu dercetmiyoruz da sırf, bir yıl hapis cezası almış olan, kararda belirtilmiş olması veya hüküm fıkrası... Hepimiz hukukçuyuz, hüküm fıkrasında yer almadığı sürece o zaman biz bu kanun yoluyla bir suç ihdas etmeye çalışıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Alpay.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Sayın Hocam, Değerli Milletvekilim; demin ifadem çok açık ve netti, mahkûmiyet kararıyla birlikte çıkarma cezası uygulanır, mahkûmiyet kararını, Anayasa Mahkemesi hak ihlali kararını verip bununla ilgili karar veren mahkemeyi bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırdıktan sonra hukuk devletinde mahkûmiyet hükmüne bağlı olarak bu sonuç... Mahkûmiyet hükmüne bağlı olarak biz çıkarma cezasını veriyoruz burada, mahkûmiyet hükmü yoksa yani bütün sonuçlar da ortadan kalkmışsa, şüphesiz, hukuk devletinde onun gereği yapılacaktır, orada bir tereddüt yok. Dolayısıyla, mahkûmiyet hükmü bütün sonuçlarıyla ortadan kalkarsa, ifadem çok açık ve net.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Bu hususlar mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa da... O zaman, biz bununla yaptırım ihdas ediyoruz. Mahkeme hükmünde niçin belirtilmesin? Bu çok önemli bir karar yani hüküm fıkrasını belirtmesi gerekiyor. Zannediyorum burada bir şey sorunu var çünkü sizin anlattığınızla buradaki metin...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tekrar devlet memurluğuna kabul etmeme sonucunu da doğurur.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yani ondan önce burada tek ölçüt mahkûmiyet deniliyor.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Değerli Milletvekilim, burada da ferî ceza olarak düzenlenmiş Askeri Ceza Kanunu'nda ama bizim ceza kanunumuzda ferî ceza düzenlenmediği için mevcuttaki Askeri Ceza Kanunu'nda ferî ceza olarak düzenlenen konuyu biz 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'na dercediyoruz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştı Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İşbu maddenin Anayasa'ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 926 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Mahkeme, bu bentte yazılı suçlardan mahkumiyet veya kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkumiyet hallerinde, mahkumiyet kararıyla birlikte astsubayların Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılmasına karar verir. Bu hususlar mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa da mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarmayı gerektirir. Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, askeri rütbe ve memuriyetlerin kaybedilmesi ile subay, astsubay ve Devlet memuru olarak tekrar Türk Silahlı Kuvvetlerine kabul edilmeme sonuçlarını doğurur.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştı Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

Gerekçe:

İşbu madde Anayasa ve uluslararası hukuksa aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 13'üncü madde için 12'nci maddede Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber söylediklerimizi aynen tekrar ediyoruz. Kayıtlara böyle geçmesini talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kaboğlu sizde mi aynen tekrar ediyorsunuz?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet, evet çünkü Sayın Bakan Yardımcısı, sağ olsun açıkladı fakat sayın teklifi hazırlayan vekiller ve Bakanlık temsilcileri, burada benim anlamadığım şey: Bu hususlar mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa da neden biz kanun formülasyonunu mahkeme kararı yerine geçiriyoruz? O zaman mahkeme, yargıç onun görevden çıkarılması gerektiğine, çıkarılacağına karar versin çünkü bu çok ağır bir hüküm, ilgili için. Kaldı ki ayrıca bir karar olmasa da bir daha göreve alınmayacak yani ömür boyu göreve alınmayacak. Bu çok ağır bir durum. Şimdi, ceza hukukçusu meslektaşımız var, lütfen kendisine söz hakkı verelim ve o da konuşsun.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Alpay.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Değerli milletvekilim, Sayın Başkanım; bakın, burada 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu’nun 29’uncu maddesi fer’i askerî cezaları düzenlemiştir. (a) bendi “Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma.” Devam ediyoruz Değerli Milletvekilim: “Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası. Madde 30 - Aşağıda yazılı hallerde subay, astsubay, uzman jandarmalar ve özel kanunlarında bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler hakkında, askeri mahkemeler veya adliye mahkemelerince asıl ceza ile birlikte, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezası da verilir. Bu husus mahkeme hükmünde belirtilmemiş olsa dahi...” Bakın, belirtilmemiş yani mevcut düzenleme ve 2000 yılına...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yanlış, onu düzeltelim. Böyle bir düzenleme olur mu, böyle kanun olur mu? İşte ceza hukukçusu meslektaşımız.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY – Şimdi, efendim, 2000 yılından beri meri mevzuatta yer alan bir hüküm ve belirtilmemiş olsa dahi Silahlı Kuvvetlerinden çıkarmayı. Sizin de bildiğiniz gibi, efendim, genel ceza kanununda düzenlenmediği için buradaki fer’i cezayı biz koruyarak düzenlemeyi yapmış oluyoruz. Mevcutta, 2000 yılından beri meri mevzuatta olan hüküm. Hiçbir değişiklik ve ilave bir şey yapmıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Hocam, siz tekrar basmadınız, değil mi?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Şimdi ceza hukukçusu meslektaşım konuşacak. Ona söz verin.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ama belki söz istemiyordur Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – İstiyor, bakın, maskesini çıkardı, çok önemli bir konu çünkü.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sözü talep eden ayrı, sözü verecek kişi ayrı.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ben o zaman bir cümle söyleyeyim çünkü çok önemli bu.

2000’li yıllardan beri var olması yanlış ise bizim bu yanlışta ısrar etmemizi haklı kılmaz. 21’inci yüzyıl, bildiği gibi, hep olumlu şeylerle geçmedi, ülkemiz açısından da öyle. Dolayısıyla, biz bir yasal düzenleme yapıyorsak o zaman ne demek fer’i ceza? Hapis yatacak, mesleğinden olacak. Hangi başvuru yollarının mevcut olduğu, başvurabileceği belli değil. Bir daha ömür boyu işe dönemeyecek. Buna “fer’i ceza” diyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bir de kararda yazmayacak.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yazmayacak. Mahkeme kararının anlamı ne? O zaman bizim hukuk fakültesindeki öğrencilere öğrettiğimiz hüküm fıkrası nedir? Bunun anlamı... Ceza hukukunu değiştirelim, Anayasa hukukunu değiştirelim. Ben bu kadar...

Buyurun lütfen.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, hayırdır. Başkan değişmedi.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır ama Sayın Başkan, az önce söz verdiniz.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Ya, bu kadar istek var madem, hadi verelim.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Sayın Başkanım, şu şekilde ifade edeyim: Aslında bunu personel kanununa eklessek, eklemesek durum değişir mi? Bana göre değişmez. Şundan dolayı değişmez: Askeri Ceza Kanunu'na ek madde 8 ve ek madde 10 yürürlükte ve bu ek madde 8 ve ek madde 10 ferî askerî cezaları saklı tutuyor zaten. Dolayısıyla 30'uncu madde saklı, Ha, bu madde uygundur, degildir; bunu tartışabiliriz, o ayrı konu. Hani bu maddeyi tartışalım ama 30 ve 31'inci madde zaten bunu söylüyor.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – O maddeyi tartışalım Hocam.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocama söz verirsiniz, bakın, işte böyle olur.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Hani ben objektif olarak durumu bir tespit edeyim, o anlamda söylüyorum. 30'uncu madde diyor ki: Bir yılı eğer geçerseniz, bir kasıtlı suçtan dolayı hapis cezası alırsanız mahkeme hükmünde gösterilmese bile Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarılırsınız. Çıkarılırsanız ne olur? Tekrar alınmazsınız Silahlı Kuvvetlere.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Disiplin yönetmeliği anlamında.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Hayır, hayır; Askeri Ceza Kanunu şu anda ferî ceza.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Devlet memurlarında da aynı.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Nasıl çıkarılacak Türk Silahlı Kuvvetlerinden?

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Şöyle söyleyeyim: Şu anda uygulanabilir... Onun için zaten bu anlamda farklı bir görüş ifade etmek için aldım. Şu anda da uygulanabilir zaten 30'uncu madde ve şu andaki mahkeme kararlarına baktığınızda 30'un uygulamasını da görüyoruz. Niye mahkeme hükmünde olmasa bile hükmü... Şimdi sayın hocama işaret etmek için... Ferî cezalarda böyle bir özellik var hocam. Bu eskiden de vardı, şu anda 53'üncü maddenin birinci fıkrası bağlamında da var. Yani mahkeme belli haklardan yasaklanmada, hükmünde göstermese bile Türk Ceza Kanunu 53-(1/a) uygulanır. Bu ferî cezanın özelliği Sayın Hocam yani normal, asli cezanın değil.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Hocam, öğrenciniz farklı düşünüyor sizden.

PROF. DR. OLGUN DEĞİRMENCİ – Ha, bu hususta, sayın milletvekilimin dediği gibi, 30'uncu maddeyi tartışalım mı tekrar; o sizin takdiriniz tabii. Ben onu bilemem.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz. Mesele anlaşıldı. Sağ olun Hocam.

Hocam, işte bakın, gördünüz, öğrencinize güvendiniz ama öğrenciniz profesör olduktan sonra değişti.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yo, “O madde tartışılabilir, gelin, gündeme getirin, tartışalım.” diyor, onu kapatmadı ki.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 926 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 39- Millî Savunma Bakanlığının müfettiş kadrolarına askerî kaynaktan atama yapılabilir.

Askerî kaynaktan stajyer müfettiş alımı, müfettişliğe giriş sınavı ile yapılır. Giriş sınavına başvurabilmek için; kuvvet komutanlıklarında üst subay (binbaşı, yarbay, albay) rütbesinde bulunmak ve yönetmelikte öngörülen şartları taşımak gerekir. Giriş sınavı, yönetmelikte belirlenen konulardan yazılı ve/veya mülakat şeklinde yapılır. Giriş sınavı ile ilgili olarak yönetmelikte yer alan hususlar dışında herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz. Giriş sınavında başarı gösterenler stajyer müfettiş olarak görevlendirilir.

Askerî kaynaktan görevlendirilen stajyer müfettişlere bir program çerçevesinde müfettişlik mesleğine yönelik eğitim verilir. Stajyer müfettişlerin stajyerlik süresi bir yıl olup bu sürenin sonunda oluşturulacak yeterlik sınav kurulu tarafından yönetmelikle belirlenecek konulardan yazılı ve/veya sözlü sınava tabi tutulurlar.

Stajyerlik süresini ve yeterlik sınavını başarıyla tamamlayanlar müfettişliğe atanır. Stajyerlik süresi içinde veya yeterlik sınavında başarısız olanlar durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

Bu madde uyarınca stajyer müfettiş olarak görevlendirilenler ile müfettiş olarak atananlar 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi uyarınca istihdam edilen müfettişlerle aynı görev, yetki ve sorumluluklara haizdir.

Stajyer müfettiş olarak görevlendirilenler ile müfettiş kadrolarına atanan subaylar, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımlarını ve istihkaklarını mevcut hükümler çerçevesinde almaya devam ederler. Bunların stajyer müfettişlik ile müfettişlikte geçen hizmetleri subaylıkta geçmiş sayılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin hususlar Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Emre, buyurun.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

En önemli maddelerden biri bence bu. “Niye?” dersiniz, şimdi, Türkiye’de en zor iş sınav ve hakkaniyeti bir arada gerçekleştirmek. Burada yönetmeliğe bırakılmış, sınavın nasıl yapılacağına ilişkin bir hüküm yok. Sınavda sözlü olacak mı, şartları nasıl olacak; biz bunu bilemiyoruz. Bu denetimi de yasama organı olarak gerçekleştiremedikten sonra çok da sorunu çözemiyoruz.

Şimdi size şöyle bir örnek vereyim: Bakın, biliyorsunuz, Türk Ceza Kanunu’nda bir fiil hangi tarihte işlenmişse suç tarihi bellidir yani kanunumuzda şöyle bir şey yazmaz: “Şu tarihten sonra yaşananlar suçtur, şu tarihten önce yaşananlar suç değildir.” gibi tarif yok ama sizin kendi iktidarlarınız döneminde sürekli, özellikle FETÖ meselesinde 17-25’i milat olarak kabul ederek ona göre iş ve işlemler yaptığınızı biliyoruz, görüyoruz, söylemlerinizi hep böyle. Mahkemeler de büyük oranda bu söylemler çerçevesinde işlemler yapıyor yani kanunda yazmadığı şekilde. Şimdi, sizin bu söyleminizi ölçü kabul etsek dahi 2014 yılından itibaren darbe girişimi olan 2016’ya kadar 14 tane Millî Güvenlik Kurulu var FETÖ’nün mücadele edilmesi gereken örgüt olarak tespiti ve buna yönelik alınması gereken

tedbirler, vesaire. Bakın, buna rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde 2016'ya yani bu iki yıllık dönem zarfında bile bütün terfilerde, atamalarda kuvvetlere göre dağılımını yaptığınızda dahi yüzde 50'nin altına düşmeyecek şekilde FETÖ'cü atanmış, bazılarında bu yüzde 70-80. Yani burada diyor ya kanun gerekçesinde, yine Millî Savunma Bakanlığına bırakılıyor, yönetmeliğe bırakılıyor. Yani aynı yöntemlerle eleman alımı ya da mülakat yapımı vesairesi problemlidir. Bunların Meclis tarafından muhakkak düzenlenmesi lazım, her alan için aynı şey geçerli, önümüzde de böyle bir canlı örnek var. Bunun daha somutlaşması lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, öncelikle bir sorun var. Buradaki Millî Savunma Bakanlığı müfettişleri askerî iş müfettişleri mi? Yani burada murat edilen... Çünkü 926 sayılı Kanun'da -sanıyorum, evet 926 sayılı Kanun'da- müfettişlikle ilgili bir tanım yok, yönetmeliklerde askerî iş müfettişleri var; bu bir.

İkincisi: Özellikle, maddede binbaşı, yarbay, albay rütbesindeki üstsubaylara müfettişliğe geçiş imkânı var, talepleri hâlinde sınava girecekler. Böyle üstsubaylar yazılı sınava girdikten sonra “ve/veya mülakat” demek bence doğru değil. Eğer sadece yazılı sınavla alabiliyorsak bu çok daha iyi. “Mülakat yapılması da şart.” deniliyorsa burada “veya” olmaz yani ya yazılı sınav ve mülakat ardı ardına yapılır ama bu işin gerçeği ve olması gerekeni de sadece yazılı sınavla bu kişilerin, bu subayların müfettiş olabilmeleri.

Bir de anlaşılmayan bir nokta olduğunu düşünüyorum: Üçüncü fıkrada “Stajyerlik süresini ve yeterlilik sınavını başarıyla tamamlayanlar.” Şimdi, yeterlilik sınavı, eyvallah ama stajyerlik süresinin başarıyla tamamlanmadığı nasıl olacak ya da “Stajyerlik süresi içinde veya yeterlilik sınavında başarısız olanlar” deniliyor, burada stajyerlik süresinin başarıyla devam edilmemesi veya tamamlanmaması nasıldır? Bu konuda bir açıklama gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada sınav konusu aslında daha önce Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu bir iptal kararıyla sabitlediği bir karara aykırı olarak düzenlenmiş. Sınav ve yönetmelikle sınavın tariflenmesi konusu var. Anayasa Mahkemesi 636 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 45/a maddesine (2) numaralı fıkrasının son cümlesiyle ilgili bir karar verdi Sağlık Bakanlığına yapılacak alımlarla ilgili. Oradaki sözlü sınavla ilgili vermiş olduğu kararda “Bakanlıkta istihdam edilecek sözleşmeli personelin sözlü sınavla mesleğe alımına ve yerleştirilmelerine ilişkin temel ilkelerin kanunda belirlenmeksizin yönetmelikle düzenlenmesine imkân tanınması kamu görevlilerinin statülerinin kanunla düzenlenmesine ve yasama yetkisinin devredilmezliğine ilişkin anayasal ilkelerle bağdaşmamaktadır.” diyor 24/7/2019 tarihli (2018/3) esas sayılı kararıyla beraber; açık, net. Buradaki durum aynıdır, bu düzenlemedeki alınmayla ilgili sınav tanımlaması aynıdır. Bu karar kayıtlara geçsin. Anayasa'ya bu anlamda bir aykırılık olduğunu söylemeye çalışıyorum.

İkincisi: Bizim MİT Müsteşarımız Sayın Fidan astsubaylıktan gelme benim bildiğim kadarıyla. Görevini yapıyor, astsubaylıktan gelmesi bir beis olmadı, MİT Müsteşarlığı gibi çok özel bir kurumu yani buradaki “ast” tanımı içerisinde birisine devletimiz uzun süredir teslim etti ve bu görevi uzun süredir de yapıyor anladığım kadarıyla. MİT Müsteşarlığı hakkında tasarrufta bulunacak birimler memnunar ki yapıyor. Siz burada “müfettiş” tanımı yaparken benim baştan beri eleştirdiğim kast sistemine tam sadakatle bağlı bir tekrar yapıyorsunuz. “Binbaşından yukarı olacak, şöyle olacak, böyle olacak.” Astı-üstü geçtik, böyle bir tanımla beraber geliyorsunuz.

Ben şimdi soruyorum: Bir astsubay burada tarif etmediğiniz bir makamdaki kişi, mesela, Millî Savunma Bakanlığı Üniversitesinin içerisinde akademik kariyer yapsa -mesleğiyle beraber- doktorasını yapsa, doçentlik tezini verse, profesör olsa astsubay olduğu için sizin bu tanımınıza göre müfettiş olamayacak. MİT Müsteşarımız astsubaydan olacak ama buradaki tanımlara göre, mesela, 3 üniversite bitirmiş, her türlü yeterliliği olan, kendini ispatlama gücü olan, ailesinin ekonomik durumu nedeniyle vaktizamanında ballı börekli mesleklere talip olamamış, çalışmaya mecbur kalmış, kısa yoldan astsubay olmuş ya da -ne bileyim- uzman çavuş olmuş falan filan... Çok da başarılı, 3 üniversite bitirmiş, akademik kariyeri neredeyse profesör olmuş. Fırsat eşitliği ya!

Teşekkür ederim.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Astsubayları oraya yazsaydık onu da eleştirirdiniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz yazın, biz eleştirelim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben söyleyeceklerimi söyledim. Bu ülkede insanların niteliklerini arıyor iseniz, statü tarifi yapmaya kalkarsanız eğitimlerinden dolayı, yeteneklerinden dolayı, yarışabilir güçlerinden dolayı ve gerçekten kendilerini geliştirmelerinden dolayı yapın. Örneğini çok net verdim. Eğer buraya bir müfettiş yapamıyorsanız astları, MİT Müsteşarımızı nasıl Müsteşar yaptınız? Bunu tarif etmeniz lazım ki sorun yok, bana göre olması gerekiyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Doktorasını da yaptı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Burada da profesör olabilir diyorum, önu kesilmiş.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Kaboğlu, söz mü istediniz?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu madde gerçekten -arkadaşların da belirttiği gibi- çok yönlü olarak sorunludur ve bu bizim daha önce Adalet Komisyonunda ve/veya diğer komisyonlarda, İçişleri Komisyonunda görüştüğümüz, yasa önerilerini dile getirdiğimiz gibi Anayasa Mahkemesinin bu konularda verdiği kararlar açısından da sorunludur. Bu bakımdan, bu yetkinin özellikle yönetmeliğe bırakılmış olması, Anayasa madde 7 açısından sorunlu. Eşitlik ilkesine aykırı, Anayasa madde 10 açısından sorunlu. Görevin gerektirdiği gerekleri liyakat ilkesi madde 70 açısından sorunlu. Yönetmelik bakımından düzenlendiği için madde 124 açısından sorunlu ve özellikle yasal düzenleme söz konusu olması gereği bulunduğu için Anayasa madde 128’e aykırılık teşkil etmektedir.

Şimdi, burada daha önceki yasal düzenlemelerde çok dile getirdiğimiz gibi, yazılı sınav liyakati karşılamıyor mu? Zaten subay bu kişi. Astsubay, üstsubay; bunların tanımına girmeden... Tanınan kişi dışarıdan gelmiyor, ordu içerisinde, askeriyede yazılı sınav yaptıktan sonra neden mülakat?

Peki, gerçekten mülakat yapılacaksa o zaman “yazılı ve sözlü sınav” deyin ve yazılı ve sözlü sınavın nasıl yapılacağını, ayrımcılığın yapılmaması için sınav yönteminin ne olacağını burada belirtmek lazım. Bunun yönetmeliğe bırakılması, tıpkı kamu görevine girişte olduğu gibi burada da bir subayın önüne çıkan fırsatı meslek içerisinde müfettişlik görevini yerine getirmesini Anayasa’ya aykırı olarak, eşitlik ilkesine olarak, liyakat ilkesine aykırı olarak engellenmesi sonucunu doğuracaktır. Bu bakımdan özellikle bu maddenin yönetmeliğe bırakılan kısımlarının yasa yoluyla belirtilmesi gereğini vurgulayarak sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler Hocam.

Sayın Kırcalı...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada çerçeve madde 14’le aslında Millî Savunma Bakanlığının müfettiş kadrolarına askerî kaynaktan bir atama yapılmasından bahsediyoruz yani yeni bir mesleğe alınma değil, hâlen askerde bulunmuş olan binbaşı, yarbay, albay rütbesindekilerin sınavı kazanmaları hâlinde burada atamaları söz konusudur.

Diğer bir husus da 2016’dan önce bu sivil müfettiş, askerî müfettiş ayrımına gidebiliyorduk ama şu anda herhangi bir şekilde iş yeri müfettişi ayrımı gibi bir durum söz konusu değil, sadece sivil müfettiş, askerî müfettiş ayrımı sadece var 2016’dan sonra ve bahsedilmiş olan bu çerçeve madde 14’te de her ikisinden bahsedilmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 14’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştı Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

Gerekçe:

İşbu madde Anayasa’ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 14’üncü madde kabul edilmiştir.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 926 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 48- Geçici 45 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında Millî Savunma Bakanlığı hukuk hizmetleri kadrolarına atanmış olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde talepte bulunmaları halinde, mükteseppleri dikkate alınarak Hâkimler ve Savcılar Kurulunca bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri ile diğer adli ve idari yargı mercilerine

hâkim veya savcı olarak atanabilirler. Bu kişilerin askeri yargı ve hukuk hizmetleri kadrolarında geçirdikleri süreler adli ve idari yargıda geçirilmiş sayılır. Bu şekilde atananlar, geçici 45 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen haklardan yararlanırlar.”

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, hukuk hizmetleri kadrosuna atanmış herkes hukuk fakültesi mezunu mu Sayın Bakan Yardımcım?

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Evet.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Yani, hukuk fakültesi mezunu olmayan var mı? Çünkü...

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Sayın Başkan...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Alpay.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Hukuk hizmetleri sınıfına alınanların hepsi hukuk mezunu, ayrı ama buradaki geçici 45'teki şey “askeri hâkim” statüsünde olanlar.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Anladım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKAN YARDIMCISI ŞUAY ALPAY - Yani, geçişleri söz konusu olacak olanlar da onlar, başka değil yani.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Anladım, sıkıntı yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştı Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İşbu madde, Anayasa'ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan “iki ay” ibaresinin “beş ay” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel

Hasan Subaşı

Aksaray

Antalya

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu maddede yer alan iki aylık sürenin kısa bir süre olduğu, Türk Silahlı Kuvvetlerinde personel açığı oluşmaması açısından bu sürenin beş aya çıkarılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa 20/B maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 20/C maddesi eklenmiştir.

“Askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyumsuzluklara dair hükümler:

MADDE 20/C-1. Bu madde; Milli Savunma Bakanlığı kadrolarında çalışan kamu görevlileri ile 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Askeralma Kanunu kapsamında askerlik hizmetini yerine getiren yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile erbaş ve erleri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyumsuzluklar hakkında uygulanır.

2. Dava dilekçelerinde, 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında sayılanlara ilaveten bu madde kapsamındakilerin sicilî, varsa sınıfı ve rütbesi de gösterilir.

3. Dilekçeler ile davalara ilişkin her türlü evrak, 4 üncü maddede belirtilen yerlere ilaveten ilgili idari yargı merciine gönderilmek üzere en yakın amirlere verilebilir.

4. Savaş halinde yürütmenin durdurulmasına karar verilemez.

5. Olağanüstü haller sebebiyle alınan tedbirlerin uygulanmasında görevlendirilenlerin naklen atanmalarına ilişkin iptal davalarında, yürütmenin durdurulmasına karar verilemez.

6. Yüksek Askeri Şuranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3636) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm

Mehmet Ruştü Tiryaki

Abdullah Koç

İstanbul

Batman

Ağrı

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İşbu madde, kanun teklifinin amaç ve kapsamını düzenlemektedir. Anayasa'ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanununun 43 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Askeri öğrenciler ile erbaş ve erler hakkında verilen disiplin cezaları ile subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilen uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları hariç bu Kanunda yer alan disiplin cezalarına karşı iptal davası açılabilir. Seferberlik ve savaş zamanında ise yüksek disiplin kurulları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç bu Kanunda yer alan diğer disiplin cezaları yargı denetimi dışındadır.”

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, 16 madde gördük ama 17’nci madde Anayasa’ya en açık şekilde aykırı madde ve ciddi anlamda askeri işleyişte de sıkıntı yaratacak bir madde. Uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları idari yargı denetimi dışında; bu, açıkça Anayasa’nın 125’inci maddesine aykırı.

Şimdi, Sayın Bakan Yardımcısı burada, o daha da iyi açıklayabilir; disiplin cezaları orduda puanlı. 18 puan olduğu zaman kişi ordudan ihraç ediliyor. Bir albay -çünkü burada “subay” da diyor; erbaş, erler, sözleşmeli herkes yani ayırım yok- 18 ceza puanı aldığı anda oradan ihraç edilecek; 18 puan alana kadar mobbinge uğradıysa, haksız ceza verildiyse, örneğin uyarma cezaları 1 puansa 18 tane arka arkaya uyarma cezası alırsa oradan atılabilir. Biz burada objektifliği sağlayamayız. Subjektif kararlarla, mobbinge ordudaki birçok erbaş, er, subay, uzman erbaş, astsubay, hepsi ordudan atılabilir ve bu da yargı denetimine tabi olmaz. En son, 18 puanı topladıktan sonra “Seni ihraç ettik.” derler, kişi yargıya gitse de “Kusura bakma, topladık alt alta, cezan 18 puan olmuş. Hadi güle güle!” derler; bunu yapmayın. Her şey bir yana, bu madde açıkça haksız ve Anayasa’ya aykırı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, yinelemeye düşmemek kaydıyla, burada Anayasa madde 129’da öngörülen “Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.” hükmü çok açık ve net bir hüküm sayın teklif sahipleri, lütfen siz de dinleyin. Alpay Bey söyledi; önemli bir madde, yapmayalım. Yani, 15 Temmuzun nedenlerini biliyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Anlaşamadık daha.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yani, 15 Temmuzun nedenlerini biliyoruz. Şimdi, biz eğer 15 Temmuz travmasıyla bütün bu şeyleri düzenleyecek olursak yeni 15 Temmuzlar riski her zaman var olur. Keyfiliğe kaçmayalım lütfen.

Şimdi, görüldüğü gibi, aynı maddenin dördüncü fıkrası şöyle: “Silahlı Kuvvetler mensupları ile hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.” Tamam, bir istisna öngörüyor ama bu yapılan düzenleme bu istisna çerçevesinde değerlendirilebilir mi, değerlendirilemez mi? Bunu çok iyi tahlil etmek gerekir. Esasen, Anayasa’nın sistematik yorumu çerçevesinde, Silahlı Kuvvetlerin disiplin işlemleri bakımından bu maddeyi sınırlı olarak anlamamız mümkündür yani anayasal düzenlemeyi ben sınırlı olarak yorumlayabilirim fakat biz de gördüğümüz, tanık olduğumuz uygulamalar çerçevesinde, bunun sınırlı olarak yorumlanması ve anlaşılması mümkün olmadığı için... Burada karşımıza çıkan

maddeler -Alpay Bey'in vurguladığı madde dışında- madde 36 -hak arama özgürlüğü- madde 129'un dördüncü fıkrası özellikle -aykırılık bakımından, buradaki hükmün yorumu açısından- ve Anayasa'nın 2'nci maddesi -hukuk devleti- ve 13'üncü maddesi -özellikle "ölçülülük" ilkesi- dikkate alındığı zaman burada aykırılıklar silsilesiyle karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Zira, askerî öğrenciler ile erbaşlar ve erler hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin olarak yargı yolunu kategorik şekilde kapatan kural, bir kez, ölçüsüzdür ve bu ölçüsüzlük madde 129/4'le açıklanamaz çünkü 129/4 "Silahlı Kuvvetler mensupları." diyor yani bir meslekten söz ediyor ama siz bir mesleğe aday olan kategoriye bile bu yasağı uygulama riskini beraberinde getirecek bir düzenleme yapıyorsunuz. Bu açıdan konuya baktığımız zaman, örneğin, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun 25'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (ç) bendine göre, erbaş ve erlere disiplin kurulları tarafından göreceli şekilde ağır bir ceza olan hizmetten men cezası verilebilecek fakat bu cezaya karşı yargı yoluna başvurulamayacaktır. Öte yandan, 6413 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi uyarınca "Disiplinsizliğin işlendiği tarihten geriye doğru; iki yıl içinde aynı disiplinsizlikten dolayı disiplin cezası alınmış olması veya bir yıl içinde aynı derece cezayı gerektiren başka disiplinsizliklerden dolayı iki defa ceza alınmış olması hâllerinde, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç, bir derece ağır ceza verilir." şeklindeki hüküm karşısında subay, astsubay, uzman çavuş, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında yargı denetimi olmadan verilen uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları söz konusu...

Beyler, lütfen...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, Hocamızı dinleyelim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Önemli bir konu. Yani isterseniz konuşmayalım ama bunlar...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Sayın Kaboğlu, dinliyoruz.

Sayın Aydoğan, Sayın Emre, biraz dinleyelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hocam "Konuşmayın." falan derler, devam edin.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yo, eğer denilirse, o zaman haklılığımız ortaya çıkar.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Hocam, 17'nci maddeyle ilgili konuşuyorsunuz değil mi?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – E, herhâlde.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet, evet. Hocam konuyla ilgili konuşuyor.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teknik bir madde olduğu için burada, bunun düzenleme konusu yapılması, saydığım askerlere -yani subay astsubay uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında- yargı denetimi olmadan verilen uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları, söz konusu askerlerin kariyerlerini etkileme ihtimali taşıyarak zincirleme olarak ve kademeli şekilde aylıktan kesme, hizmet yerini terk etmeme, oda hapsi şeklinde artan disiplin cezalarına -6413 sayılı Kanun'un 11'inci maddesine göre- dönüşebilecektir. Bu ve yeni daha ağır cezaların yargı denetimine tabi olmasıysa, onlara yol açacak şekilde ve yargı denetimine tabi olmayarak daha önce verilmiş uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarına temel olan fiillerin yeni ve daha ağır cezalara ilişkin iptal davalarında yeniden değerlendirilmesini kural olarak mümkün kılmayacaktır beyler. Bu itibarla, yargı yolunu kapatan anılan kuralın uygulamada uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarının ötesinde sonuçlar doğurabileceği ve çeşitli anayasal haklar bakımından ölçüsüz sonuçlara yol açabileceği öne sürülebilir.

Son olarak, 6413 sayılı Kanun’da disiplin cezaları konusunda yetkili kişi ve kurullara tanınan takdir yetkisiyle birlikte dikkate alındığında bu düzenleme, ilgili disiplin cezalarına karşı yargı yolunun kapalı olması kuralının Silahlı Kuvvetler bünyesinde mobbing eylemlerini engellemeyi güçleştireceği de belirtilebilir.

Teşekkür ederim dikkatinize.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Hocam.

Sayın Kırçalı hangisi yargı denetimine açık, hangisi kapalı? Şöyle, madde çok karışık yazılmış herhâlde biraz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet Başkanım, ben biraz toparlamaya çalışayım.

Teşekkür ediyorum.

Başkanım, şimdi, çerçeve madde 17’yle “Askeri öğrenciler ile erbaş ve erler hakkında verilen disiplin cezaları ile subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilen uyarı, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları hariç...” Yani baktığımızda, daha hafif olanlar kapatılmış, bunlara itiraz yolu var ama daha ağır müeyyide uygulanmış olanlarda ise açık bir durum var.

Devam edelim: “Seferberlik ve savaş zamanlarında ise yüksek disiplin kurulları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç bu kanunda yer alan diğer disiplin cezaları yargı denetimi dışındadır.” Bakın, seferberlik ve savaş zamanlarında bile ağır olanlar da yine burada yargı denetimine tabi tutulmuş.

Evet, Anayasa’nın 129’uncu maddesine de baktığımızda, evet, Anayasa’nın hükmü açık; “Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılmaz.” ama hemen ardından da Anayasa hükmü şu şekilde devam ediyor: “Silahlı Kuvvetler mensupları ile hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.”

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Evet.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, biliyorsunuz ki hâkimler ve savcılarla ilgili meslekten ihraçla ilgili verilen cezalar hariç diğer tüm verilmiş olan cezalar yargı denetiminin dışında tutulmuştur ancak bunlar, HSK Genel Kuruluna 2 defa inceleme yaptırma imkânlarına sahiptir.

Yine, Anayasa Mahkememizin 2013/82 esas ve 2014/100 sayılı ve 4/6/2014 tarihli kararında da baktığımızda, bu husus açık net bir şekilde tartışılmıştır. Anayasa’nın 129’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında disiplin cezalarının yargı denetimi dışında bırakılamayacağı ifade edildikten sonra, dördüncü fıkrasında Silahlı Kuvvetler mensupları ile hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlerin saklı olduğu belirtilerek Silahlı Kuvvetler mensupları ile hâkimler ve savcılar hakkında verilecek disiplin cezalarının yargı denetimi dışında bırakılması konusunda kanun koyucu...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 12 Eylül anayasası değil mi bu Sayın Kırçalı?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Anayasa Mahkemesi kararı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, hayır, 12 Eylül Anayasası’nı dayanak gösteriyor, “Ancak”lı...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yahu, Anayasa Mahkemesi kararını dayanak gösteriyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “Ancak”ı dayanak gösteriyor, “Ancak”ı. 12 Eylülde yapıldı.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yahu, işte, nasıl anlıyorsanız Sayın Vekil.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Tamam, Sayın Aydoğan, değiştirelim Anayasa’yı.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yani evet, Başkanın teklifi de açık.

Yahu, bakın, ben size noktası virgölüne dokunmadan aynen Anayasa Mahkemesinin kararını okuyorum. Disiplin cezalarının yargı denetimi dışında bırakılması konusunda kanun koyucuya takdir yetkisi tanınmıştır ve dolayısıyla da yapılmış olan düzenlemenin, teklif metnindeki bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatindeyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/3636 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'inci maddesinin, teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Züleyha Gülüm
İstanbul

Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman

Abdullah Koç
Ağrı

Gerekçe:

İşbu madde, kanun teklifinin amaç ve kapsamını düzenlemektedir. Anayasa'ya ve uluslararası hukuka aykırı olması sebebiyle maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Askeri Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 17'nci maddesiyle değiştirilen fıkranın son cümlesinin, madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel
Aksaray

Hasan Subaşı
Antalya

Gerekçe:

Bu kanunda yer alan disiplin cezalarının yargı denetimi dışında bırakılması Anayasa'da yapılacak olan düzenlemeyle mümkün olabilir. Bu nedenle fıkranın son maddesinin madde metninden çıkarılması daha uygun olacaktır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Sayın Başkan, tek cümle...

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Pardon Sayın Zeybek.

Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ben Türk Ceza Kanunu’yla karşılaştırmak için Askeri Ceza Kanunu’nun “Cürümler ve cezaları” bölümünü okudum, maddelerin tamamını okudum. Türk Ceza Kanunu’na göre çok ağır cezalar var, hatta idam cezası hâlâ devam ediyor 6 tane maddede. Yani aslında onları silmek iyi olur diye düşünüyorum. Yani okuyunca böyle... Yani metninden çıkarmak lazım Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Pardon, bu ölüm cezaları hâlâ devam ediyor değil mi şey olarak?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Askerî cezalar devam ediyor.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Askerî cezada...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Savaş hâli dışında da var.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 18’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 18’inci madde kabul edilmiştir.

19’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 19’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 19’uncu madde kabul edilmiştir.

20’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – 20’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 20’nci madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylamadan önce Komisyonumuzu Genel Kurulda temsil etmek üzere özel sözcüler; Sayın Orhan Kırçalı, Sayın Abdullah Güler, Sayın Fatih Toprak.

Özel sözcüleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Redaksiyon yetkisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi için pazartesi 12’ye kadar süre verdik.

Tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tümü kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Hepinize çok teşekkür ediyoruz, değerli katılımcılarımıza da çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Kapanma Saati: 20.41

